

København, den 10. oktober 2006

Kære Elisabeth Arnold,

Vedlagt fremsendes udkast til den første Fremskridtsrapport for regeringens Nationale Reformprogram, som er udarbejdet som led i EU's Lissabon-strategi.

Ifølge Lissabon-strategiens treårige cyklus skal medlemslandene hvert tredje år udarbejde et Nationalt Reformprogram for vækst og beskæftigelse. Det første Reformprogram blev således udarbejdet og fremsendt til Kommissionen i oktober 2005. I de mellemliggende år skal medlemslandene udarbejde fremskridtsrapporter for det nationale reformarbejde. Rapporterne danner grundlag for den evalueringsproces af medlemslandenes indsats for vækst og beskæftigelse, som Kommissionen og flere rådsformationer foretager forud for den årlige drøftelse af Lissabon-strategien på forårstopmøderne.

Udkastet til rapporten afspejler de primære udfordringer, der blev opregnet i det Nationale Reformprogram af 2005, og tager højde for de vurderinger, som Kommissionen gav Danmarks Reformprogram i sin samlede Fremskridtsrapport januar 2006. Udkastet til den danske fremskridtsrapport fokuserer på planlagte og gennemførte initiativer det seneste år, herunder særligt Velfærdsaftalen, Globaliseringsstrategien og trepartsforhandlingerne om voksen- og efteruddannelse. Der er lagt vægt på at give en sammenhængende præsentation af regeringens reformer, som kan læses uafhængigt af sidste års Reformprogram.

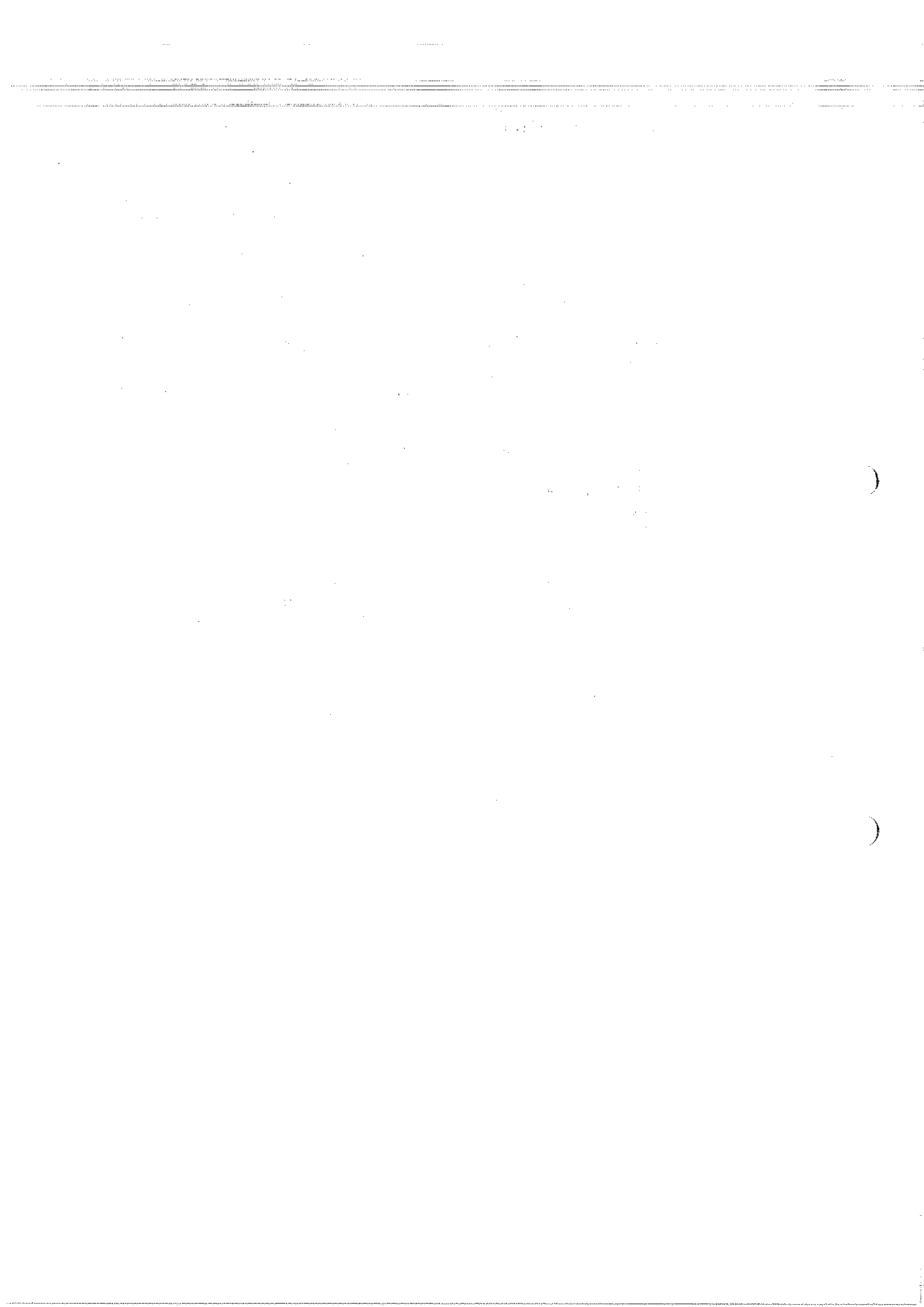
Interesseorganisationerne repræsenteret i Kontaktudvalget for Lissabon-strategien er blevet hørt og er fremkommet med bemærkninger til udkastet.

Det er hensigten at tilsende Kommissionen det danske reformprogram den 16. oktober d.å.

Mød venlig hilsen

Per Stig Møller

Formanden for Europaudvalget
Elisabeth Arnold, M.F.

Danmarks nationale reformprogram

Første fremskridtsrapport

**Bidrag til EU's vækst- og beskæftigelsesstrategi
(Lissabon-strategien)**

**Regeringen
oktober 2006**

Indholdsfortegnelse

Indledning: Den danske reformstrategi	ii
1. Den økonomiske ramme	1
1.1. Konjunkturudsigterne	1
1.2. Mellemfristet strategi og målsætninger	3
2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik	6
2.1 Globaliseringsstrategien	6
2.2 Offentlig forskning – fokus på kvalitet og omfang	6
2.3 Styrket forskning, innovation og videnspredning i den private sektor	9
2.4 Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT).....	11
2.5 Iværksætterier.....	12
2.6 Uddannelse.....	14
3. Effektivitet, konkurrence og det indre marked.....	17
3.1 Bedre konkurrence	17
3.2 Det indre Marked	20
3.3 Bedre regulering	21
3.4. Infrastruktur.....	22
3.5 Konkurrence og effektivitet i den offentlige sektor	22
3.6 Regional vækstpolitik.....	23
4. Bæredygtighed, miljø og energi	25
4.1 Fremme af miljøeffektiv teknologi	25
4.2 Internalisering af miljøomkostninger og afkobling af vækst og miljøbelastning.....	25
4.3 Indsats mod klimæændringer	27
4.4 Stoppe tilbagegang i biodiversitet.....	28
4.5 Energilpolitik	28
5. Beskæftigelsespolitikken	31
5.1. Beskæftigelsesmål.....	31
5.2. Arbejdsudbudet m.v.....	32
5.3. Ligestilling og kvinders beskæftigelse.....	38
5.4. Omstillingsevne	39
5.5. Investeringer i menneskelig kapital.....	39

Indledning: Den danske reformstrategi

Det Nationale Reformprogram - 2006

Denne fremskridtsrapport er en opfølgning på det nationale reformprogram, der blev fremlagt i efteråret 2005. Fremskridtsrapporter skal udarbejdes i de mellemliggende år inden for den fastlagte tre-årige cyklus for reformprogrammerne. Rapporten redegør for de initiativer, der er taget siden udarbejdelsen af reformprogrammet i 2005 med inddragelse af Kommissionens evaluering heraf og Det Europæiske Råds konklusioner fra forårstopmødet i marts 2006. For at sikre en sammenhængende og selvstændig fremskridtsrapport gives en samlet præsen-

tation af allerede gennemførte og planlagte konkrete reformtiltag på linje med reformprogrammet 2005, idet hovedfokus samtidig rettes mod ændringer og initiativer de seneste 12 måneder.¹

Den danske reformstrategi bygger videre på to årtiers omfattende strukturelle reformer af især pengepolitikken, finanspolitikken og arbejdsmarkedet. Disse reformer har sikret robuste finansielle balancer i den offentlige og private sektor efter store ubalancer i de foregående årtier. Ledigheden er bragt ned til et strukturelt lavt niveau og den samlede beskæftigelse er høj sammenlignet med andre lande. Samtidigt er bevaret en lav spredning af indkomsterne. Den danske "flexicurity-model" for arbejdsmarkedet er karakteriseret ved fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler, et forholdsvis højt niveau for arbejdsløshedsdagpenge og social sikring samt en omfattende aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Reformprogrammet 2005 identificerede fire væsentlige økonomiske og sociale udfordringer i de kommende år:

- Forberede befolkningens aldring gennem fortsat nedbringelse af den offentlige gæld og sikring af varigt høje beskæftigelse, herunder ved bedre beskæftigelse og integration for svagere grupper på arbejdsmarkedet.
- Sikre de fulde gevinster fra fordelene ved globaliseringen gennem fleksible markeder, et omfattende løft af uddannelsernes kvalitet og andelen af unge der gennemfører ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse samt en kraftig styrkelse af forskningens kvalitet og omfang.
- Styrke rammerne for øget produktivitet i den private sektor gennem stærk konkurrence, bedre samspil med offentlig uddannelse og forskning, fremme af innovation og iværksættere samt bedre regulering og infrastruktur.
- Sikre størst mulig værdi for brugere af den store offentlige sektor, hvor moderne ledelse, i fravær af direkte markedstest, skal understøttes af institutionelle incitamenter, hurtig udnyttelse af ny teknologi, frit valg og konkurrenceudsættelse.

Samtidig er det ambitionen at disse udfordringer skal forenes med et fortsat højt niveau for miljøbeskyttelse til gavn for natur, sundhed og forbrugere.

Regeringen har med tilfredshed noteret sig, at Kommissionen i sin evaluering af det danske reformprogram 2005 deler analysen af de primære udfordringer og de underliggende prioriterede områder. Kommissionen fremhæver særligt behovet for mere konkrete tiltag til forøgelse af udbuddet af arbejdskraft i forlængelse af Velfærdskommissionens arbejde samt mere detaljerede tiltag til styrkelse af konkurrencen. De reformer og initiativer, der præsenteres i nærværende fremskridtsrapport, imødekommer Kommissionens opfordringer.

Siden udarbejdelsen af reformprogrammet 2005 er der indgået politisk aftale om omfattende reformer. I april 2006 fremlagde regeringen sit udspil til reform af det danske velfærdssystem. Udspillet byggede på tre elementer i form af 1) Velfærdskommissionens arbejde, 2) oplæg til globaliseringsstrategi "Fremgang, fornyelse og tryghed" (*Globaliseringsstrategien*), som indeholdt i alt 350 konkrete initiativer, samt 3) rapport fra Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet. På den baggrund blev der i juni 2006 indgået et omfattende politisk forlig ved "Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden" (*Velfærdsaftalen*).²

Velfærdsaftalen er en meget bred politisk aftale om offentlige pensioner, tidlig tilbagetrækning, arbejdsmarkedet og en globaliseringspulje, som skal bruges til at styrke investeringerne i forskning, uddannelse, innovation og iværksætteri. Puljen indføres gradvist fra 2 mia. kr. i 2007 til 10 mia. kr. i 2012. Hovedparten af dette års danske reformprogram er derfor en redegørelse for de vedtagne og planlagte konkrete initiativer i Velfærdsaftalen og forslagene i regeringens Globaliseringsstrategi.

De overordnede rammer om reformarbejdet er sikring af ~~Den Nationale Regerings~~ ^{Den Nationale Regerings} ~~2005~~ ²⁰⁰⁵ holdbarhed. Indtil vedtagelsen af Velfærdsaftalen har forberedelsen af befolkningens aldring været koncentreret om fastholdelse af bety-

¹ I reformprogrammet 2005 blev sammenhængen mellem den danske strategi og EU's integrerede retningslinier illustreret via uddrag fra retningslinierne indsat passende steder i teksten. Da retningslinierne er uændrede, er de ikke medtaget i nærværende fremskridtsrapport. Retningslinierne findes i fuld længde på www.ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf.

² Hele Velfærdsaftalen findes på dansk på www.fm.dk. Til grund for Velfærdsaftalens reformer lå et omfattende analysearbejde i tre forskellige fora, jf. reformprogrammet 2005: 1) *Velfærdskommissionens* uafhængige eksperter, der fremlagde deres afsluttende analyserapport primo 2006 om udviklingen og den mulige finansiering af de fremtidige velfærdsydelser set i lyset af ændringer i befolkningens sammensætning, jf. www.velfaerd.dk, 2) *Globaliseringsrådet*, der afsluttede sit rådgivende arbejde i foråret 2006 om, hvordan Danmark i 2015 bliver et samfund med fokus på vækst, viden- og iværksætteri, jf. www.globalisering.dk, 3) *Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse*, der bestod af arbejdsmarkedets parter og regeringen, fremlagde sin rapport i februar 2006, jf. www.fm.dk. Som bidrag til erfaringsudveksling er processerne omkring de tre gennemførte analysearbejder nærmere beskrevet i bilaget.

delige årlige overskud på de offentlige finanser med henblik på nedbringelse af gæld og renteudgifter. Løbende offentlige overskud er fortsat nødvendige, men med velfærdsaftalen løses en væsentlig større del af finansieringsopgaven ved at sikre sammenhæng i pensionssystemet på længere sigt.

Reformerne af pension og tidlig tilbagetrækning indebærer en betydelig langsigtet styrkelse af de offentlige finanser og sigter på at skabe balance i forhold til konsekvenserne af væksten i antallet af ældre og stigende udgifter til sundhed og pleje. Endvidere gøres finansieringen af velfærdsudgifterne robust overfor konsekvenserne af stigende levetid, hvis omfang ikke kan forudsiges på forhånd.

Reformerne af uddannelse, arbejdsmarked og integration af indvandrere medfører en styrkelse af de offentlige finanser med en mellemfristet tidshorizont, der afsættes til globaliseringspuljen til udbygning af forskning, uddannelse, innovation og iværksætteri. For at sikre at denne udbygning får størst mulig effekt i form af resultater på ny viden, uddannelseskvalitet og produktivitet gennemføres samtidigt reformer af ledelse og organisering i de berørte offentlige institutioner.

De væsentligste elementer i Velfærdsaftalen og Globaliseringsstrategien er:

- Aldersgrænserne for efterløn og pension hæves gradvist med to år i perioden henholdsvis 2019-22 og 2024-27. Derefter indekseres aldersgrænserne i tilbagetrækningssystemet med udgangspunkt i restlevetiden for 60-årige, så den forventede periode i tilbagetrækning bevares omkring 19½ år. Samtidigt styrkes arbejdsmiljøet, seniorpolitik i den offentlige sektor og den aktive arbejdsmarkedspolitik for personer over 55 år.
- I forlængelse af de foregående årtiers reformer på arbejdsmarkedet sker der en yderligere fremrykning af aktivisering, systematiske rådighedsvurderinger og en ny model for ordinær jobformidling. Til bedre integration af indvandrere og efterkommere på arbejdsmarkedet gennemføres bl.a. målrettede løntilskud og aftaler med arbejdsmarkedets parter og partnerskaber med virksomheder om opkvalificering, praktik og løntilskud. Endvidere styrkes uddannelsesinstitutionerne og de unges tilskyndelse til at sikre hurtigere forløb igennem uddannelserne.
- Fra globaliseringspuljen afsættes de nødvendige midler til at a) mindst 85 pct. af alle unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og 95 pct. i 2015, b) mindst 50 pct. af alle unge har en videregående uddannelse i 2015 og c) styrket voksen- og efteruddannelse. Der er og vil blive gennemført omfattende reformer af uddannelsesinstitutionerne med henblik på styrket ledelse, samling af institutioner med henblik på større synergi, bedre kvalitetssikring og øget konkurrence.
- Fra globaliseringspuljen afsættes endvidere de nødvendige midler til en forøgelse af de offentlige forskningsbevillinger, således at de fra og med 2010 udgør 1 pct. af BNP. Kvaliteten af forskningen skal understøttes ved at sikre konkurrence om midlerne, bedre samspil med private virksomheder og styrket internationalisering.

Ud over Velfærdsaftalen er der indgået en række andre aftaler, initiativer og tiltag, der vil blive redegjort for i denne fremskridtsrapport. Centralt er også det fortsatte arbejde med implementering af *strukturen* fra marts 2005 af den kommunale struktur og opgavefordeling mellem de forskellige administrative niveauer i Danmark, der skal træde i kraft den 1. januar 2007.

Velfærdsaftalens reformer er - på linie med anbefalingerne fra Det Europæiske Råds møde i foråret 2006 - med til at skabe basis for fuld udnyttelse af virksomheders potentiale samt at øge beskæftigelsen.

Efter indgåelsen af Velfærdsaftalen vil regeringen i det kommende år rette ekstra fokus på kvaliteten af den offentlige sektors service. Den oplevede offentlige service handler ikke kun om de økonomiske rammer og antallet af offentligt ansatte. Regeringen har derfor igangsat et nyt større analysearbejde med forbillede i Globaliserings- og Nationalreformrapporten³ på at skabe et fælles grundlag for fortsatte forbedringer af den offentlige service, herunder i første række på ældre-, børne- og sundhedsområdet. Et regeringsudvalg med statsministeren i spidsen skal lede arbejdet, som skal resultere i et oplæg til en kvalitetsreform medio 2007.

For yderligere informationer om resultater og indikatorer for den danske strukturpolitik henvises til regeringens årlige Konkurrenceevneredegørelse.³

³ Konkurrenceevneredegørelsen for 2006 kan findes på www.oem.dk.

1. Den økonomiske ramme

Danmark har gennem en længere årrække konsolideret de offentlige finanser og den offentlige gæld er derfor nedbragt betydeligt. Overskud på betalingsbalancen har samtidig bidraget til, at udlandsgælden er afviklet og Danmark opbygger derfor nettofordringer på udlandet. Ledigheden er den laveste i over 30 år, og beskæftigelsen er høj. Den førte økonomiske politik – herunder finans-, struktur- og fastkurspolitikken – har bidraget til den gunstige udvikling.

Hovedhjørnestenen i finanspolitikken er at sikre holdbare offentlige finanser bl.a. i lyset af den demografiske udvikling. Med udgangspunkt heri indgik regeringen i juni 2006 Velfærdsaftalen, der også sigter mod at løfte uddannelsesniveaut markant så globaliseringsens muligheder udnyttes og udfordringer imødegås bedst muligt.

Velfærdsaftalens hovedelementer er: senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, forstærket indsats for at øge beskæftigelsen og reducere ledigheden, flere indvandrere og efterkommere i arbejde, hurtigere studiegennemførelse, ungdomsuddannelse til alle, flere med videregående uddannelse, styrket voksen- og efteruddannelse, flere ressourcer til forskning og udvikling samt styrke innovation og iværksæteri.

1.1. Konjunkturudsigterne

Dansk økonomi er inde i et kraftigt opsving med høj vækst i produktionen, faldende ledighed, stigende beskæftigelse, og overskud på såvel offentlige finanser som betalingsbalancen.

I årene 2004-2007 skønnes den økonomiske vækst at udgøre ca. 2½ pct. i gennemsnit efter ret lav vækst på knap ¾ pct. årligt i perioden 2001-2003⁴. Fremgangen blev i starten primært trukket af kraftig vækst i det private forbrug. Efterhånden er opsvinget blevet mere bredt funderet. Såvel privatforbruget og investeringerne som eksporten bidrager mærkbart til den høje økonomiske vækst. Blandt andet den lave rente, nedsættelsen af indkomstskatterne i 2004, høj vækst i udlandet og stærkt stigende priser på ejerboliger har medvirket til at styrke efterspørgslen.

Ledigheden er faldet med 63.500 personer siden slutningen af 2003, og der ventes en udfladning i den kommende tid. Ledigheden ventes at falde fra 6,1 pct. af arbejdsstyrken i 2004 (5,5 pct. ifølge EU-definition) til 4,1 pct. i 2007 (3,7 pct. ifølge EU-definition). Samtidig ventes beskæftigelsen at stige med ca. 70.000 personer (ca. 2½ pct.) fra 2004 til 2007.

Den lave ledighed har øget presset på arbejdsmarkedet og ført til mangel på arbejdskraft i visse sektorer. Der er tegn på tiltagende lønstigninger navnlig i bygge- og anlægssektoren. Det er vigtigt at undgå lønstigninger af en størrelse, der svækker konkurrenceevnen og dermed beskæftigelsen samt på sigt medfører vigende betalingsbalanceoverskud.

I lyset af det aktuelt høje økonomiske aktivitetsniveau og risikoen for yderligere pres på lønninger og priser er det vigtigt med tilbageholdenhed i finanspolitikken i 2007 samt at øge udbuddet af arbejdskraft, jf. kapitel 5. Det kan sammen med kommende gradvise rentestigninger bidrage til en blød landing for dansk økonomi. Fortsat høje oliepriser vil trække i samme retning.

På basis af aftalerne om kommunerne og regionernes økonomi (indgået i juni 2006) og finanslovsforslaget for 2007 (fremlagt i august 2006) skønnes finanspolitikken at have en nogenlunde neutral effekt på den økonomiske aktivitet i 2007.

I løbet af to år er den offentlige saldo vendt fra et lille underskud i 2003 til et rekordstort overskud i 2005. Det illustrerer, at de offentlige finanser i Danmark kan fluktuere ganske meget inden for en ret kort tidshorisont.

Overskuddet på den offentlige saldo i 2005 er foreløbig opgjort til 61,2 mia. kr. svarende til 3,9 pct. af BNP. I 2006 og 2007 skønnes offentlige overskud på henholdsvis 50 mia. kr. (3,1 pct. af BNP) og 47¾ mia. kr. (2,8 pct. af BNP).

De ekstraordinært store overskud i årene 2005-07 er udtryk for en midlertidig styrkelse af de offentlige finanser. Konjunkturerne – med høj beskæftigelse, lav ledighed og stort privat forbrug – bidrager til de store offentlige overskud i 2005-2007. Store indtægter fra olie- og gasaktiviteterne i Nordsøen afledt af udviklingen i olieprisen

⁴ Kilde: Finansministeriet, Økonomisk redegørelse, august 2006.

trækker i samme retning. Herudover var indtægterne fra pensionsafkastskatten ekstraordinært store i 2005. Afledt af det stigende renteniveau – og dermed mærkbare kurstab på pensionssekskabernes obligationsbeholdninger – ventes provenuet fra pensionsafkastskatten at blive mærkbart mindre i 2006 og 2007.

Af hensyn til konjunktursituationen og de langsigtede finanspolitiske udfordringer er det afgørende at, de nuværende store offentlige overskud anvendes til at nedbringe den offentlige gæld.

Når der tages højde for konjunkturerne og en række andre midlertidige forholds påvirkning på de offentlige finanser er der fortsat tale om strukturelle overskud, om end disse er mindre end de faktiske overskud. I perioden 2004-2007 udgør de beregnede strukturelle overskud således i gennemsnit 1,2 pct. af BNP, mens de faktiske overskud ventes at ville udgøre 2,9 pct. af BNP i snit om året, *jf. tabel 1.1.*

Pct. af BNP	2004	2005	2006	2007
Faktisk saldo (EDP-form)	2,7	4,9	4,1	3,8
Faktisk saldo (nationalregnskabsform)	1,7	3,9	3,1	2,8
Strukturel saldo	0,4	1,3	1,4	1,5

Anm.: Den strukturelle saldo er korrigeret for suspensionen af bidrag til den Særlige Pensionsordning (SP) i perioden 2004-2007. SP er en ikke-omfordelende pensionsordning.
Kilde: Danmarks Statistik og Finansministeriets beregninger.

Dermed ligger de strukturelle overskud inden for det tidligere opstillede målinterval, som tilsiger gennemsnitlige overskud på ½-1½ pct. af BNP frem mod 2010, *jf. også nedenfor.*

De store overskud på de offentlige finanser bidrager til, at både den offentlige ØMU-gæld og nettogælden i stat og kommuner nedbringes. ØMU-gælden forventes reduceret til 24½ pct. af BNP ultimo 2007. Blandt andet med baggrund i den gode konjunktursituation er nedbringelsen af ØMU-gælden på forkant med målsætningen i den oprindelige såkaldte 2010-plan, *jf. En holdbar fremtid – Danmark 2010, januar 2001.* Nettogælden skønnes samtidig nedbragt til 2¼ pct. af BNP i 2007.

Danmark opfyldte også i 2005 konvergenskriterierne for stabil valutakurs, inflation, rente samt offentlig saldo og gæld, *jf. tabel 1.2.*

	Forbrugerpris- inflation (HICP) ¹⁾	Kapitalmarkeds- rente (10 -årig stat)	Offentlig saldo (EDP-form)	Offentlig gæld (ØMU-gæld)
	Pct.	Pct.	Pct. af BNP	
Danmark	1,7 ¹⁾	3,4 ²⁾	4,9	35,9
EU25	2,2 ¹⁾	3,8 ²⁾	-2,3	63,4
Euroområdet	2,2 ¹⁾	3,4 ²⁾	-2,4	70,8
Konvergenskriterier	2,5 ¹⁾	5,4 ¹⁾	-3,0	60,0

1) Opgjort for december 2005.
2) Årgennemsnit for 2005.
Kilde: EU-kommissionen, Eurostat, Danmarks Statistik og Finansministeriets beregninger.

I tabel 1.2 er det offentlige overskud på 4,9 pct. af BNP i 2005 opgjort i henhold til EU-proceduren om uforholdsmæssigt store underskud (EDP). Det vil blandt andet sige inklusive overskuddet i ATP-fonden.⁵

⁵ Opgjort på EDP-form er det offentlige overskud noget større end ifølge nationalregnskabet. Det offentlige overskud udgjorde 3,9 pct. af BNP i 2005 på nationalregnskabsform mod de nævnte 4,9 pct. af BNP på EDP-form. Den primære årsag til forskellen på 1,0 pct. af BNP er, at ATP-fondens overskud på ca. 1,0 pct. af BNP medregnes i saldoen på EDP-form, mens ATP henregnes til den private sektor i nationalregnskabet. Behandlingen af swaprenter m.v. trækker også i retning af større offentligt overskud på EDP-form svarende til ca. 0,2 pct. af BNP, mens behandlingen af kapitaludgifter til visse statslige selskaber trækker i modsat retning ligeledes svarende til ca. 0,2 pct. af BNP. ØMU-gælden er opgjort med fradrag for ATP's beholdning af statsobligationer. Dette fradrag udgør 0,3 pct. af BNP i 2005, hvilket er noget mindre end de tidligere år.

1.2. Mellemløst strategi og målsætninger

Den økonomiske politik sigter generelt mod at sikre høj og stabil beskæftigelse, holdbar finanspolitik og gode rammevilkår for vækst, jf. den kommende opdatering af Danmarks konvergensprogram. De centrale mål for de enkelte politikområder er følgende:

- *Penge- og valutakurspolitik:* Fortsat stabil valutakurs- og inflationsudvikling i kraft af den faste kronekurs over for euroen,
- *Finanspolitik:* Sikre en holdbar udvikling i de offentlige finanser,
- *Udgiftspolitik:* Afdæmpet vækst i de samlede offentlige udgifter,
- *Skattepolitik:* Skattestop og lavere skat på arbejdsindkomst forudsat at det økonomiske råderum er tilvejebragt.

Pengepolitikken fastlægges med henblik på at holde en stabil kronekurs over for euroen. Dermed sikres, at inflationen følger den mellemløstede udvikling i euroområdet. Rammen for fastkurspolitikken er ERMII-aftalen, der indebærer et snævert bånd for kronkursen på $\pm 2\frac{1}{4}$ pct. omkring centralkursen over for euro. Kronekursen har i en årrække ligget tæt på centralkursen. Siden euroens indførelse den 1. januar 1999 har kronkursens gennemsnitlige (numeriske) afvigelse således udgjort ca. $\frac{1}{4}$ pct.

Finanspolitikken's centrale omdrejningspunkt er en holdbar udvikling i de offentlige finanser. Siden begyndelsen af 2001 er finanspolitikken blevet tilrettelagt med udgangspunkt i de finansielle mål og forudsætninger i den tidligere omtalte 2010-plan og senere opdateringer bl.a. i forbindelse med Danmarks årlige konvergensprogram. En holdbar finanspolitik kræver en markant reduktion af den offentlige gæld (målt i pct. af BNP) i de kommende år.

Den holdbare linje i finanspolitikken udgør også hovedhjørnestenen i Velfærdsaftalen. Velfærdsaftalen giver væsentlig øget sikkerhed for, at der ikke opstår større finansieringsproblemer på længere sigt i takt med, at levetiden øges og der kommer flere ældre. Den aftalte indeksering af aldersgrænserne for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet fra 2025 med levetiden for 60-årige bidrager væsentligt hertil. Danmark rustes dermed til den demografiske udfordring.

Velfærdsaftalen sikrer endvidere finansiering af en markant styrkelse af uddannelser og forskning, som på længere sigt øger vækstpotentialet og kan understøtte, at alle samfundsgrupper kan få del i den fremgang, som følger af bl.a. globaliseringen, jf. boks 1.1 samt mere detaljeret beskrivelse i kapitel 2, 3 og 5.

Boks 1.1

Kort om Velfærdsaftalen og Aftalen om Fremtidig indvandring

Regeringen indgik den 20. juni 2006 *Velfærdsaftalen* med Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre. 158 af Folketingets 179 mandater står således bag denne aftale. Samtidig indgik regeringen aftale med Dansk Folkeparti om *Fremtidig indvandring*. Aftalerne omfatter især:

- *Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.* Efterlønsalderen hæves i 2019-2022 fra 60 til 62 år og folkepensionsalderen hæves i 2024-2027 fra 65 år til 67 år. Fra 2025 indekseres aldersgrænserne i pensionssystemet med levetiden for 60-årige, således at perioden med efterløn og folkepension er omkring 19½ år på længere sigt. Hvis levetiden ikke ændres, vil efterløn- og folkepensionsalderen fortsat være hhv. 62 og 67 år. Efterlønordningen gøres mere fleksibel og efterlønsbidrag skal bl.a. indbetales i 30 år mod nu 25. Der gennemføres initiativer til at styrke beskæftigelsen for de ældre og forebygge nedslidning.
- *Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden.* Beskæftigelsespolitikken styrkes bl.a. ved at fremrykke aktivering til efter 9 måneders ledighed og indførelse af intensiv aktiveringsindsats efter 2½ år. Jobformidlingen styrkes og der indføres systematiske rådighedsvurderinger.
- *Flere indvandrere og efterkommere i arbejde.* Der indføres bl.a. et målrettet løntilskud og flere særlige jobkonsulenter, og beskæftigelsesmulighederne understøttes af en fornyet firepartsaf-tale om styrket integration, partnerskaber med enkeltvirksomheder mv.
- *Hurtigere gennem uddannelserne.* Optagelsessystemet skal tilgodese unge, der starter på en uddannelse senest to år efter den adgangsgivende eksamen, og universitetsuddannelsernes tilrettelæggelse og finansiering skal i højere grad understøtte hurtigere studiegennemførelse.
- *Ungdomsuddannelse til alle.* Der gennemføres bl.a. en styrket indsats for, at unge ledige mellem 25-29 år uden uddannelse kommer i job eller uddannelse, styrket vejledning og opføl-gning, flere praktikpladser mv.
- *Styrket voksen- og efteruddannelse.* Der gennemføres bl.a. et løft vedrørende læse-, skrive- og regnekurser for voksne, flere voksenlæring mv. Der afsættes en pulje på 1 mia. kr. til erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Udbetaling afhænger af, at arbejdsmarkedets parter øger finansieringsbidraget til en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats fremadrettet.

- *Investeringer i fremtiden.* Der afsættes en pulje til investeringer i fremtiden, herunder i forskning og udvikling, voksen- og efteruddannelse, ungdomsuddannelse, de videregående uddannelser og innovation og iværksætteri. Puljen vokser gradvist til ca. 10 mia. kr. i 2012.
- Der indføres en såkaldt Green card-ordning, der giver særligt velkvalificerede udlændinge bedre muligheder for at søge job i Danmark.

Samlet set skønnes reformerne at styrke beskæftigelsen som anført i *tabel 1.3*.

Tabel 1.3

Løft i beskæftigelsen, 2010-2040, 1.000 personer

	2010	2015	2025	2040
- Arbejdsmarked og integration	13	13	14	13
- Uddannelse mv.	-2	-3	10	16
- Senere tilbagetrækning mv.	2	4	86	96
I alt	13	14	110	126

Anm.: Som følge af afrunding kan totalen afvige fra summen af de enkelte linjer.

Kilde: Finansministeriet.

De dele af aftalen, der vedrører arbejdsmarked, uddannelse og bedre integration af indvandrere mv., skønnes at kunne styrke det finanspolitiske råderum med op mod ½ pct. af BNP. Dette råderum afsættes til en globaliseringspulje til investeringer i fremtiden. De øgede investeringer i fremtiden har karakter af et permanent løft, som isoleret set forøger de offentlige udgifter til bl.a. forskning og uddannelse med ca. ½ pct. af BNP frem mod 2012. Puljen indføres gradvist med ca. 2 mia. kr. (2007-priser) om året frem mod 2010 og 1 mia. kr. i årene efter.

På længere sigt giver senere tilbagetrækning det største bidrag til fremgang i beskæftigelsen, jf. tabel 1.2. Dermed modgås størstedelen af det fald i arbejdsstyrken i denne periode, som ændringer i befolkningens sammensætning ellers forventes at føre med sig. Den aftalte reform af tilbagetrækningssystemet skønnes samlet set at styrke holdbarheden af de offentlige finanser med knap 1½ pct. af BNP. Reformerne kan sikre balance i den offentlige økonomi årtier frem samtidig med, at der bliver plads til øgede udgifter til bl.a. ældrepleje og sundhedsvæsen i takt med, at der bliver flere ældre.

Samlet set skønnes velfærdsaftalen at øge beskæftigelsen med ca. 13.000 personer frem mod 2010 stigende til omtrent 125.000 personer i 2040. På mellemfristet sigt er beskæftigelsesvirkningen mindre end målet i 2010-planen om en varig beskæftigelsesstigning på 50.000 personer frem mod 2010, jf. Danmarks Nationale Reformprogram 2005. Dette imødegås imidlertid af, at Velfærdsaftalen medfører en markant større fremgang i beskæftigelsen i de efterfølgende år.

Velfærdsaftalen bidrager dermed til en mærkbar forbedring af de offentlige finanser på længere sigt, hvilket giver større handlemuligheder i den økonomiske politik på lidt kortere sigt. Alt i alt medfører Velfærdsaftalen et økonomisk råderum på 2 pct. af BNP. Heraf medgår de ca. 1½ pct. af BNP til at sikre holdbare offentlige finanser på langt sigt, mens den resterende ½ pct. af BNP primært anvendes til at styrke indsatsen med hensyn til uddannelse og forskning (globaliseringspuljen).

De større handlemuligheder på kortere sigt afspejles i, at rammen for den reale vækst i de *offentlige udgifter* til service mv. forøges fra ½ pct. om året til omkring 1 pct. frem mod 2010.⁶ Det er lidt lavere end væksten i perioden 2002-2005, og samtidig mærkbart mindre end i 1990'erne, hvor væksten i det offentlige forbrug var ca. 2 pct. om året i gennemsnit.

I 2010-planen blev der opstillet et operationelt mål for de offentlige finanser, der tilsiger strukturelle offentlige overskud på ½-1½ pct. af BNP i gennemsnit frem mod 2010 med henblik på at sikre holdbare offentlige finanser.

Det Nationale Reformprogram - 2006

Velfærdsreformerne indebærer isoleret set et mindre krav til overskuddene frem mod 2010, idet de offentlige finanser som nævnt forbedres markant på lidt længere sigt afledt af de mærkbare positive virkninger på beskæftigelsen. Alt andet lige trækker velfærdsaftalen dermed i retning af en nedjustering af det opstillede målinterval.

Regeringen vil i 2007 fremlægge en ny økonomisk flerårsplan, der mindst vil række til

⁶ I 2010-planen er der forudsat en realvækst i det offentlige forbrug på ½ pct. i perioden 2007-2010. Hertil kommer forbrugsvirkningen af velfærdsaftalen – herunder den såkaldte globaliseringspulje – der ligeledes skønnes at svare til en realvækst på ½ pct. Globaliseringspuljen er ikke udmøntet på nuværende tidspunkt og dermed er den præcise fordeling på offentligt forbrug, investeringer osv. ikke kendt. Udmøntningen vedrørende 2007 vil finde sted i efteråret i forbindelse med forhandlingerne om finansloven for 2007.

2015, og som indeholder virkningerne af Velfærdsaftalen og anden ny information. I forbindelse med den kommende flerårsplan vil der bl.a. blive taget stilling til målintervallet for de offentlige finanser.

*Skattepolitik*ens omdrejningspunkt er skattestoppet siden 2002, der indebærer, at en skat eller afgift ikke må stige, uanset om den er fastsat i procent eller nominelle kronebeløb, jf. uddybning i det nationale reformprogram 2005.

De efterfølgende kapitler er koncentreret om de strukturpolitiske virkemidler, som skal ses i sammenhæng med og understøtte den generelle økonomiske politik.

2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik

Danmark har i mange år haft vækst i investeringer i forskning og udvikling. Med Velfærdsaftalen blev der yderligere afsat en globaliseringspulje til øgede investeringer i uddannelse, forskning, innovation, iværksætteri og voksen- og efteruddannelse. Puljen stiger løbende til 10 mia. kr. i 2012. Globaliseringsstrategien indeholder en lang række forslag til initiativer, hvoraf de udgiftsbaserede forslag foreslås finansieret af globaliseringspuljen. Implementering af de øvrige initiativer vil der blive arbejdet med løbende.

Hovedindsatsområderne i de kommende år er:

- At implementere den løbende forøgelse af de offentlige bevillinger til forskning og udvikling, der forventes at udgøre 1 pct. af BNP i 2010. Endvidere skal kvaliteten af forskningen styrkes, idet regeringen bl.a. ønsker at styrke konkurrencen om midlerne og satse på store og langsigtede forskningsprojekter.
- Øge den privatfinansierede forskning så den samlede forskning når op på 3 pct. af BNP i 2010, bl.a. ved at forbedre samspillet mellem virksomheder og offentlige vidensinstitutioner.
- Fortsat forbedre rammevilkår for iværksættere, bl.a. ved at forbedre mulighederne for uddannelse i iværksætteri.
- Implementere tiltag til at få flere unge igennem uddannelsessystemet og på kortere tid.

2.1 Globaliseringsstrategien

Mange af Globaliseringsstrategiens 350 konkrete initiativer vedrører forskning, uddannelse, innovation og iværksætteri. Dette ligger i forlængelse af de senere års tiltag og reformer til at styrke forskning, udvikling og innovation, jf. det nationale reformprogram 2005. Med Velfærdsaftalen udstikkes de økonomiske rammer i form af en globaliseringspulje, jf. tabel 2.1.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mia. kr.						
Pulje	2,0	4,0	6,0	8,0	9,0	10,0

Kilde: Velfærdsaftalen.

Danmark har i mange år haft vækst i investeringer i forskning og udvikling. De seneste tal for 2004 fra Eurostat viser en samlet dansk forskning på 2,58 pct. af BNP, hvoraf de offentlige forskningsmidler udgjorde 0,8 pct. af BNP⁷. De danske investeringer i forskning og udvikling er over gennemsnittet i EU og OECD.

I 2006 er der taget yderligere skridt for at sikre, at Danmark når målsætningen om at investere 3 pct. af BNP i forskning og udvikling i 2010. Med Velfærdsaftalen sigtes mod, at de offentlige investeringer i forskning og udvikling vil nå 1 pct. af BNP i 2010. Globaliseringspuljen vil blive udmøntet efter aftale med forligspartierne i løbet af efteråret. De initiativer i Globaliseringsstrategien, der har udgiftsmæssige konsekvenser, vil indgå i forhandlingerne om udmøntning af globaliseringspuljen. De øvrige initiativer i Globaliseringsstrategien, der bl.a. sætter fokus på at få kvalitet for pengene, søges implementeret løbende.

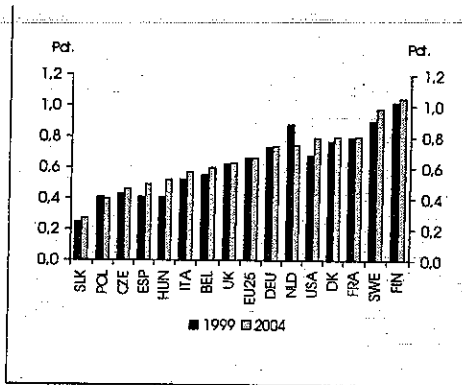
2.2 Offentlig forskning – fokus på kvalitet og omfang

Den offentlige forskning har stor betydning for samfundets velstand og udvikling. Offentlig forskning er afgørende for at udvikle grundlæggende ny viden og nye ideer på områder, hvor manglende umiddelbar anvendelse gør, at private virksomheder ikke investerer. De statslige bevillinger til forskning og udvikling er vist i figur 2.1.

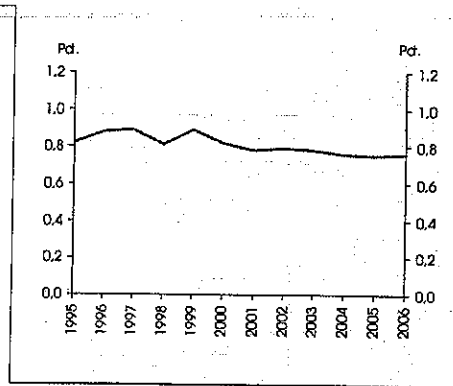
Figur 2.1a
Offentlige bevillinger til forskning og udvikling, pct. af BNP, 2004

Figur 2.1b
Danmarks offentlige bevillinger til forskning og udvikling, pct. af BNP

⁷ I OECDs opgørelser, som der også ofte refereres til, anvendes ikke helt samme opgørelsesmetode. OECDs tal for den samlede danske forskning er 2,48 pct. af BNP for 2004.

Kilde: Eurostat.

Anm.: Ændringer i opgørelsesmetoden forringer sammenligneligheden før og efter 1999. I opgørelsen medregnes bevillinger på finansloven (herunder midler fra højteknologifonden), provenutab pga. 150

pct.-fradragsordningen, midler fra grundforsknings-fonden, midler fra amter og kommuner samt midler som modtages fra EU og Nordisk Ministerråd.

Kilde: Finansministeriet.

Globaliseringsstrategien opstiller en række forslag til initiativer vedrørende den offentlige forskning og universiteterne. Udmøntningen vil ske i dialog med forligspartierne bag Velfærdsaftalen. De vigtigste er vist i *boks 2.1*.

Boks 2.1**De vigtigste initiativer i Globaliseringsstrategien i relation til offentligt finansieret forskning**

- Flere midler til offentlig forskning, så de offentlige investeringer i forskning og udvikling når 1 pct. af BNP i 2010.
- Andelen af offentlige forskningsmidler, der fordeles i konkurrence, skal senest i 2010 udgøre 50 procent af de samlede forskningsmidler. Heraf skal en større andel gå til strategisk forskning.
- Bevillingsprocedurerne ændres, så andelen af store og langsigtede forskningsbevillinger øges.
- Der skal udarbejdes en langsigtet strategi for investeringer og prioriteringer af større forskningsinfrastrukturer, og der afsættes en særlig pulje til finansiering heraf.
- Dansk forskningskvalitet skal måles og evalueres systematisk, så det sikres, at midler tildeles på baggrund af kvalitet.
- Der skal iværksættes en øget indsats for at fremme dansk deltagelse i EU's rammeprogrammer og andre internationale forskningsaktiviteter.
- Sektorforskningen skal integreres i universiteterne, så også denne del af forskningen understøtter uddannelserne.
- Antallet af ph.d.-stipendier og erhvervs-ph.d.'er skal fordobles.
- Universiteterne skal etablere elitekandidatuddannelser med særlig høj undervisningsstandard og høje adgangskrav for de meget kvalificerede bachelorer.
- Universiteternes basismidler skal fordeles efter kvalitet og alle universitetsuddannelser skal vurderes efter internationale standarder.
- Universiteterne skal opstille konkrete mål for udnyttelsen af forskningens resultater. Resultaterne skal have betydning for, hvor mange penge det enkelte universitet får tildelt.

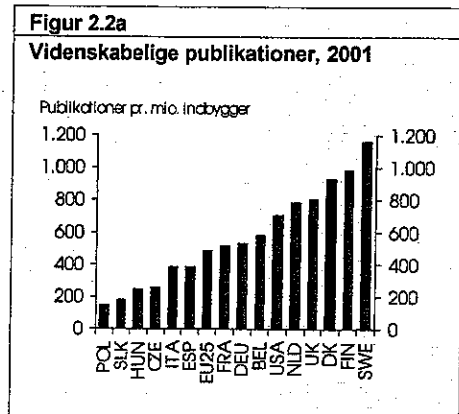
Se i øvrigt uddybning i bilag 2.

I Danmark udføres størstedelen af den offentlige forskning og udvikling på universiteterne og sektorforskningsinstitutionerne. Hertil kommer de Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter⁸ samt sygehusene, der også udfører offentligt finansieret forskning og udvikling.

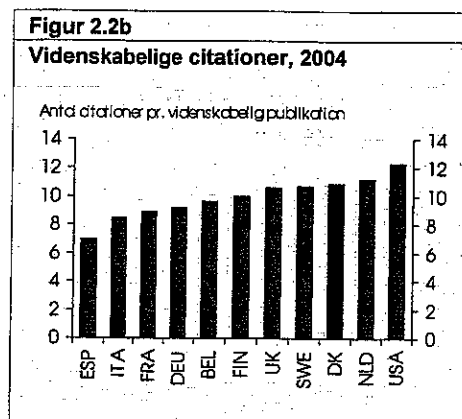
For at øge forskningens effektivitet og universiteternes muligheder som attraktive arbejdspladser bliver der i de kommende år sat fokus på universitetsmiljøernes størrelse og kvalitet. Det er regeringens ambition, at der generelt skal være færre og stærkere universiteter, hvilket bl.a. betyder fusioner mellem universiteter og integration af sektorforskningsinstitutioner i disse. I dag er der 12 universiteter og 15 sektorforskningsinstitutioner. Fusionerne besluttet endelig i efteråret 2006 og påregnes for de flestes vedkommende at træde i kraft 1. januar 2007. Universiteternes rolle i det europæiske samarbejde søges styrket.

De foreliggende indikatorer tyder på, at den danske forsknings- og udviklingsindsats generelt har en høj kvalitet. Danmark er således blandt de lande i verden, hvor der produceres flest videnskabelige publikationer pr. indbygger, og danske forskere citeres også relativt ofte af andre forskere, *jf. figur 2.2*.

⁸ De Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter yder rådgivning, forskning og udvikling i ny teknologi til danske virksomheder.

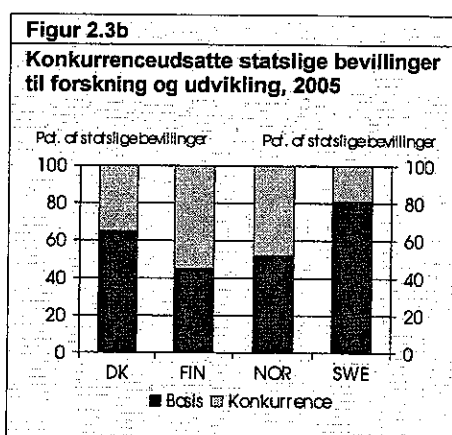
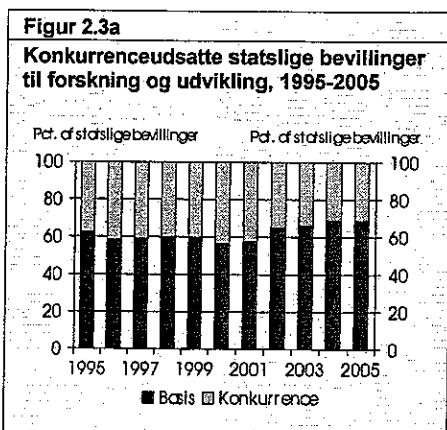

Kilde: OECD og ISI Essential Science Indicators, 2004.

De danske universiteter synes endvidere at være blevet bedre til at udnytte forskningsresultaterne. Antallet af solgte patenter og licenser er tredoblet siden 2000. Ligeledes er der skabt flere nye virksomheder med afsæt i offentlig forskning de seneste fem år. Danmark ligger dog internationalt set endnu på et relativt lavt niveau.

For at sætte yderligere fokus på *kvaliteten* skal der i øget omfang ligge kvalitetskriterier til grund for tildelingen af basisbevillinger til universiteterne, jf. boks 2.1. Mængden af konkurrenceudsatte forskningsbevillinger er lavere i Danmark end i andre nordiske lande, jf. figur 2.3b. Initiativet skal ses i forlængelse af den ledelsesmæssige reform af universiteterne, der er gennemført de seneste år med bl.a. indførelse af bestyrelser med eksternt flertal, jf. det nationale reformprogram 2005.

Kilde: Finansministeriet, statsligt forskningsbudget 2005 og Nordisk Ministerråd, Statslige bevillinger til forskning og udvikling i de nordiske lande, 2005.

I 2003 blev der optaget ca. 1.200 ph.d.-studerende. Det er regeringens mål at *fordoble optaget på ph.d.-uddannelserne* frem mod 2010. Forøgelsen af ph.d'er skal især ske inden for naturvidenskab, teknisk videnskab, IT og sundhedsvidenskab, hvor den samfundsmæssige efterspørgsel er stor. I en nyligt offentliggjort rapport konkluderede et internationalt panel, at kvaliteten af den danske ph.d.-uddannelse generelt er i top, og at der er potentiale og kapacitet til en kraftig forøgelse af ph.d.-optaget.

2.3 Styrket forskning, innovation og vidensspredning i den private sektor

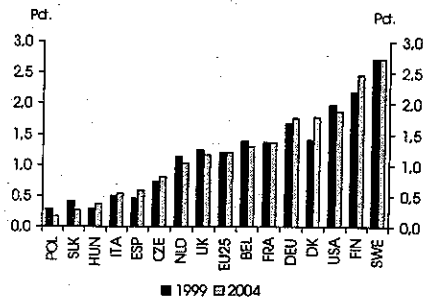
De typisk anvendte indikatorer for virksomhedernes innovation viser, at danske virksomheder er ganske innovative, uden dog at være de mest innovative i verden.⁹ Målt på patentering og varemærker pr. mio. indbyggere ligger Danmark over gennemsnittet i EU-15. Sammenlignet med landene i EU-15 ligger Danmark højt placeret med hensyn til nye varers andel af omsætningen, men lavere placeret for så vidt angår nye tjenesteydelsers andel af omsætningen.

Private virksomheders forsknings- og udviklingsindsats er en vigtig forudsætning for innovation. Danmark er blandt de EU-lande, hvor investeringsniveauet er højest. Den private sektor brugte i 2004, hvad der svarer til 1,78 pct. af bruttonationalproduktet på forskning og udvikling, jf. figur 2.4a.

⁹ Jf. Konkurrenceevneredegørelsen, 2006, se www.oem.dk.

Figur 2.4a

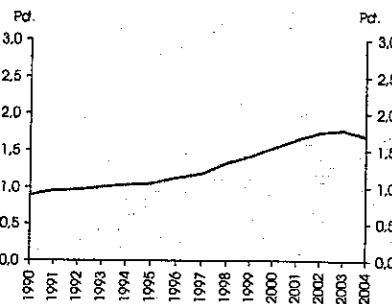
Private investeringer i forskning og udvikling, pct. af BNP

Anm.: For UK er nyeste tal fra 2003 anvendt.
Kilde: Eurostat.

Figur 2.4b

Danmarks private investeringer i forskning og udvikling, pct. af BNP

Kilde: OECD, Main Science and Technology Indicators samt Center for Forskningsanalyse.

Vidensspredning fra forsknings- og uddannelsesinstitutioner til erhvervslivet er centralt for at sikre udnyttelse heraf. Her spiller den danske infrastruktur for vidensspredning – de Godkendte Teknologiske Serviceinstitutioner – en særlig rolle i forhold til at overføre viden til særligt de små og mellemstore virksomheder. Højt kvalificerede medarbejdere er en vigtig forudsætning for virksomhedernes omsætning af forskningsresultater og viden til innovation. Antallet af privatansatte med en videregående uddannelse har været stigende i en årrække. Nettoindvandringen af højtuddannede til Danmark ligger derimod både under gennemsnittet for OECD og de øvrige nordiske lande.

Samspillet mellem virksomheder og eksterne parter såsom kunder og leverandører, rådgivere samt forsknings- og uddannelsesinstitutioner er også en vigtig kilde til vidensspredning og innovation. Danske virksomheder tillægger samspillet med kunderne større betydning end virksomhederne i de fleste af de øvrige lande i EU-15. De danske virksomheders vurdering af betydningen af samspillet mellem virksomheder og universiteter svarer til gennemsnittet for EU-15¹⁰.

På baggrund heraf iværksættes i de kommende år en række initiativer for at styrke vidensspredningen og samspillet mellem videninstitutioner og virksomheder. Endvidere bør rammevilkårene for virksomheders og offentlige institutioners innovation styrkes, herunder brugerdriven innovation. De væsentligste initiativer, hvoraf de fleste umiddelbart kan iværksættes, er gengivet i boks 2.2. Udmøntningen vil ske i dialog med forligspartierne bag Velfærdsaftalen og aftalen om fremtidig indvandring.

Boks 2.2

De vigtigste initiativer i Globaliseringsstrategien i relation til innovation og vidensspredning

- Midler til innovationssamarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner samles i én pulje, og der gives mulighed for at støtte en bredere vifte af projekter og netværk. SMV'ers muligheder for at deltage i samarbejdsprojekter forbedres, bl.a. via en "rabatkupon-ordning".
- Midler til Godkendte Teknologiske Serviceinstitutioner skal fordeles i åben konkurrence, så flere aktører har mulighed for at udføre teknologisk service. Der skal bl.a. etableres et innovationscenter for e-business inden for rammerne af den teknologiske service.
- Forskningsinstitutionerne skal efter rådgivning fra bl.a. innovationsmiljøerne kunne finansiere afprøvning og dokumentation af, om en opfindelse har kommercielle muligheder ("proof-of-concept").
- Private virksomheder skal nemmere kunne deltage i offentligt finansieret forskning.
- Der skal etableres et program for brugerdriven innovation, der skal give ny viden om kunder og markeder.
- Der skal etableres en ny internetbaseret markedsplads for køb og salg af patenter, varemærker og andre rettigheder.
- Der skal udarbejdes en strategi for dansk deltagelse i de store, strategiske teknologinitiativer, som EU planlægger som led i det 7. rammeprogram for forskning.
- I tilknytning til udvalgte ambassader og handelskontorer i udlandet etableres brohovedfunktioner for kontakt til førende forsknings-, innovations- og erhvervmiljøer i de pågældende lande.
- Der skal indføres en green card-ordning, der giver bedre muligheder for at få flere kvalificerede udlændinge til Danmark.

¹⁰ Jf. Konkurrenkevneredegørelsen 2006, se www.oem.dk.

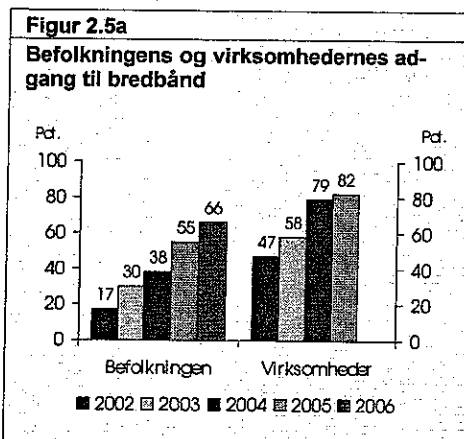

Se i øvrigt uddybning i bilag 2.

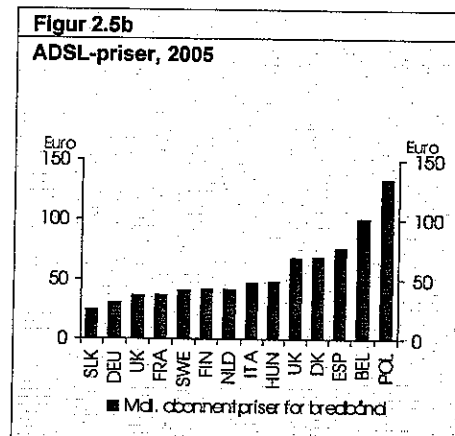
2.4 Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT)

De samlede investeringer i forskning og udvikling inden for IKT svarer i Danmark til 1.500 kr. pr. indbygger (2003). Det er noget over gennemsnittet i EU-15, som lå på 600 kr. og omkring halvdelen af niveauet i USA og Japan. I de senere år kan en væsentlig del af stigningen i arbejdsproduktiviteten i Danmark tilskrives investeringer i IKT.¹¹

78 pct. af de danske familier har adgang til internet i hjemmet, mens 97 pct. af virksomhederne havde internetadgang i 2005. Danmark har 1,3 mio. bredbåndsforbindelser, hvilket svarer til 66 pct. af befolkningen, jf. figur 2.5a. Det placerer Danmark i toppen på verdensplan. Mere end 98 pct. af befolkningen har mulighed for at få en bredbåndsforbindelse. Bredbåndsmarkedet er dog fortsat ikke tilstrækkeligt konkurrencepræget, jf. figur 2.5b. I efteråret 2005 blev reguleringen derfor ændret i form af nogle generelle forbedringer af vilkårene for konkurrence og en sænkning af samtrafikpriserne.

Kilde: Danmarks Statistik.

Fordelene ved virksomheders anvendelse af IKT afhænger i høj grad af, om systemerne kan integreres. Standardiseringsarbejdet og fremme af brugen af åbne standarder er centralt. 57 pct. af de danske virksomheder har integreret deres systemer til køb og salg med betalings- og faktureringsystemer.

Der arbejdes aktivt for at fremme digitalisering af den offentlige sektor. 41 pct. af de borgere, der havde kontakt med den offentlige sektor i 2005, kommunikerede via internet, mens 87 pct. af virksomhederne havde digital kontakt med de offentlige myndigheder. Pr. 1. september 2006 var der udstedt 715.000 digitale signaturer, dvs. mulighed for at identificere sig med en juridisk bindende digital underskrift, og 97 pct. af de offentlige myndigheder kunne modtage en digital signatur.

Den danske regerings politik er, at markedet skal drive IKT-udviklingen, og at det offentlige skal understøtte denne udvikling via gode rammebetingelser og ved selv at gå forrest som lokomotiv og efterspørger. Denne overordnede politik er for 2006 konkretiseret i fire temaer, jf. boks 2.3. De fleste af initiativerne er igangsat eller står umiddelbart over for at blive igangsat.

Boks 2.3

Regeringens initiativer til fremme af IKT

Sammenhængende IKT-systemer:

- International standardisering og fælles-offentlige løsninger.
- Standardisering i enkelt-sektorer og i forbindelse med kommunalreformen.
- Sammenhængende digital infrastruktur for virksomheder; det skal være lige så nemt at sende en elektronisk faktura, som det er at sende en e-mail.

Effektive IKT-markeder:

- Strategisk eftersyn af teleregulering for at sikre innovation og investeringer.
- Fornyede regler for tildeling af frekvenser, der sikrer dynamiske markeder.
- Nyt nationalt videncenter for software for at understøtte konkurrencen.
- Gode rammebetingelser for digitalt TV og digitalt indhold.

Innovation med IKT:

¹¹ Ifølge Danmarks Statistiks dekomponering af væksten i arbejdsproduktiviteten kan op mod 30 pct. af stigningen i de senere år tilskrives investeringer i IKT.

- Nemmere adgang til ekspertviden om e-business til danske virksomheder.
- Øget samarbejde mellem virksomheder og videninstitutioner via Den Regionale IKT-satsning.
- Øget satsning på forskningsområdet, herunder IKT.

IKT til gavn for alle:

- Nemmere adgang til digitale offentlige tjenester.
- Udvikling af et barometer for befolkningens IKT-færdigheder.
- En national strategi for e-læring.
- Tillid og tryghed ved IKT-anvendelse blandt andet gennem kampagner som "netsikker nu!" og forskning i borgernes IKT-sikkerhed.

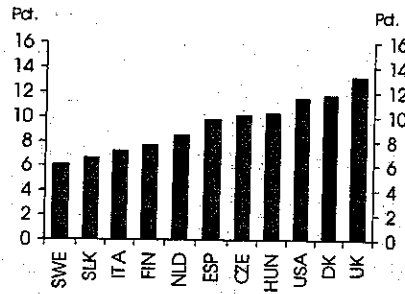
Se i øvrigt uddybning i bilag 2.

Endvidere er det i 2006 vedtaget, at der skal igangsættes en række tiltag, som skal sikre, at offentlige myndigheds anvendelse af IKT, herunder software, så vidt muligt baseres på åbne standarder. Endelig undersøges mulighederne for at øge bredbåndsdækningen yderligere.

2.5 Iværksætteri

Danmark ligger fortsat højt sammenlignet med andre lande i Europa, når det gælder opstart af nye virksomheder. Nye virksomheder etableret inden for det seneste år udgør over 10 pct. af det samlede antal virksomheder i Danmark, *jf. figur 2.6a.*

Figur 2.6a

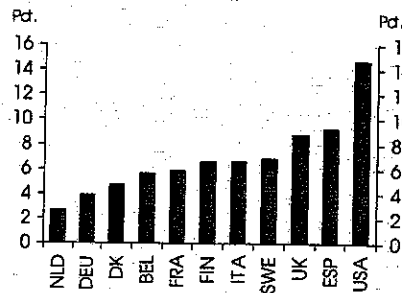
Etableringsrater for nye virksomheder
2003

Anm.: Andel nye virksomheder etableret inden for det seneste år. For Danmark og USA er tallene baseret på egne beregninger bygget på nationale statistikker. Opfølgelsen er ikke fuldt ud sammenlignelige. F.eks. kan virksomheder åbnes i enkelte amerikanske stater uden indrapportering. Hermed undervurderes etableringsraten for USA.

Kilde: Eurostat, DK Statistik og www.census.gov.

Figur 2.6b

Andel af vækstiværksættere, 2003

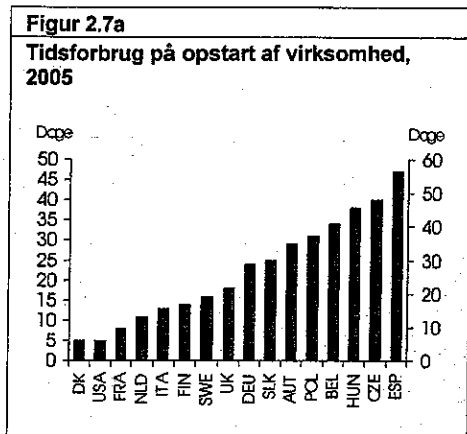

Anm.: Vækstiværksættere i forhold til samlede antal iværksættere. Vækstiværksættere defineres som virksomheder, der oplever mindst en gennemsnitlig vækst i beskæftigelsen og/eller omsætning på 60 pct. Data skal fortolkes med forsigtighed, bl.a. fordi oplysningerne ikke er indsamlet fra nationale statistikbureauer. Kilde: Bureau van Dijk og Iværksætterindeks 2005, Erhvervs- og Byggestyrelsen.

Vækstiværksættere har en væsentlig betydning for økonomien via en effektiv anvendelse af kapital og arbejdskraft. Danmark har en lavere andel af vækstiværksættere end mange andre lande. I Danmark havde mindre end 5 pct. af alle iværksættere i 2003 en vækst på over 60 pct. siden 2001, *jf. figur 2.6b*.

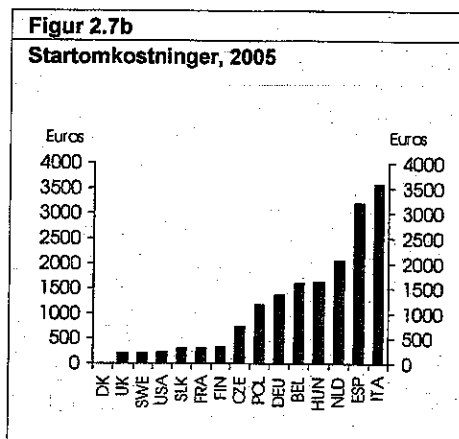
Danmark har på en række områder de bedste rammevilkår for iværksættere i EU. Eksempelvis er det billigst og hurtigst at starte virksomhed i Danmark, *jf. figur 2.7*. Udbuddet af venturekapital i opstartsfasen ligger også højt i forhold til de øvrige EU-lande. På andre områder klarer Danmark sig mindre godt. Det gælder f.eks. undervisning i iværksætteri på de videregående uddannelser og venturekapital i virksomhedernes ekspansionsfase.¹²

¹² Jf. Konkurrenceedvneredegørelsen 2006, se www.oem.dk.

Anm: Antal dage der går med at få registreret en ny virksomhed.

Kilde: Verdensbanken, Doing business in 2005.

Anm: Beløb i gebyrer og afgifter, som det koster at starte en ny virksomhed.

Kilde: Verdensbanken, Doing business in 2005.

Med Globaliseringsstrategien blev lanceret 31 nye initiativer, der skal forbedre rammerne for vækstiværksættere. De vigtigste nye initiativer og status for centrale gennemførte initiativer er angivet i boks 2.4.

Boks 2.4
De vigtigste gennemførte og planlagte iværksætterinitiativer

Gennemførte initiativer:

- Lovgrundlag for etablering af ny, kapitalstærk venturefond er vedtaget i 2006.
- Lettelser af de administrative byrder, herunder reduktion af revisionspligt for små og mellemstore virksomheder, er vedtaget i 2006.
- Den alternative markedsplads "First North" er etableret på Københavns Fondsbørs i 2005 for virksomheder, der ikke har mulighed for at leve op til Fondsbørsens normale krav til børsnoterede selskaber.
- Mulighederne for investering af rate- og kapitalpensionsmidler i unoterede aktier er forbedret, lovforslag vedtaget 2005.
- Etablering af 3 væksthuse på videregående uddannelsesinstitutioner, hvor studerende kan få mulighed for at afprøve og udvikle deres forretnings- eller produktidé og sparre med erfarne erhvervsfolk.

Vigtige forslag til initiativer i Globaliseringsstrategien:

- Styrkelse af Selvstændighedsfonden, der skal fremme samarbejdet mellem erhvervsliv og skoler om iværksætteri i uddannelsessystemet.
- Tilbud om fag i iværksætteri til alle elever i uddannelsessystemet.
- Nye iværksætterhuse med lettilgængelig og kvalificeret rådgivning af vækstiværksættere.
- Nye finansieringsformer til vækstiværksættere skal forbedre finansiering af idéudvikling, test af marked samt sikre sparring fra erfarne erhvervsfolk.
- En bedre prioritering af bevillingerne til innovationsmiljøerne, som sikrer, at kompetencerne samles i stærkere miljøer.
- Færre byrder for virksomhederne gennem digital sagsbehandling.
- Hurtigere behandling af konkursboer skal give genstartere bedre vilkår.

Se i øvrigt uddybning af de nye initiativer i bilag 2.

Fremover vil regeringen følge udviklingen på iværksætterområdet årligt via Konkurrenceevneredegeben og Iværksætterindekset.

2.6 Uddannelse

Det Nationale Reformprogram - 2006

Danmark bruger væsentligt flere midler på uddannelse end EU-gennemsnittet, jf. tabel 2.2. Internationale sammenligninger viser imidlertid, at resultaterne i grundskolen ikke står mål med den økonomiske indsats. Endvidere bliver danske studerende relativt sent færdige med deres uddannelser.

Tabel 2.2
Samlede udgifter til uddannelse i pct. af BNP 2000-2003

	2000	2001	2002	2003
Danmark	8,3	8,4	8,4	8,3
EU15	4,7	5,0	5,1	5,2

Anm.: Udgifter til uddannelse omfatter her grundskole, ungdomsuddannelse samt de videregående uddannelser (inklusive uddannelsesstøtte).

Kilde: Eurostat.

I Velfærdsaftalen indgår følgende centrale målsætninger om uddannelse:

- Andelen af en ungdomsårgang, der gennemfører en ungdomsuddannelse skal øges fra 80 pct. i 2003 til 85 pct. i 2010 og 95 pct. i 2015. Andelen der gennemfører videregående uddannelser skal øges fra 44½ pct. i 2003 til 50 pct. i 2015.
- Unge der gennemfører en videregående uddannelse skal færdiggøre denne tidligere end i dag og på normeret tid.

At få 95 pct. til at gennemføre en *ungdomsuddannelse* kræver, at der også sættes fokus på de grundlæggende forudsætninger fra folkeskolen, *jf. boks 2.5.*

Boks 2.5.

Lissabon-strategien og den danske folkeskole

Udvikling af den primære skolegang indgår ikke direkte i Lissabon Strategien. Udviklingen af den danske folkeskole er imidlertid en væsentlig forudsætning for opfyldelsen af målet om, at flere unge skal gennemføre ungdomsuddannelser og på kortere tid. Internationale undersøgelser har vist, at danske folkeskoleelever er bagud på en række faglige områder. Regeringen har igangsat en række tiltag for at styrke fagligheden i folkeskolen, herunder:

- Obligatoriske it-baserede test i læsning, matematik, engelsk, fysik/kemi, biologi og geografi i 2007 og 2008. Disse test skal give lærere, forældre og elever et redskab til at følge med i, hvordan det går, og hvor der skal sættes ind, så alle børn får passende udfordringer.
- Lærernes grunduddannelse er styrket med vedtagelse af den nye læreruddannelseslov, som træder i kraft med studiestart i august 2007. Den indebærer større specialisering af lærerne ved færre og større linjefag og en aldersspecialisering af dansk og matematik. Der gøres også en indsats for lærernes efteruddannelse.
- 10. klasse skal målrettes elever, som har behov for yderligere faglig kvalificering og uddannelsesafklaring for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Samtidig skal 10. klasse kunne samle de unge op, der falder fra en påbegyndt ungdomsuddannelse.
- Der er i perioden 2006-2009 afsat i alt 105 mio. kr. til en national handlingsplan for læsning. Heraf anvendes 55 mio. kr. til styrkelse af lærernes kompetencer. 14 mio. anvendes til en styrkelse af indsatsen på førskoleområdet.

Den højere gennemførelsesprocent for ungdomsuddannelser skal først og fremmest opnås gennem styrkelse af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, *jf. også afsnit 5.5.* I forhold til de unge, som har særlig behov og ikke umiddelbart er i stand til at påbegynde en kompetencegivende ungdomsuddannelse, er *produktionsskolerne* centrale. Produktionsskolernes aktivitet skal målrettes mod mere kompetencegivende uddannelse. Der gennemføres i efteråret 2006 en undersøgelse af produktionsskoleelevernes forudsætninger, og de forhold, der har betydning for, at de unge påbegynder et produktionsskoleforløb.

For de unge, der ikke magter at gennemføre en erhvervsuddannelse, er *erhvervsgrunduddannelsen (egu)* et relevant tilbud. Der er relativt positive erfaringer med forløbene på erhvervsgrunduddannelsen, set i forhold til de unges forudsætninger. Hvor det hidtil har været frivilligt, om kommunerne ville tilbyde egu, forpligtes de nu til at tilbyde egu til den relevante målgruppe. Samtidig gennemføres en modernisering af egu med henblik på at skabe fleksible og tidssvarende uddannelses tilbud.

I august 2005 gennemførtes endvidere en reform af *gymnasiuddannelsen*. Der er gennemført evalueringer af forskellige elementer af grundforløbet, og der er i 2006 vedtaget enkelte ændringer, som bl.a. giver skolerne større frihed til at bestemme, hvordan de vil tilrettelægge grundforløbet.

Danmark er et af de lande, hvor de unge er ældst, når de afslutter en *videregående uddannelse*. Færdiguddannede er i gennemsnit ca. 4 år ældre, end hvis de havde fulgt den lige vej gennem uddannelserne. Med Velfærdsaftalen igangsættes en række initiativer for at få de unge *hurtigere i gang og igennem uddannelsessystemet*, så de kan komme hurtigere ud på arbejdsmarkedet, *jf. boks 2.6.*

Boks 2.6

Initiativer til hurtigere gennemførelse af videregående uddannelser

- Optagelsessystemet skal tilgodese unge, der starter tidligt på en videregående uddannelse. Der indføres en såkaldt kvotientmodel, hvor unge, der starter senest to år efter den adgangsgivende eksamen, får opregnet deres oprindelige karaktergennemsnit med en kvotient på 1,08.

- Universitetsuddannelserne skal indrettes, så de understøtter hurtigere studiegennemførelse:
  - der skal skabes en mere overskuelig semesterstruktur,
  - der skal skabes en tættere kobling mellem eksamen og undervisning samt mulighed for hurtigt at gå til reeksamination,
  - der indføres tidsbegrænsning på de studerendes specialeskrivning.
- Mulighederne for hurtigere studiegennemførelse skal endvidere understøttes ved at
  - styrke studievejledningen,
  - omlægge universiteternes taxametertilskud mhp. at skabe bedre sammenhæng mellem undervisningens tilrettelæggelse og de studerendes forudsætninger og engagement, så de faktiske studietider nærmer sig de normerede studietider,
  - indføre færdiggørelsestaxametre på kandidatuddannelserne, der vil tilfalde universiteterne, når den studerende har færdiggjort deres kandidateksamen.

Der lægges stor vægt på, at danske uddannelser skal være internationalt attraktive. En række tiltag er under overvejelse. Konkret er der for de videregående uddannelser otte centre som siden 2005 er blevet godkendt til den nye betegnelse *University College*. Betegnelsen opnås efter en akkrediteringsproces, hvor institutionen dokumenterer, at den opfylder en række fastsatte kvalitetskrav. Betegnelsen er internationalt anerkendt og gør det dermed lettere for både institutioner og studerende at opnå anerkendelse og sammenlignelighed i udlandet.

3. Effektivitet, konkurrence og det indre marked

Konkurrencen har i de senere år fået bedre vilkår i Danmark. Antallet af brancher med konkurrenceproblemer er faldet siden sidste års rapportering og er siden 2001 faldet med 25 pct. Også konkurrencebegrænsende regulering på de danske produktmarkeder er relativt lav, mens især prisniveauet på en række tjenesteydelser derimod fortsat er for højt sammenlignet med andre sammenlignelige lande. Med Globaliseringsstrategien er fremlagt en række konkrete forslag, der skal bidrage til yderligere forbedringer af konkurrencen, ligesom arbejdet med effektivisering og markedsafprøvning af den offentlige sektor fortsætter.

Hovedudfordringerne de kommende år er at:

- Implementere rækken af initiativer til styrkelse af konkurrencen, så antallet af brancher med konkurrenceproblemer fortsat falder, og de danske nettopriser bringes på niveau med sammenlignelige lande.
- Implementere målsætningen om, at virksomhedernes administrative omkostninger skal falde år for år og være reduceret med op til 25 pct. i 2010 i forhold til 2001.
- Fortsæt sikre, at det indre markeds direktiver bliver implementeret.
- Forbedre den danske infrastruktur, bl.a. på jernbaneanrådet.

3.1 Bedre konkurrence

Konkurrence spiller en afgørende rolle for vækst i velstand. En skarp konkurrence gavner samlet set de danske virksomheder, fordi de derved presses til at nytænke og bruge ressourcerne bedst muligt. Dermed øges effektiviteten og innovationen. En virkningsfuld konkurrencelov kombineret med en effektiv håndhævelse er blandt de afgørende faktorer, der kan trække konkurrencen i den rigtige retning.

At gøre konkurrencen mere effektiv er ikke en opgave, der kan løses på kort tid. Det overordnede mål er, at konkurrencen i Danmark i 2010 skal være på niveau med de bedste lande i OECD.

Siden 2005 er konkurrencen skærpet yderligere på flere områder. Samtidig med at konkurrencen er forbedret i Danmark, er konkurrencen også styrket i de øvrige OECD-lande. Det er en fordel for dansk økonomi, fordi den forbedrede konkurrencesituation fører til øget vækst hos vores samhandelspartnere, der så kan aftage flere danske varer. Men det har ligeledes den konsekvens, at de danske fremskridt på konkurrenceområdet relativt set kommer til at fremstå mindre synlige. Danmark har realiseret en vis fremgang i konkurrenceintensiteten sammenlignet med de øvrige OECD lande. Der er imidlertid fortsat mulighed for forbedringer af konkurrenceintensiteten – både absolut og relativt i forhold til de øvrige OECD lande.

Regeringen har særlig fokus på dette område, og har iværksat en række nye initiativer, som led i Globaliseringsstrategien. Det gælder bl.a. styrkelse af domstolenes behandling af konkurrencesager, fjernelse af handelshindringer i dansk lovgivning og mere konkurrence om offentlige opgaver, jf. gennemgang af initiativer nedenfor.

Der er opstillet tre delmål, jf. reformprogrammet 2005:

- Der skal være færre brancher med konkurrenceproblemer. Antallet af brancher med konkurrenceproblemer ønskes halveret i 2010. Det betyder i praksis, at antallet i 2010 skal være reduceret til 32. I 2006 blev antallet af brancher med problemer opgjort til 48, jf. tabel 3.1. For at realisere en fortsat reduktion i antallet af brancher med konkurrenceproblemer har Konkurrencestyrelsen udarbejdet handlingsplaner for flere af brancherne. Handlingsplanerne findes på styrelsens hjemmeside, www.ks.dk.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Antal udpegede brancher	64	68	60	56	53	48

Anm.: Konkurrencestyrelsen udpeger brancher med konkurrenceproblemer ud fra et sæt af indikatorer sammenholdt med styrelsens subjektive vurdering af konkurrencen i den givne branche. Desuden indgår en bagatelgrænse.

Kilde: Konkurrencevurderingen 2006.

- *Prisniveauet skal holdes nede.* Målet er, at danske forbrugere - alt andet lige - ikke skal betale mere for de samme varer end forbrugerne i andre sammenlignelige europæiske lande. Den seneste årlige opgørelse fra Konkurrencestyrelsen viser, at de danske forbrugerpriser i 2005 var 6 pct. højere end gennemsnittet for EU9 svaren-

de til året før.¹³ Prisdifferencen til EU9 er dermed endnu ikke blevet mindre, idet både Danmark og de lande, der sammenlignes med, har forbedret konkurrencen. *Varepriserne* i Danmark er ca. 1 pct. højere end i de øvrige EU-lande, når der tages hensyn til tilbudsværdi mv., jf. bilag 3.1. For *tenesteydelser*, hvor der ellers burde være konkurrence fra udlandet, f.eks. finansielle tjenesteydelser og byggeydelser, er priserne ca. 8 pct. højere end i EU9, jf. tabel 3.2. For disse udvalgte tjenesteydelser¹⁴ vil opfyldelsen af regeringens mål dog ikke kun afhænge af danske initiativer, men også i høj grad af initiativer på EU-plan, der kan sikre et mere velfungerende indre marked for serviceydelser.

¹³ EU9 er Danmark, Sverige, UK, Tyskland, Holland, Finland, Belgien, Italien og Frankrig. Forbrugerpriserne er eksklusiv skatter og afgifter. Udgangspunktet for at beregne nettoprisindeksene er Eurostats priser fra det såkaldte PPP-samarbejde, som har stået på i over 30 år og omfatter en lang række lande. Prisoplysningerne er behæftet med en vis usikkerhed og påvirkes bl.a. af, at lande uden fast valutakurs indgår.

¹⁴ For andre tjenesteydelser er der kun få muligheder for at skærpe priskonkurrencen gennem f.eks. effektivisering og innovation eller konkurrence med udlandet. Det gælder mange personlige tjenesteydelser som uddannelse og sundhedsydelser. Her er det hovedsageligt de højere lønninger i Danmark, der afspejler prisdifferencen, dvs. strukturelle forhold som ikke vil kunne ændres på kort sigt.

Tabel 3.2

Priser på udvalgte tjenester

	Prisindex EU9 = 100	Forbrug Mia. kr.	Forbrug pct. af BNP
Forsyning m.v.	95	69	4,8%
Finansielle tjenester	119	32	2,7%
Byggeydelse	117	22	1,5%
Autoreparationer	126	19	1,3%
Transport	104	15	1,0%
Udvalgte tjenesteydelser, i alt	108	164	11,4%

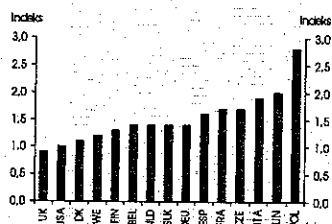
Note: Forsyning dækker over tele, post, vand, varme, elektricitet, benzin, diesel, fyringsolie m.m. Transport inkluderer taxa, bus og togtrafik samt flyrejser og pakkerejser. Byggedydelser dækker her over den del af det private forbrug, der kan henføres til vedligehold og reparation af private boliger. Indeksene angiver gennemsnit for årene 2003-2004.

Kilde: Eurostat, OECD samt egne beregninger.

- *Endelig skal konkurrencebegrænsende regulering undgås.* Danmark har en række regler, der unødigt skader konkurrencen. Det vedrører bl.a. regler, der medfører begrænsninger i antallet af udbydere, autorisationskrav, krav om branchemedlemskab, prisregulering samt begrænsninger i virksomhedernes produktion eller markedsføring, ejerforhold og etableringsret. Disse regler opfylder ofte en række samfundsinteresser, men i nogle tilfælde kan de medføre u hensigtsmæssige og utilsigtede konkurrenceskadelige effekter. Der arbejdes på at reducere disse skadelige effekter. Målt på den generelle produktmarkedsregulering klarer Danmark sig imidlertid relativt godt, *jf. figur 3.1*

Figur 3.1

Konkurrencebegrænsende regulering på produktmarkederne, 2003

Anm.: Som indikator for omfanget af konkurrencebegrænsende regulering, anvendes det såkaldte reguleringsmål fra OECD (i foråret 2005 kom der nye indeks for 2003). Det er et indeks med en værdi fra 0 til 6, hvor en højere værdi angiver mere regulering. Indekset opgøres af OECD ved at vægte tre underindeks sammen til et samlet indeks.

Kilde: OECD Economics Department Working Paper No. 419, "Product Market Regulation in OECD Countries: 1998 to 2003."

Der er planlagt en række nye initiativer til opfyldelse af målene. Et af fokusområderne i globaliseringsstrategien er, at "stærkere konkurrence og større åbenhed skal styrke innovationen". På den baggrund er der fremlagt en række nye forslag til at forbedre konkurrencen, som udbygger og konkretiserer de initiativer, der blev anført ved sidste års rapportering, herunder:

Håndhævelsen af konkurrenceloven styrkes, så der bliver bedre muligheder for at opklare kartelsager. Personer og virksomheder, der samarbejder med konkurrencemyndighederne i kartelsager, skal kunne få rabat på den bøde, de ellers ville blive påført. Et udvalg er i øjeblikket i færd med at se på, hvordan programmet bedst kan udformes, samt hvordan rammerne for samarbejdet mellem konkurrencemyndigheden og anklagemyndigheden skal fastlægges. Udvalget ser også på, om Konkurrencerådet skal have mulighed for at udstede administrative bøder, og om Konkurrencerådets afgørelseskompetence i enkeltsager bør ændres. Endelig skal udvalget komme med forslag, som kan føre til en styrket opklaring af kartelsager og håndhævelse af konkurrencelovgivningen generelt. Udvalgets forslag skal danne grundlag for en styrkelse af konkurrencelovgivningen i efteråret 2006.

Domstolenes behandling af konkurrencesager styrkes. Civile konkurrencesager fra hele landet, der tidligere er blevet behandlet i det civile retssystem via de lokale byretter, skal fremover behandles ved Sø- og Handelsretten, der har sagkyndige medlemmer med særligt kendskab til sø- og handelsforhold. Herved sikres den nødvendige juridiske, økonomiske og forretningsmæssige sagkundskab ved behandlingen af de ret få, men komplicerede sager.

Der indføres mulighed for gruppesøgsmål. Retsplejeloven skal ændres, så der indføres mulighed for at anlægge gruppesøgsmål, dvs. at en gruppe af interessenter får mulighed for at føre samlet retssag. Dermed får virksomheder og forbrugere, der har lidt et tab – bl.a. som følge af overtrædelser af konkurrenceloven – bedre adgang til at opnå erstatning.

Nye regler med konkurrencemæssige begrænsninger screenes. Alle ministerier forpligtes til at vurdere om forslag til nye love og bekendtgørelser på deres område vil have negative konsekvenser for konkurrencen. Hvis dette er tilfældet, skal det klart fremgå af lovforslagets bemærkninger, og der skal indføres en bestemmelse om, at lovforslagets konsekvenser evalueres efter 3-5 år med henblik på eventuelle justeringer. Det henstilles, at lovforslag i givet fald forelægges Konkurrencestyrelsen, inden de sendes i høring.

Handelshindringer i dansk lovgivning skal fjernes. Eksisterende danske love, autorisationsordninger og standarder gennemgås med henblik på at vurdere, hvorvidt de lever op til principperne for det indre marked, og handelshindringer skal fjernes.

Mere konkurrence skal give bedre infrastrukturer. En effektiv infrastruktur har væsentlig betydning for en effektiv resourceudnyttelse i Danmark samt for virksomhedernes konkurrencekraft. Der skal derfor indføres en ny og mere effektiv regulering af vand- og fjernvarmesektoren. Affaldssektoren skal effektiviseres. Markedsorientering indenfor togtrafikken skal øges. Liberaliseringen på postområdet fortsættes.

Konkurrencen om offentlige opgaver skal fortsat øges. Danmark arbejder på at indføre nationale regler for indgåelse af offentlige kontrakter om varer og tjenesteydelse under tærskelværdien for EU-udbud. Formålet med sådanne regler er først og fremmest at styrke konkurrencen om offentlige opgaver og at hindre, at kontrakter af en vis størrelsesorden tildeles direkte til en leverandør, uden at andre virksomheder har haft mulighed for at komme i betragtning. Det er endvidere hensigten at indføre et sæt enkle og fleksible bestemmelser for offentlige indkøb over 500.000 kr., jf. afsnit 3.5.

I bilag 3.2 gives en kort status over allerede gennemførte centrale initiativer samt nye mindre initiativer til forbedring af konkurrencen.

3.2 Det Indre Marked

Den seneste resultattavle for implementering af direktiverne vedrørende det indre marked fra juli 2006 viser, at det gennemsnitlige implementeringsunderskud blandt EU's 25 medlemslande ligger på 1,9 pct. Danmarks indtager en 1. plads på resultattavlen med et implementeringsunderskud på 0,5 pct. Det er en forbedring på 0,3 procentpoint i forhold til 2005. For at styrke den danske indsats er resultattavlen siden 2005 blevet behandlet regelmæssigt på møderne i det tværministerielle embedsmandsudvalg, der forbereder regeringens behandling af EU-sager.

Der er desuden *etableret en task force for det indre marked (TIM)* med henblik på at fjerne nationale særregler og administrative procedurer, der kan opleves som barrierer i relation til skabelsen af et velfungerende indre marked. I regi af TIM er der foretaget en gennemgang af lovgivningsmæssige og administrative barrierer på serviceområdet, herunder autorisationsordninger, implementeringen af metode-direktiverne og den gensidige anerkendelse på vareområdet. Undersøgelsen blev afsluttet ultimo marts 2006 med forslag til regel- og procedureændringer. Som opfølgning på Globaliseringsrådets arbejde er det planen, at TIM skal fortsætte sit arbejde med at fjerne handelshindringer i danske regler, love og procedurer i perioden 2007-2010. Det forventes, at et tværgående indre markedsområde vil blive undersøgt hvert år fra 2007-2010. For 2007 er det foreløbigt planen, at den danske markedskontrol på vareområdet skal undersøges.

Det Nationale Reformprogram - 2006

Fremme af harmoniserede standarder er et centralt redskab til at fjerne handelshindringer og forbedre virksomhedernes konkurrenceevne i det indre marked. Danmark har derfor i januar 2006 lanceret en samlet national standardiseringsstrategi. Strategiens 10 initiativer har til formål at sikre bedre prioritering af standardiseringsindsatsen, mere synlighed om standarders betydning for vækst og højere effektivitet i udviklingen af internationale standarder.

Der er taget initiativ til at oprette en *kvikskranke for udenlandske virksomheder* med henblik på at reducere de administrative barrierer for udenlandske virksomheders adgang til det danske marked. Kvikskranken skal fungere som en samlet indgang, så virksomheder fra andre EU-lande kun skal henvende sig ét sted i forbindelse med salg af tjenesteydelser, både som permanente og midlertidige leverandører. Der arbejdes for, at kvikskranken kan starte sit arbejde allerede i 2007, hvilket er ca. 3 år tidligere end deadline som følge af servicedirektivet.

3.3 Bedre regulering

Erhvervsregulering skal sikre gode konkurrencevilkår samt hensyn til forbrugerne og miljøet. Det er imidlertid vigtigt, at reguleringen ikke medfører unødige omkostninger for erhvervslivet. Virksomhederne skal bruge deres tid på produktion og innovation – ikke på unødigt administration.

Et af de forhold, der påvirker erhvervsklimaet direkte, er omfanget af administrative byrder for virksomhederne. I Danmark er byrderne opgjort til ca. 4,1 mia. euro årligt eller ca. 2,2 pct. af BNP, hvilket er det laveste blandt de EU-lande, der har målt byrdernes omfang.

Det er målsætningen at reducere byrderne med op mod 25 pct. i 2010 i forhold til niveauet i 2001. Frem til juli 2005 er byrderne indtil videre reduceret med ca. 5,1 pct. En stor del af disse lettelser er opnået i 2005.

For at realisere målsætningen er der formuleret en strategi, der bygger på fem overordnede indsatsområder:

1. *Systematisk måling og forenkling af eksisterende regler* med udgangspunkt i Standard Cost Modellen (SCM). De syv ministerier med den mest omfattende relevante lovgivning vil alle i 2006 udarbejde handlingsplaner for forenkling af deres 10 mest byrdefulde love og bekendtgørelser. Al ny erhvervsregulering bliver årligt målt for at følge udviklingen og anvise forslag til forenklinger og digitalisering, jf. også boks 3.1.
2. *Løbende overvågning af kvaliteten i ny regulering*, bl.a. gennem en obligatorisk vurdering af de økonomiske, sociale og miljømæssige konsekvenser af alle lovforslag, herunder at den nye lovgivning ikke pålægger erhvervslivet unødvendige byrder. Al lovgivning, der pålægger erhvervslivet byrder for mere end 10.000 timer årligt, skal selvstændigt forelægges regeringens Økonomiudvalg. Nye retningslinjer for håndtering af EU-sager sikrer endvidere, at også EU forslag vurderes for administrative konsekvenser så tidligt som muligt.
3. *Etablering af flere og bedre digitale løsninger for erhvervslivet*. I forbindelse med Globaliseringsstrategien i 2006 er det bl.a. besluttet, at de 25 mest brugte offentlige services skal anvende digital sagsbehandling inden 2012, så relevante data kan genbruges på tværs af myndigheder.
4. *Bedre offentlig kommunikation og service*. I 2006 er der blevet udarbejdet en internet-baseret kommunikationsguide, der giver vejledning i, hvordan den nødvendige information når ud til de berørte virksomheder.
5. *Bedre regulering i EU*. Ifølge danske målinger stammer ca. 40 pct. af de danske virksomheders administrative byrder helt eller delvist fra EU-regulering. Danmark bidrager aktivt med forslag til Kommissionens seneste forenklingsskema, herunder at foretage pilotmålinger med den fælles målemetode (SCM) på særlig byrdefulde reguleringsområder på EU-niveau.

Boks 3.1

Digital forvaltning

Ifølge en dansk undersøgelse indeholder ca. 20 pct. af alle nye love barrierer for digital forvaltning. De typiske barrierer er krav om underskrift, personligt fremmøde mv. Der er et stort besparelespotentiale i at administrere reglerne digitalt – både for det offentlige og for virksomhederne. Danmark har derfor udviklet et elektronisk værktøj, som kan anvendes til at screene ny som eksisterende regulering for evt. barrierer for digital forvaltning.

Regulering af borgere og decentrale myndigheder er ligeledes centralt for det danske samfunds samlede produktivitet. Siden 2001 er der igangsat en række initiativer for at forenkle reguleringen for borgere og myndigheder. Omdrejningspunktet for denne indsats har været de årlige handlingsplaner, der blev udgivet i 2002-2004.

Inspireret af AMVAB-metoden¹⁵, som har været anvendt til at måle virksomhedernes byrder, er der i 2006 blevet udarbejdet en metode til opgørelse af de byrder, der pålægges de kommunale myndigheder (VAKKS). Metoden er udviklet i samarbejde mellem de kommunale og statslige myndigheder. Metoden vil i første omgang blive testet på udvalgte lovforslag, hvorefter der vil blive taget endelig stilling til, hvordan metoden vil blive benyttet.

På borgerområdet har regeringen i 2006 i samarbejde med de regionale og kommunale parter vedtaget at oprette en fællesoffentlig borgerportal. Borgerportalen vil muliggøre opfyldelse af en målsætning om, at al kommunikation med det offentlige senest i 2012 skal kunne foregå digitalt. Borgerportalen vil både skulle være én samlet guide til information om det offentlige samt en samlet adgang for borgerne til digitale selvbetjeningsløsninger og adgang til egne data på tværs af myndighedsstrukturer og -niveauer. Fra 2008 ventes en første version at kunne sættes i drift.

¹⁵ AMVAB står for Aktivitetsbaseret Måling af Virksomhedernes Administrative Byrder. AMVAB er en metode, der gennem kortlægning af private, danske virksomheders tidsforbrug måler erhvervslivets administrative omkostninger ved at efterleve erhvervsrettet regulering.

3.4. Infrastruktur

En velfungerende infrastruktur er en vigtig forudsætning for at skabe gode rammer for fremtidig velfærd og vækst i samfundet. Der er over mange år oparbejdet et betydeligt investeringsefterslæb på jernbanenettet. Jernbanenettet har med trafikaftaler fra 2003 og 2005 fået et samlet løft på ca. 9½ mia. kr. frem til 2014. Desuden er der truffet beslutning om vejinvesteringer i samme periode for i alt ca. 6 mia.kr.

Foruden de bevillingsløft, der allerede er givet til jernbaneområdet, drøftes i efteråret forslag til yderligere investeringer på jernbaneområdet. Målet er først og fremmest at sikre bedre regularitet i togdriften og fornyelse samt vedligeholdelse af jernbanenettet. Der vil være tale om et langt, sejt træk, før de nødvendige reparationer og fornyelser af skinner og signaler kan være gennemført.

For at sikre en rettidig håndtering af de fremtidige transportbehov og den langsigtede transportudfordring frem til 2020/30 nedsættes en Infrastrukturkommission. Kommissionen vil inddrage uafhængige eksperter og forventes at afslutte sit arbejde august 2007.

I EU-sammenhæng står etableringen af en fast forbindelse over Femern Bælt især centralt og indgår på listen over EU's prioriterede infrastrukturprojekter *jf. boks 3.2.*

<p>Boks 3.2.</p> <p>En fast forbindelse over Femern Bælt</p> <p>Etableringen af en fast forbindelse over Femern Bælt er en vigtig prioritet. Grundige undersøgelser har vist, at forbindelsen vil være en gevinst for Europa. Den vil styrke transportkorridoren mellem Skandinavien og kontinentet og herved knytte Skandinavien endnu tættere sammen med det europæiske kontinent. Analyser af de miljømæssige konsekvenser af forbindelsen viser, at der vil være gevinster, bl.a. en reduktion i emissionen af CO₂ og NO_x, og at der i øvrigt vil være få, men håndterbare effekter for miljøet af en fast forbindelse.</p> <p>Den danske og den tyske transportminister har aftalt, at der inden udgangen af 2006 skal træffes en endelig beslutning om etableringen af Femern Bælt-forbindelsen. Der vil frem mod den endelige beslutning blive foretaget analyser af modeller til finansiering af forbindelsen.</p>
--

3.5 Konkurrence og effektivitet i den offentlige sektor

Globaliseringsstrategien indeholder en række nye initiativer, der skal øge konkurrenceudsættelsen i den offentlige sektor, hvilket er centralt set i lyset af den relativt store offentlige sektor i Danmark. De væsentligste af disse initiativer er:

- *Stærkere konkurrence om offentlige opgaver.* Det offentlige skal fortsat blive bedre til at bruge markedet til at levere den bedste og billigste service. Kommunerne skal med passende mellemrum udbyde en række opgaver, der vurderes som udbudsegnete. En tværoffentlig arbejdsgruppe skal løbende definere, hvilke opgaver i kommunerne, der er umiddelbart udbudsegnete og principielt udbudsegnete.
- *Flere opgaver skal annonceres åbent.* Der skal stilles krav om åben annoncering af indkøb og kontrakter, der indgås med private leverandører, som ligger over 500.000 kr. men under tærskelværdierne for EU-udbud.
- *Kommuner og regioner skal vurdere, hvordan byggeri organiseres bedst.* Der skal indføres krav om, at kommuner og regioner og i videst muligt omfang den almene sektor systematisk skal vurdere, hvordan store bygge-, anlægs- og forsyningsprojekter organiseres bedst muligt. Det kan f.eks. være som offentlig-privat partnerskab, samlet udbud eller i andre former for samspil med den private sektor.

Regeringen og kommunerne har som opfølgning herpå aftalt, at omfanget af konkurrenceudsatte kommunale opgaver skal øges fra ca. 20 pct. i 2005 til 25 pct. i 2010. Initiativerne fra globaliseringsstrategien skal medvirke til, at målet nås. Regeringen og kommunerne vil løbende vurdere, om udviklingen er tilfredsstillende i forhold til det opstillede mål.

Hertil kommer frit-valgs-programmet som blev lanceret i foråret 2002. Programmet indebærer bl.a., at borgerne på en række områder har fået mulighed for at vælge mellem private og offentlige leverandører af den samme serviceydelse, *jf. reformprogrammet 2005.* Siden frit-valgs-initiativerne trådte i kraft, har borgerne i stigende grad valgt at benytte sig af tilbuddene fra de private leverandører:

- I år 2005 modtog 21 pct. af hjemmehjælpsmodtagerne hele eller en del af deres hjemmehjælp fra en privat leverandør, mens antallet udgjorde 17 pct. i 2004.
- Fra det udvidede frie sygehusvalg blev indført i 2002 og frem til udgangen af 2004, har 47.000 patienter benyttet det frie sygehusvalg.

Der er derfor også kommet flere private leverandører:

- I september 2005 var der udstedt 407 godkendelser af leverandører af praktisk hjælp på ældreområdet mod 276 leverandører i januar 2004.
- Antallet af aftaler med private og udenlandske sygehuse og sygeklinikker er steget fra 93 i begyndelsen af 2003 til 157 i begyndelsen af 2005.

I regeringsgrundlaget fremlægges en række nye initiativer på fritvalgs-området, herunder frit valg af arbejdsløshedskasse, udvidet frit sygehusvalg efter en måned på venteliste og frit valg af plejehjem. Endvidere er der indført en tværkommunal fritvalgsblanket for kommunernes godkendelse af leverandører, som skal forenkle leverandørers adgang til flere kommunale markeder. Udmøntningen af disse initiativer er igangsat, og Folketinget vil blive forelagt lovforslag på flere af områderne i den kommende Folketingsamling.

En central forudsætning for at træffe et reelt frit valg mellem offentlige leverandører er adgangen til relevant information. Derfor har regeringen forpligtet sig til at gøre sammenlignelig brugerinformation (SBI) landsdækkende for de væsentligste kommunale serviceområder. Folketinget har i forlængelse heraf vedtaget en lov, som træder i kraft primo 2007, der forpligter kommunerne til at lave en sammenlignelig brugerinformation om samtlige serviceydelser inden for daginstitutionstilbud, skole- og ældreområdet.

Effektivitet i den offentlige sektor drejer sig ligeledes om at sikre en fornuftig organisation. En ny strukturreform trådte i kraft pr. 1. januar 2007, hvilket reducerer antallet af kommuner fra 271 til 98 samtidig med, at de nuværende 13 amter nedlægges jf. reformprogrammet 2005. Der oprettes 5 regioner, som primært skal varetage opgaver på sundhedsområdet. Det forventes, at reformen med tiden kan bidrage til at flytte arbejdskraft fra administration til borgerrettede serviceopgaver. Det er for tidligt at sige noget konkret om omfanget heraf. Strukturreformen ændrer endvidere opgavernes organisering på en lang række områder, jf. bl.a. afsnit 3.6 og kapitel 5.

Ved den kommende kvalitetsreform til sikring af bedre offentlig service vil der endvidere bl.a. blive sat fokus lønsystemer der fremmer engagement, dygtighed og nytænkning. Konkret kan øget brug af resultatløn være et af flere indsatsområder, der skal bidrage til at motivere medarbejdere og ledere til at levere en effektiv opgaveløsning og serviceforbedringer.

3.6 Regional vækstpolitik

Strukturreformen indebærer fra 2007 en styrkelse af samspillet mellem den EU-finansierede, nationale, regionale og lokale erhvervspolitiske indsats både indholdsmæssigt, geografisk og administrativt. I hver af Danmarks fem nye regioner samt på Bornholm etableres et regionalt vækstforum. De regionale vækstfora består af medlemmer fra virksomheder, kommuner, regioner, viden- og uddannelsesinstitutioner samt arbejdsgivere og lønmodtagere.

De regionale vækstfora har til opgave:

- At udarbejde en strategi for regionens erhvervsudvikling med udgangspunkt i områdets styrker og svagheder i erhvervsstrukturen og de centrale vækstvilkår,
- At overvåge de regionale og lokale vækstvilkår,
- At udvikle og afgive indstilling om medfinansiering af de regionale erhvervsudviklingsaktiviteter.

Det Nationale Reformprogram · 2006

Til at finansiere indsatsen kan de regionale vækstfora afgive indstilling til staten om anvendelsen af EU's social- og regionalfondsmidler for perioden 2007-2013 samt til regionen om anvendelsen af regionale udviklingsmidler til erhvervsformål. Det skønnes, at vækstforaene samlet vil kunne indstille projekter for ca. 1 mia. kr. årligt.

Målet er, at indsatsen på de forskellige niveauer skal trække i samme retning og understøtte de områder, som bidrager til at forbedre den regionale konkurrenceevne og beskæftigelse. *Bilag 6* giver en uddybende beskrivelse af anvendelse af strukturfondsmidler i Danmark.

Indsatsen fokuseres på Danmark som vidensamfund og forbedring af rammevilkår for de danske virksomheder inden for overskrifterne: 1. Innovation, 2. Etablering og udvikling af nye virksomheder, 3. Anvendelse af ny tek-

nologi og 4. **Udvikling af menneskelige ressourcer.** Derudover skal indsatsen varetage en række tværgående hensyn inden for miljø, ligestilling og særlige by- og yderområdeproblemstillinger. Indsatser der også er vigtige i regeringens globaliseringsstrategi.

Samlingen af erhvervsudviklingsindsatsen i vækstfora giver klarere strategisk fokus og forventes at give større volumen i projekterne.

På nationalt niveau etableres Danmarks Vækstråd som bindeled mellem den nationale vækstpolitik, den EU-finansierede indsats og den regionale erhvervsudviklingsindsats. Det skal bl.a. rådgive Økonomi- og Erhvervsministeren om tilrettelæggelsen af strukturfondsindsatsen og den nationale vækstpolitik. Samspillet om vækstpolitikken vil også blive formaliseret i partnerskabsaftaler mellem regeringen og de regionale vækstfora om den regionale erhvervsudvikling.

4. Bæredygtighed, miljø og energi

På centrale områder er trenden med stigende miljøbelastning ved økonomisk vækst brudt. Et centralt virkemiddel i det fortsatte arbejde for bæredygtig udvikling er fremme af miljøeffektiv teknologi. Hertil kommer implementeringen af EU's CO₂-kvotedirektiv.

I det nationale reformprogram 2005 er følgende hovedudfordringer for de kommende år identificeret:

- Sikre at den fortsatte økonomiske vækst finder sted samtidig med at et højt miljøbeskyttelsesniveau sikres.
- Fortsat fremme effektive løsninger på miljøproblemer, især inden for klima, luftforurening, kemikalier, beskyttelse af vandressourcerne samt styrket naturbeskyttelse.
- Sikre reduktion af CO₂-udslip med 21 pct. i forhold til 1990 inden 2012, jf. EU's byrdefordelingsaftale til efterlevelse af Kyotoaftalen.

4.1 Fremme af miljøeffektiv teknologi

Regeringen fremlagde i juni 2006 en redegørelse om fremme af miljøeffektiv teknologi, som i efteråret skal konkretiseres i en handlingsplan. Indsatsen tager udgangspunkt i de centrale miljømæssige udfordringer og den teknologiske viden i erhvervslivet. En accelereret udvikling og anvendelse af ny teknologi søges i første omgang fremmet inden for klima, vand, landbrug og sundhed.

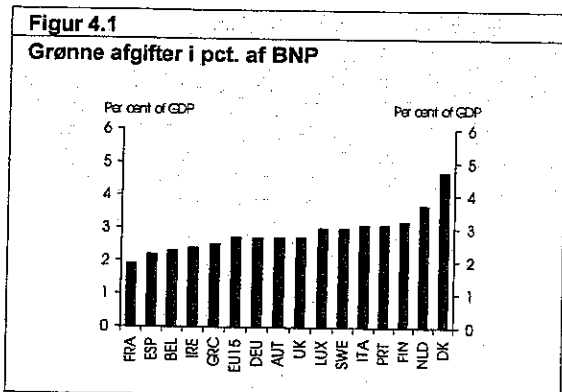
Som forarbejde til redegørelsen blev der gennemført en foreløbig kortlægning af de områder med særlig teknologisk viden i det danske erhvervsliv i forhold til miljøeffektiv teknologi. Denne pegede særligt på områderne: vand, industriel bioteknologi, vindenergi, teknologier til produktion af biobrændstoffer, samt brint/brændselsceller.

Redegørelsen lægger op til, at der tages ni konkrete initiativer til at fremme udvikling og brug af miljøeffektive teknologier i samarbejde med virksomhederne, herunder; indbyde industrien til at deltage i partnerskaber for innovation mellem virksomheder, vidensinstitutioner og staten, bistå danske virksomheder, der eksporterer miljø- og energiteknologi, rådgive danske miljøvirksomheder, fokusere forskning, som understøtter miljøteknologisk innovation samt øge bistanden til test og demonstration af nye lovende miljø- og energiteknologier. Herudover vil regeringen fremme udviklingen af 2. generations teknologi til fremstilling af biobrændstoffer, jf. afsnit 4.5. Dette udgør samtidig det danske bidrag til gennemførelsen af EU's miljøteknologiske handlingsplan ETAP. På fødevarerområdet understøtter landdistriktsprogrammet og innovationsloven endvidere målrettede initiativer for miljøteknologi.

To vigtige tværgående elementer er: 1) Anvendelse af miljø- og ressourceeffektive teknologier inden for sektorpolitikker med betydelige miljøkonsekvenser. Energiområdet er et godt eksempel herpå, jf. afsnit 4.5. 2) Virksomheders centrale rolle ved fremme af mere omkostningseffektive løsninger nationalt og til løsning af globale miljøproblemer gennem en øget eksport af miljøeffektiv teknologi.

4.2 Internalisering af miljøomkostninger og afkobling af vækst og miljøbelastning

Danmark søger at internalisere miljømæssige omkostninger i prissætningen af varer og tjenesteydelser. Dette udtrykker sig bl.a. ved at grønne afgifter i Danmark udgør den største andel af BNP blandt EU's medlemslande, jf. figur 4.1.

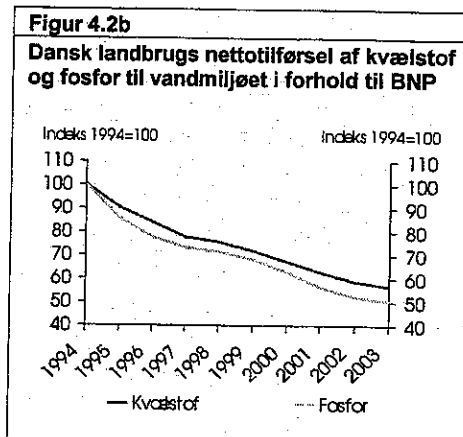
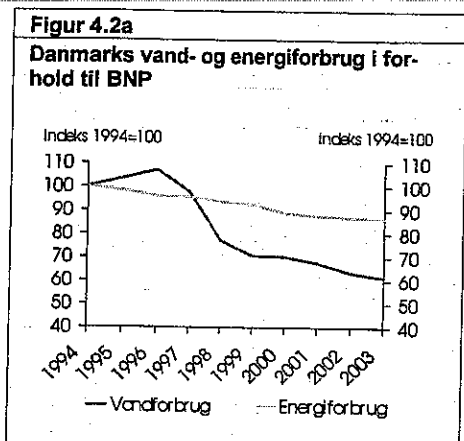
Det Nationale Reformprogram · 2006

Anm.: I Eurostats opgørelse indgår transportskatte dvs. primært registrerings- og vægtafgifter på motorkøretøjer.

Kilde: Eurostat.

Indsatsen for at fremme afkoblingen mellem økonomisk vækst og miljøbelastning fortsættes, og der sker fremskridt på en række fronter: Vandforbrug og bruttoenergiforbrug er klart faldende som andel af BNP, jf. figur 4.2a. Også landbrugets forbrug af kunstgødning og sprøjtemidler falder ligesom næringsstofudvaskningen og ammoniaktabet til luften, jf. eksempler i figur 4.2b. Udslip af kvælstofoxider og svovl fra energiproduktionen og trafikken er ligeledes faldet.

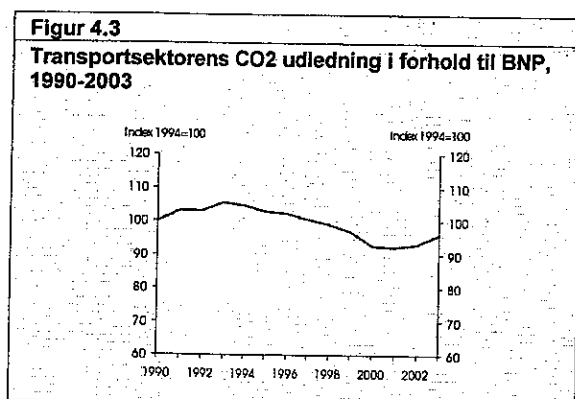

Anm.: Endeligt energiforbrug defineres som energi leveret til slutbrugeren, dvs. private og offentlige erhverv samt husholdninger, jf. Energistatistik 2004 fra Energistyrelsen.

Kilde: Danmarks Statistik, Danmarks Miljøundersøgelser og Danmarks Jordbrugsforskning.

En af de store udfordringer i forhold til at afkoble miljøbelastningen fra den økonomiske vækst er trafikens udslip af CO₂, som tæt følger udviklingen i BNP, jf. figur 4.3. Der vil blive nedsat et tværministerielt udvalg, som skal belyse mulighederne for at omlægge bilbeskatningen i en mere miljøvenlig retning. Det er forhåbningen, at indsatsen vedrørende biobrændstoffer og brint/brændselsceller på længere sigt kan bidrage til afkobling af transportsektorens CO₂-udslip ift. væksten.

Kilde: Danmarks Statistik.

4.3 Indsats mod klimaændringer

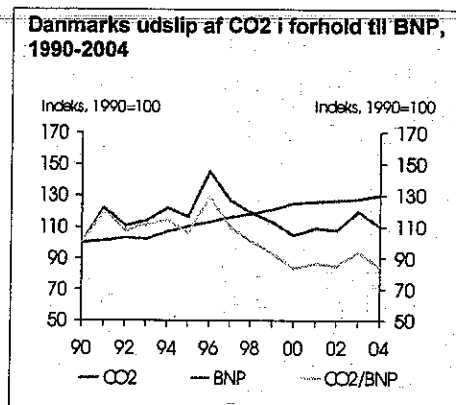
Siden 1990 er der i Danmark gennemført en bred vifte af nationale tiltag, som har påvirket udslippet af drivhusgasser. Nogle tiltag er gennemført med CO₂-reduktion som hovedformål, mens andre tiltag har været motiveret af andre formål.

I 2005 blev en analyse færdiggjort af de vigtigste miljø- og energipolitiske tiltag med effekt på udslip af drivhusgasser, som Danmark har gennemført i perioden 1990–2001. Effekten blev vurderet i forhold til de faktiske udledninger i 2001 og i forhold til de forventede gennemsnitlige årlige udledninger 2008–2012, jf. basisfremskrivningen fra den danske klimastrategi fra 2003. Analysen viste, at uden tiltag i perioden 1990–2001 ville CO₂-udledningerne været steget fra ca. 70 mio. tons i 1990 til ca. 95 mio. tons CO₂ i 2008–12, hvilket er ca. 40 mio. tons over Danmarks forpligtelse, jf. EU's byrdefordeling under Kyoto-protokollen. Effekten af de gennemførte indenlandske tiltag i perioden 1990–2001 vurderes at have reduceret de forventede udledninger i 2008–2012 med ca. 20 mio. tons CO₂, hvilket dog til en vis grad antages modsvaret af øget el-eksport svarende til yderligere emissioner på ca. 5 mio. tons CO₂.

Siden 2001 er der yderligere besluttet tiltag bl.a. med vedtagelsen af energiforliget af 2004, der bl.a. indebærer yderligere udbygning med 200 MW vindenergi og handlingsplanen for en fornyet energispareindsats, jf. afsnit 4.5. Disse tiltag vil yderligere bidrage til reduktion af danske CO₂-emissioner, jf. også udviklingen i figur 4.4.

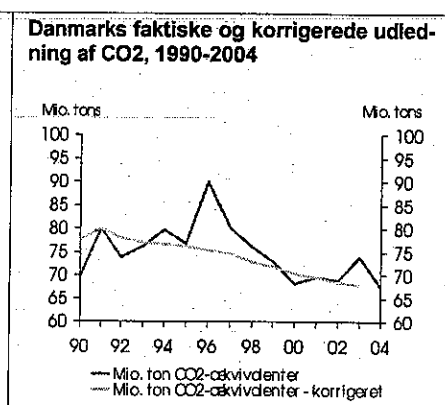
Figur 4.4a

Figur 4.4b

Anm.: Nationalt udslip uden korrektion for temperaturudsving og el-udveksling med nabolande.

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm.: Den korrigerede graf er korrigeret for temperaturudsving og el-udveksling med nabolande.

Kilde: Miljøministeriet.

Det vigtigste instrument til opfyldelse af Danmarks reduktionsforpligtelser er dog kvotereguleringen under EU's CO₂-kvotedirektiv, som alene via prisvirkningen på el vil have en betydelig effekt på drivhusgasudledningerne i fremtiden. Første fase af kvoteordningen trådte i kraft i 2005, og med anden fase, som dækker perioden 2008-12, skal Danmarks internationale forpligtelser under Kyoto protokollen og EU's byrdefordelingsaftale nås. Nye tiltag til reduktion af drivhusgasudledningerne uden for de kvotebelagte sektorer anses for at være omkostningseffektive, hvis de samfundsøkonomiske omkostninger ved at gennemføre dem er lavere end kvoteprisen. Brug af JI- og CDM-kreditter¹⁶ fra projekter i Østeuropa og ulandene indgår også som en del af den danske klimaplan.

4.4 Stoppe tilbagegang i biodiversitet

Regeringens handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse i Danmark 2004-2009 har til mål at standse tabet af Danmarks biodiversitet senest i 2010. Et af de vigtige virkemidler er, at hensynet til biologisk mangfoldighed integreres i de relevante sektors politikker og aktiviteter. Indsatsen mod tab af biodiversitet er særligt rettet mod naturbeskyttelse, skovbrug, landbrug og fiskeri, men også vand, energi, transport og turisme er vigtige for sikring af biodiversitet.

I løbet af 2006 fastlægges de prioriteringer, som Danmark vil anvende for EU's *Landdistriktsprogram* for den kommende periode 2007-2013. Disse prioriteringer vil være centrale for udviklingen inden for både landbrugs- og skovområderne, bl.a. for beskyttelse af Natura 2000-områderne og for skovrejsning og sikring af natur i almindelighed.

I 2006 blev syv pilotprojekter afsluttet vedrørende *oprettelse af nationalparker*, hvilket vil danne baggrund for en politisk drøftelse sidst på året. Den afsmittende effekt af nationalparker på den lokale økonomi og turisme, har været et vigtigt diskussionsemne i alle pilotområder.

Indsatsen for beskyttelse af genetiske ressourcer er øget. Som bidrag til en samlet dansk genressourcestrategi, er der udarbejdet delstrategier for følgende større organismegrupper: gamle danske husdyr, hjemmehørende træer og buske, dyrkede planter og deres vilde slægtninge. Der er etableret støtteordninger for bevaring af plante- og husdyr genetiske ressourcer. En væsentlig del af bevaringsarbejdet for jordbrugets planter sker i et nordisk samarbejde gennem Nordisk Genbank.

Det Nationale Reformprogram - 2006

For perioden fra 2006-2009 ønsker regeringen at afsætte omkring 700 mio. kroner som øgede midler til naturgenopretning, sikring af habitater og renere vand samt til øget skovrejsning. Fokus skal være på implementering af Natura 2000 og vandrammedirektivet. I 2006 er der givet midler til de første pilotprojekter. Inden udgangen af 2006 vil regeringen præsentere et oplæg til de kommende års naturpolitik.

4.5 Energipolitik

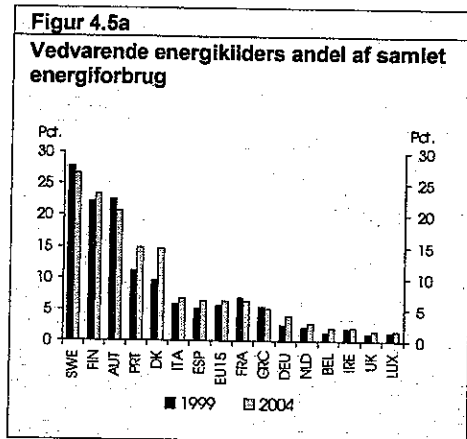
Kommissionen fremlagde i marts 2006 en grønbog om sikker, konkurrencedygtig og bæredygtig energi til Europa. Grønbogen og konklusionerne fra forårstopmødet i marts 2006 er et godt udgangspunkt for at skabe en

¹⁶ Clean Development Mechanism (CDM) og Joint Implementation (JI) er nogle af Kyoto-protokollens såkaldte fleksible mekanismer og består i, at industrilande kan opfylde deres CO₂-reduktionsforpligtelser ved at forestå projekter i hhv. udviklingslande og andre industrilande, der medfører CO₂-reduktioner. Reduktionen omsættes i CO₂-kreditter, som kan trækkes fra i investerlandets nationale "klima-regnskab".

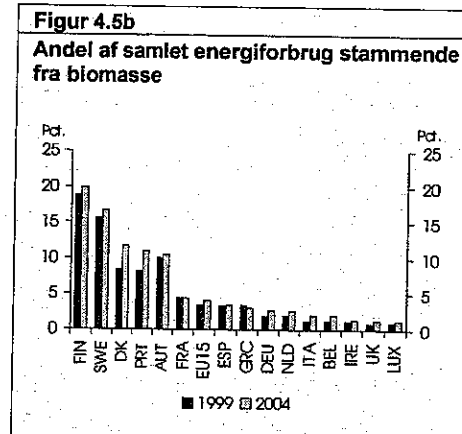
sammenhængende og samordnet europæisk energipolitik. Danmark ønsker aktivt at bidrage til EU's prioriterede handlingsplan, som forventes vedtaget i marts 2007.

Den danske energipolitik tager udgangspunkt i en markedsorienteret og konkurrencebaseret tilgang.

Danmark har opnået gode resultater inden for vedvarende energi, energibesparelser samt energiteknologisk udvikling, hvilket giver et godt udgangspunkt for fremtidige energipolitiske udfordringer med stigende global efterspørgsel, usikkerhed om det fremtidige energiudbud og klimaforandringer. Danmark ligger over EU-gennemsnittet i udvikling og anvendelse af alternative energikilder, herunder anvendelsen af biomasse, jf. figur 4.5.

Anm.: Biomasse inkluderer affald.
Kilde: Eurostat.

Der er de sidste 25 år opnået store energibesparelser og -effektiviseringer. Det er en væsentlig årsag til, at energiforbruget i dag er uændret i forhold til 1980. Der er imidlertid fortsat et betydeligt potentiale for omkostningseffektive energibesparelser.

Med baggrund heri indgik regeringen og et bredt flertal i Folketinget i juni 2005 en ambitiøs aftale om den fremtidige energispareindsats. Aftalen fastlægger at der frem til 2013 årligt skal opnås nye energibesparelser svarende til 1,15 pct. af det samlede forbrug eller 1,7 pct. eksklusiv transport. En væsentlig del af de nye energibesparelser skal leveres af net- og distributionsselskaberne inden for el, naturgas, fjernvarme og olie. Dette vil ske som en markedsorienteret indsats med målstyring og stor grad af metodefrihed. Samtidig har aftalen stor fokus på energibesparelser i såvel nye som eksisterende bygninger. Som led heri er Danmark på en række områder gået videre end kravene i EU's direktiv om bygningers energimæssige ydeevne. Den politiske aftale indeholder desuden bestemmelser om, at den offentlige sektor skal købe energieffektive produkter og skal gennemføre de rentable besparelser, som findes i certificeringen (energimærkningen) af bygningerne.

Regeringen lægger stor vægt på fortsatte forbedringer på energiområdet. Det gælder både forsyningssikkerhed, bæredygtighed og bedre konkurrence, herunder ikke mindst fortsatte liberaliseringer. Den langsigtede vision er, at dansk og europæisk økonomi fortsat mindsker afhængigheden af fossil energi. Fælles løsninger på EU-niveau skal spille en betydelig rolle på energiområdet. I den forbindelse lægges fra dansk side stor vægt på, at allerede vedtagne direktiver vedrørende et liberaliseret indre marked for el og gas gennemføres i samtlige lande, og at den frie og lige adgang til el- og naturgasnettene samt den grænseoverskridende handel styrkes gennem yderligere regulering.

Det er forventningen, at kommende nationale tiltag bl.a. vil være prioritering af energiteknologisk innovation. Regeringen lægger i den forbindelse op til at etablere et nyt energiteknologisk udviklings- og demonstrationsprogram for nye, mere effektive energiteknologier, bl.a. inden for vedvarende energi, hvor afprøvning af nye teknologier kan være omkostningskrævende. Programmet skal ses i forlængelse af regeringens Energistrategi 2025 fra juni 2005, jf. reformprogrammet 2005. Hermed understøttes udviklingen af alternative energikilder. Programmets midler forventes tildelt til offentlige/private konsortier gennem udbud.

Regeringen forventes ligeledes at fremsætte forslag om et flerårigt udviklingsprogram for 2. generations teknologi for produktion af ethanol. Programmet skal søge at afprøve 2. generationsteknologien i større skala og vil have deltagelse fra private virksomheder. Der er planlagt afsat 200 mio. kr. over en fire-årig periode til programmet.

Endvidere pågår der arbejde med at undersøge mulighederne for markedsbaserede instrumenter til at fremme energibesparelser og vedvarende energi. Disse instrumenter skal supplere det nuværende CO₂-kvotesystem mhp. at reducere anvendelsen af fossile brændsler. Det overvejes om rammebetingelserne for vindenergi kan forbedres bl.a. gennem sikring af opstillingspladser for vindmøller samt test- og demonstrationsmøller.

5. Beskæftigelsespolitikken

Danmark har over en længere årrække gennemført reformer, der har haft til formål at øge arbejdsudbuddet og nedbringe den strukturelle ledighed. Beskæftigelsesfrekvensen ligger på nuværende tidspunkt over de fælles EU-mål, og den strukturelle arbejdsløshed er relativt lav. Det skal bl.a. ses i lyset af den danske flexicurity-model med fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler, et veludviklet dagpengesystem og en aktiv arbejdsmarkedspolitik – baseret på at ledige skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, muligheder for omskoling m.v. Regeringens mål er fortsat at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet og øge beskæftigelsen og i den forbindelse værne om flexicurity-modellen og sikre balance. Med Velfærdsaftalen fra juni 2006 tages således en række nye initiativer. Velfærdsaftalen vil bl.a. bidrage til:

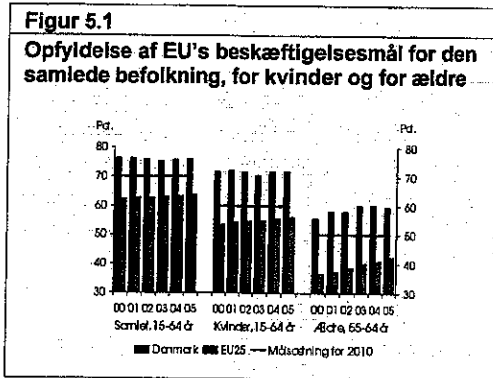
- At den strukturelle beskæftigelse øges både på kort-, mellemlang- og lang sigt ved
  - at folk trækker sig senere tilbage fra arbejdsmarkedet,
  - at flere indvandrere og efterkommere kommer i arbejde,
  - at ledigheden fortsat nedbringes.
- At omstillingsevnen hos ansatte og virksomheder fortsat forbedres, blandt andet ved en styrket indsats inden for voksen- og efteruddannelse, for derved at indhøste gevinster og imødegå udfordringer ved globaliseringen og den teknologiske udvikling.

5.1. Beskæftigelsesmål

Regeringen igangsætter i overensstemmelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi reformer, som bidrager til at indfri målsætningerne om øget beskæftigelse, kvalitet i arbejdet og styrkelse af den sociale samhørighed.¹⁷ Initiativerne finansieres først og fremmest med nationale midler, mens EU's Social- og Regionalfondsmidler bidrager i et vist omfang, jf. bilag 5.4 og bilag 6.

Danmark opfylder de tre EU-beskæftigelsesmålsætninger, jf. figur 5.1. Den normale arbejdsuge for en lønmodtager er på 37 timer, hvilket er relativt lavt i EU.

¹⁷ Arbejdsmarkedets parter, Beskæftigelsesrådets og De Samvirkende Invalideorganisationers bidrag er vedlagt som bilag 7.1-7.5. Danmarks position på udvalgte fællesskabsindikatorer og på nationale data fremgår af bilag 5.2 og 5.3.

Med Velfærdsaftalen blev der taget markante skridt inden for beskæftigelsespolitikken især med tilskyndelse til senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og flere indvandrere og efterkommere i arbejde. Hertil kommer initiativer i arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitikken. Samlet skønnes dette at øge beskæftigelsen med 126.000 personer frem mod 2040, jf. tabel 5.1 og uddybning nedenfor (se også kapitel 1).

Tabel 5.1
Løft i beskæftigelsen ved Velfærdsaftalen, 2010-2040, 1.000 personer

	2010	2015	2025	2040
Arbejdsmarked og integration	13	13	14	13
Uddannelse mv.	-2	-3	10	16
Senere tilbagetrækning mv.	2	4	86	96
I alt	13	14	110	126

I regeringsgrundlaget *Nye mål*, februar 2005, sættes der fokus på centrale områder i beskæftigelsespolitikken, som skal bidrage til at øge arbejdsudbuddet, jf. Danmarks nationale reformprogram 2005. Velfærdsaftalen indebærer på mellemfristet sigt en beskæftigelsesvirkning, der er mindre end målet i 2010-planen om en varig beskæftigelsesstigning på 50.000 personer frem mod 2010, men dette imødegås af en markant større fremgang i beskæftigelsen i de efterfølgende år. I løbet af 2007 vil regeringen udarbejde en ny flerårig plan for dansk økonomi, herunder eventuelt med nye beskæftigelsesmål.

5.2. Arbejdsudbuddet m.v.

Det er et bærende princip for regeringens beskæftigelsesindsats, at det skal kunne betale sig at arbejde og tillige at gøre en ekstra indsats. Den i 2004 gennemførte nedsættelse af skatten på arbejdsindkomst med 10 mia.kr. svarende til 0,7 pct. af BNP skal ses i dette lys. Som anført i reformprogrammet 2005 skønnes denne skattenedsættelse at øge det effektive arbejdsudbud svarende til ca. 10.000 helårspersoner. Forudsat at det finanspolitiske råderum er tilvejebragt, vil regeringen sænke skatten på arbejdsindkomst yderligere.

Der arbejdes løbende på at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet. Vigtigheden heraf forstærkes af den fallende ledighed og tendenser til flaskehalsproblemer. Som svar herpå har regeringen og aftaleparter:

- Vedtaget reformpakken "*En ny chance til alle*" i Folketinget i foråret 2006, jf. reformprogrammet 2005,
- Vedtaget en *revision af Østafalen*, der bl.a. betyder, at overenskomstdækkede virksomheder fremover vil kunne blive forhåndsgodkendt til at ansætte arbejdskraft fra de nye EU-lande,
- Det nationale *jobcenterkoncept* for at sikre tilførsel af højt kvalificeret arbejdskraft inden for fagområder, hvor der er mangel på arbejdskraft,
- Indgået *aftale om fremtidig indvandring*,
- Indgået en *Velfærdsaftale*, der bl.a. skal forbedre den aktive arbejdsmarkedspolitik og øge det fremtidige arbejdsudbud.

Reformpakken "*En ny chance til alle*" indeholder initiativer, der vil medvirke til at bringe flere indvandrere og efterkommere i beskæftigelse, jf. Det nationale reformprogram 2005. Aftalen indebærer endvidere, at kommunerne fra 1. juli 2006 og to år frem skal give aktive tilbud til alle ledige kontanthjælpsmodtagere, som har været på passiv forsørgelse i længere tid for at sikre, at alle enten henvises til job eller får aktive tilbud, der kan hjælpe dem tættere på arbejdsmarkedet. Det kan i den forbindelse konstateres, at mens der har været økonomisk højkonjunktur

tur, er der år efter år en gruppe på 35-40.000 personer, der har gået passive - uden aktivering - i mindst et år. Der er afsat knap 500 mio. kr. til denne indsats, herunder til sagsbehandling, resultatløn for ansatte og kampagneinitiativer. Samlet forventes initiativerne i reformpakken "En ny chance til alle" at øge antallet af helårspersoner i beskæftigelse eller i uddannelse med op til 10.000 helårspersoner frem mod 2010.

Østaf-talen II (justering af overgangsordningen pr. 1. maj 2006) skal sikre en enklere og hurtigere procedure for ansættelse af personer fra de nye medlemslande. Overenskomstdækkede virksomheder vil fremover kunne forhåndsgodkendes til at ansætte borgere fra de nye EU-lande. Op mod 80 pct. af det private arbejdsmarked og hele det offentlige arbejdsmarked er overenskomstdækket. For godkendte virksomheder kan arbejdet påbegyndes, så snart ansættelsesforholdet er anmeldt til myndighederne. Aftalepartierne er enige om løbende at vurdere mulighederne for en gradvis udfasning af overgangsordningen frem til 1. maj 2009. Vurderingen vil blive gennemført i samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Desuden iværksættes en række tiltag, der samlet kan forbedre mulighederne for at a) rekruttere udenlandsk arbejdskraft, b) forebygge illegalt arbejde samt c) håndtere udfordringer for det danske arbejdsmarked i relation til fri bevægelighed af arbejdstagere og tjenesteydelser. På det private arbejdsmarked har DA og LOs medlemsorganisationer i fællesskab påbegyndt etablering af kontakter med udenlandske samarbejdspartnere med henblik på at skabe et grundlag for en lettere adgang for udenlandske arbejdstagere til beskæftigelse i Danmark, jf. bidrag fra arbejdsmarkedets parter og interessenter i *bilag 7*.

For at sikre tilførsel af højt kvalificeret arbejdskraft inden for fagområder, hvor der er mangel på arbejdskraft, er der indført en *jobkortordning*, som er en særlig fast track-procedure, hvor der ikke sker høring af de regionale arbejdsmarkedsråd. Ordningen omfatter i øjeblikket læger, ingeniører, videnarbejdere inden for naturvidenskab og teknologi, sygeplejersker og IT-specialister. Ordningen er blevet udbygget, således at studerende fra tredjelande, som i Danmark har færdiggjort en uddannelse inden for et område, der er omfattet af jobkortordningen, kan få opholdstilladelse i tre måneder mhp. at søge beskæftigelse inden for disse fagområder. Der blev i 2003-2005 givet 399, 447 og 609 opholdstilladelser efter jobkortordningen.

Der er indgået aftale om *fremtidig indvandring*. Den indebærer bl.a., at der føjes flere jobtyper til listen, der udløser opholdstilladelse, samt at ordningen udvides således, at der meddeles opholdstilladelse til alle udlændinge, som kan fremvise et konkret jobtilbud med en årlig aflønning på over 450.000 kr. og sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår. Aftalen indebærer endvidere, at der skal indføres en *greencard-ordning*, således at særligt velkvalificerede udlændinge og studerende, der har færdiggjort en videregående uddannelse i Danmark, får mulighed for at få et jobsøgningsvisum i op til seks måneder med henblik på at søge arbejde i Danmark. Den konkrete udmøntning af aftalen om fremtidig indvandring drøftes mellem aftalepartierne i efteråret 2006. Regeringen har senest igangsat 13 nye initiativer, der skal bidrage til at sikre arbejdskraft til virksomhederne. Initiativerne omfatter bl.a. en informationskampagne, der skal gøre Danmark synlig i udlandet, og en virksomheds-hotline, der yder førstehjælp til virksomheder, som ønsker at rekruttere udefra.

Med Velfærdsaftalen sættes yderligere fokus på indsatsen for at sikre virksomhederne den efterspurgte arbejdskraft og dæmpe presset på arbejdsmarkedet. Den planlagte indsats bygger videre på det sidste årtis justeringer af arbejdsmarkedspolitikken, herunder aktiv jobsøgning, styrket rådighed, effektiv formidling, øget aktiv deltagelse og aktivering samt harmonisering og regelforenklning. Initiativerne justerer den økonomisk set omfattende danske arbejdsmarkedspolitik, jf. *tabel 5.2* og *udfyldning i bilag 5.4*, og ligger fint i forlængelse af Det Europæiske Råd opfordring til at medlemslandene styrker deres *aktive arbejdsmarkedspolitik*.

Tabel 5.2

Udgifter til aktiv arbejdsmarkedspolitik i DK hhv. EU15, pct. af BNP

	2000	2001	2002	2003	2004
Danmark, aktiv	1,7	1,7	1,7	1,5	1,5
EU15, aktiv		0,7	0,7	0,7	

Anm.: Aktiv arbejdsmarkedspolitik dækker over en række aktive tiltag til fremme af beskæftigelsen, blandt andet jobtræning, jobrotation, opstarts- og beskæftigelsesinitiativer. Da sammenligning af landes passive arbejdsmarkedspolitik er vanskelig pga. problemer med afgrænsning i forhold til især socialpolitiske tiltag, er de udeladt. For Danmark omfatter den passive arbejdsmarkedspolitik især dagpenge og kontanthjælp til personer, der står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Kilde: Eurostat.

Som eksempler på nye trufne politiske beslutninger til videreudvikling af flexicurity-modellen kan nævnes:

- Der indføres en *ny model for ordinær formidling*, hvor ledige, som bliver formidlet til et job uden at få det, omfattes af et efterfølgende systematisk formidlingsforløb. Hvis personen ikke er i job efter 3 måneder, iværksættes aktiveringstilbud, der skal hjælpe den ledige i arbejde,
- Virksomheder med ledige job på jobnet.dk¹⁸ kontaktes med tilbud om yderligere rekrutteringsservice,
- Der indføres krav om, at ledige skal "gå på Jobnet.dk" mindst en gang ugentligt for at bekræfte, at de fortsat er jobsøgende,
- Der vil ske en *fremrykning af aktiveringsindsatsen*, så tidspunktet for ret og pligt til første aktiveringstilbud for ledige over 30 år fremrykkes til efter 9 måneder. Herudover skal alle forsikrede ledige omfattes af en intensiv aktiveringsindsats efter 2½ år på dagpenge,
- *A-kassernes rolle styrkes* på en række områder, så deres ressourcer udnyttes bedre, bl.a. overtager a-kasserne de såkaldte CV-samtaler til afklaring af Curriculum Vitae for alle forsikrede ledige ved ledighedsmelding, og a-kasserne skal systematisk formidle ledige medlemmer til job, som AF har modtaget,
- Der indføres *systematiske rådighedsvurderinger* af ledige i a-kasser hver 3. måned, og der indføres nye sanktionsregler med gradvist skærpede sanktioner ved gentagne udeblivelser fra samtaler,
- Der indføres *minimumskrav til varigheden af aktive tilbud*,
- Endelig fastlægges den statslige refusion af kommunernes aktiveringsudgifter således, at den skaber øget økonomisk incitament til en aktiv indsats.

Det Europæiske Råd opfordrede i marts 2006 medlemslandene til at gøre en særlig indsats for at øge beskæftigelsen for ældre, indvandrere, unge og kvinder. Endvidere blev EU's Ligestillingspagt tiltrådt. Med Velfærdsaftalen og andre tiltag er der fra dansk side sat fokus på disse områder.

Flere ældre på arbejdsmarkedet er en høj prioritet. Beskæftigelsesfrekvensen for 55-64-årige ligger over EU's gennemsnit og lever op til EU's samlede 50 pct.-målsætning, jf. boks 5.1. Ifølge Eurostats tal fra 2004 er den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder i Danmark 62,1 år. Danmark ligger dermed blandt de EU-lande, der har højest tilbagetrækningsalder. Beskæftigelsesfrekvensen er dog noget lavere end blandt befolkningen i den arbejdsdygtige alder generelt, og der er samtidig meget stor forskel på erhvervsfrekvensen for de 55-59-årige og 60-64-årige som konsekvens af muligheden for at gå på efterløn som 60-årig, jf. tabel 5.3.

Tabel 5.3

Udvikling i beskæftigelsesfrekvenser for ældre arbejdstagere, 1996-2005

	1996	1998	2000	2001	2002	2003	2004	2005
55-64 år	48,4	49,8	53,0	54,6	56,7	57,8	57,8	58,0
55-59 år	63,8	66,0	70,4	71,4	73,2	73,7	74,0	74,6
60-64 år	30,3	30,3	30,6	32,2	33,9	35,9	36,4	37,7

Kilde: Danmarks Statistik. Der er anvendt en national definition af beskæftigelsesfrekvenser, som giver en smule lavere beskæftigelsesfrekvenser sammenlignet med de tal EU-Kommissionen bruger, jf. bilag 5.2.

Velfærdsaftalen indebærer en gradvis *justering af efterlønsordningen og forhøjelse af folkepensionsalderen*, jf. boks 5.1. Tilbagetrækningsreglerne tilpasses således fremtidens vilkår, jf. også kapitel 1.

¹⁸ Jobnet er Arbejdsformidlingens tilbud på internettet til alle jobsøgende og arbejdsgivere i hele landet. Jobnet er udviklet af Arbejdsmarkedsstyrelsen og Arbejdsformidlingerne. På Jobnet findes informationer om jobsøgning, uddannelse og virksomheder kan søge nye medarbejdere. Man kan også indskrive sit CV.

Boks 5.1**Levetidsindeksering af aldersgrænser i pensionssystemet fra 2025**

Med velfærdsaftalen er der indført en mekanisme, der skal være med til at sikre, at længere levetid og bedre helbred også medfører flere aktive år på arbejdsmarkedet.

Velfærdsaftalen indebærer, at efterlønsalderen gradvist sættes op fra 60 til 62 år i perioden 2019-2022. Folkepensionsalderen hæves gradvist fra 65 til 67 år i perioden 2024-2027.

Hvis levetiden ikke stiger yderligere i forhold til i dag, fastholdes disse nye aldersgrænser. Hvis levetiden stiger, vil efterlønsalderen fra 2025 forøges i takt med stigningen i restlevetiden for 60-årige. Regulering besluttet 10 år før, så der er god tid til at indrette sig. Der træffes således beslutning om regulering første gang i 2015 og derefter hvert 5. år.

Reguleringsprincippet indebærer, at den samlede periode med efterløn og folkepension – forstået som middellevetiden for 60-årige fratrukket efterlønsalderen – fastholdes på omkring 19½ år på længere sigt. Det er det samme som i 1995. Fra efterlønnens indførelse i 1979 og frem til 1995 var den gennemsnitlige restlevetid for 60-årige nogenlunde stabil omkring 19½ år. Folkepensionsalderen reguleres i samme takt som efterlønsalderen, men med virkning 5 år efter, dvs. første gang i 2030.

Når aldersgrænserne for efterløn og pension forøges med den længere levetid, så opretholdes balancen mellem de år, man bruger på arbejdsmarkedet, og de år man tilbringer på efterløn og pension mv. Senere tilbagetrækning øger arbejdsstyrken, reducerer antallet af overførselsmodtagere og understøtter dermed en holdbar udvikling i de offentlige finanser. Med den aftalte levetidsindeksering bliver den offentlige økonomi samtidig mere robust i forhold til, hvor hurtigt levetiden stiger.

På længere sigt vil senere tilbagetrækning give det største bidrag til fremgang i beskæftigelsen, *jf. tabel 5.1*. Dermed modgås størstedelen af det fald i arbejdsstyrken, som ændringer i befolkningens sammensætning ellers ville føre med sig.

Efterlønsordningen vil samtidig fortsat sikre gode tilbagetrækningsmuligheder for nedslidte. Ordningen vil blive gjort endnu mere fleksibel, bl.a. ved en fortrydelsesordning for personer der i første omgang har valgt medlemskab af ordningen fra.

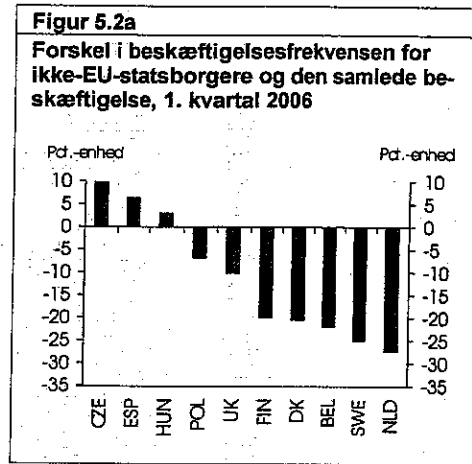
De ældres beskæftigelsesmuligheder styrkes ved indførelse af en midlertidig løntilskudsordning ved ansættelse i private virksomheder for personer, der er over 55 år, og som har været ledige i 12 sammenhængende måneder. Samtidig ophæves en række særregler i arbejdsmarkedspolitikken, der har medvirket til at skabe en merledighed for de lidt ældre. Dagpengeperioden harmoniseres til 4 år for alle aldersgrupper, og de 58-59-årige får samme ret og pligt til aktivering som andre.

Endvidere skal forebyggelse og *arbejds miljø styrkes*, idet der oprettes en forebyggelsesfond (3 mia. kr. med årlig udbetaling ca. 350 mio. kr.), der styrker støtte til genoptræning af syge og personer med handicap samt styrker arbejdsmiljøinitiativer.

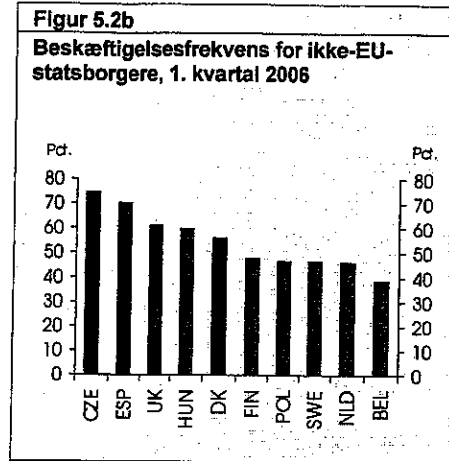
Regeringen vil indbyde arbejdsmarkedets parter til drøftelser om seniorpolitiske initiativer. En række tidligere initiativer kan nævnes, *jf. reformprogrammet 2005*:

- Regeringen igangsatte i 2005 kampagnen "Et par år ekstra gør en forskel".
- Reformen vedrørende *opsat pension og reformen af førtidspensionssystemet* har som ventet gjort det mere attraktivt at beskæftige personer med varig, reduceret arbejdsevne gennem såkaldte fleksjob, der er et alternativ til førtidspension. Der er ca. 38.000 personer i fleksjob og ca. 14.000 personer, der venter på et fleksjob. En justering af ordningen pr. 1. juli 2006 skal sikre, at visitationen til fleksjob bliver bedre, og at ledigheden for visiterede til fleksjob kommer ned. Det Nationale Reformprogram · 2006
- Inden for staten er der bl.a. ved aftale- og overenskomstforhandlingerne i 2005 aftalt en særlig indsats for at fastholde erfarne medarbejdere, *jf. bilag 7*.

En særlig indsats for at øge beskæftigelsen blandt indvandrere er nødvendig. Indvandrere fra ikke-EU-lande har markant lavere beskæftigelsesfrekvens, *jf. figur 5.2a*. Danmark klarer sig relativt dårligt sammenlignet med andre EU-lande, hvilket bl.a. skyldes, at sammenligningsgrundlaget, dvs. beskæftigelsesfrekvensen for den øvrige befolkning, er højere i Danmark, *jf. figur 5.2b*, og at indvandringens sammensætning er forskellig mellem landene.

Kilde: Eurostat.

Fra 2000 til 2005 er beskæftigelsesfrekvensen for de 16-66-årige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande vokset fra 44 til 47 pct. For yderligere at øge beskæftigelsen blandt indvandrere og efterkommere har regeringen via reformpakken "En ny chance til alle" fra 2005 bl.a. indført, at udlændinge under integrationslovens personkreds skal omfattes af en integrationskontrakt i de første syv år efter ankomsten til Danmark, eller indtil den enkelte udlænding opnår tidsubegrænset opholdstilladelse. Kontrakten indebærer en forpligtelse til at lære dansk og gøre en indsats for at komme i arbejde.

Med Velfærdsaftalen vil der blive iværksat en række nye tiltag for at bringe flere indvandrere og efterkommere i arbejde, jf. også bilag 5.1:

- Der indføres en ny særlig *løntilskudsordning* i private virksomheder for personer, der har været ledige i mindst 90 pct. af tiden de sidste 3 år. Virksomheden får et højere tilskud end ved anden løntilskudsansættelse. En ny undersøgelse fra Teknologisk Institut viser, at hver tredje indvandrer overgår til fastansættelse efter at have været ansat i et løntilskudsjob.
- Der indgås *partnerskaber* mellem virksomheder og kommuner/stat om rekrutteringsforløb af især indvandrere og efterkommere. Partnerskabsaftalen fastlægger rammerne for rekrutteringsforløbet. I forløbene indgår virksomhedspraktik, suppleret med uddannelse og tilknytning af en mentor efter behov. Hvis forløbet går tilfredsstillende, ansættes den ledige på almindelige løn- og ansættelsesvilkår.
- Der ansættes *flere virksomhedskonsulenter* i de 10-15 kommuner, der har relativt flest ledige indvandrere og efterkommere på starthjælp, kontanthjælp og introduktionsydelse. Virksomhedskonsulenterne skal følge de enkelte ledige indvandrere meget tæt. De skal f.eks. hjælpe med at skabe og fastholde kontakten til arbejdspladsen, finde en mentor og følge intensivt op.

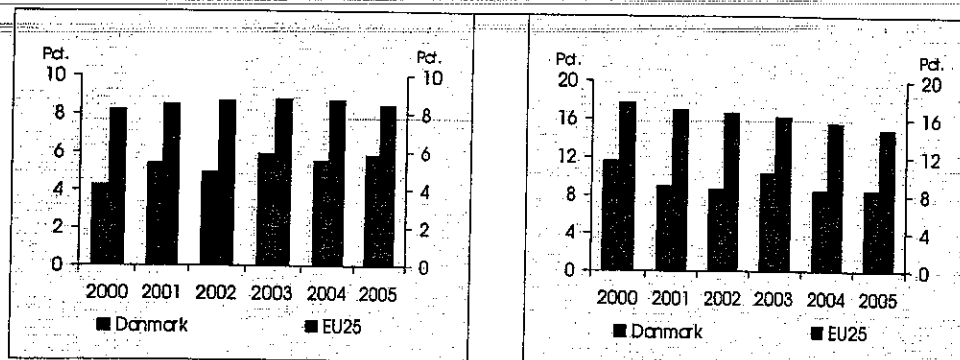
Ledigheden for unge (16-24 år) er blandt de laveste i EU og lavere end gennemsnitsledigheden i Danmark, jf. figur 5.3a. I maj 2006 var ledigheden for unge 2,9 pct. målt i forhold til antallet af unge i arbejdsstyrken, hvilket er et fald på 1 procentpoint i forhold til samme måned i 2005.

Andelen af unge der kun får grundskoleuddannelse ligger under EU-gennemsnittet, men der er stadig for mange, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, jf. figur 5.3b. Disse unge har en større risiko for ledighed. Frafaldet blandt unge med udenlandsk baggrund, navnlig på erhvervsuddannelserne, er særligt højt. Målet er, at mindst 95 pct. af alle unge i 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse. Aktuelt gennemfører 80 pct. af en årgang en sådan uddannelse, jf. figur 2.

Det Nationale Reformprogram - 2006

Figur 5.3a
Ledigheden blandt unge (15-24 år) i DK hhv. EU25

Figur 5.3b
Andel af ungdomsårgang som kun får grundskoleuddannelse i DK hhv. EU25

Anm: Eurostat definerer ledigheden i figur 5.3a som antal ledige i aldersgruppen 15-24 år i forhold til den samlede befolkning i samme aldersgruppe.
Kilde: Eurostat.

Velfærdsaftalen betyder, at der gøres en ekstra indsats for, at den sidste femtedel af de unge også gennemfører en ungdomsuddannelse. I Velfærdsaftalen styrkes indsatsen for at ledige mellem 25 og 30 år, der modtager dagpenge, kontant- eller starthjælp enten kommer i job eller uddannelse. Kommunerne får en række redskaber som støtte til arbejdet med at sikre, at unge gennemfører en ungdomsuddannelse, herunder bl.a. en tidligere indsats i folkeskolen og mentorordninger, jf. afsnit 5.4.

Ud over ovennævnte indsats for særlige grupper omfatter regeringens strategi for fremme af arbejdsudbudet også en *modernisering af den sociale beskyttelse, herunder vedrørende sygefravær, forebyggelse af arbejdsskader og handicappede:*

- Fra 1. januar 2006 stilles en række redskaber og oplysninger via internetportalen "Virksomhederne.dk" til rådighed for virksomhedernes arbejde med at nedbringe sygefraværet. Sygefraværet skal indgå i virksomhedernes APV-arbejde (ArbejdsPladsVurdering) ved deres næste revision af APV'en. Virksomhederne skal forholde sig til, om der efter virksomhedernes viden er arbejdsmiljørelateret sygefravær, og de skal i givet fald løse og forebygge de til grund liggende arbejdsmiljøproblemer.
- Regeringen har i 2005 nedsat et udvalg, som bl.a. skal overveje, hvordan der i arbejdsskadesikringen kan skabes incitament til fastholdelse af arbejdsskaderamte på arbejdsmarkedet i forlængelse af *arbejdsskadeforsikringsreformen* fra 2003.
- *Aktiv socialpolitik* skal sætte ind over for de sociale problemer, som ligger ud over ledigheden. Der er redgjort særskilt herfor i handlingsplanen for social beskyttelse og social inklusion (NAP), som netop er fremsendt til Kommissionen. Sådanne problemer er ofte årsagen til, at der er opstået et længerevarende ledighedsproblem. Et eksempel på håndtering heraf er eftergivelse af personlig gæld, som ofte er en barriere for at kunne komme videre i tilværelsen. Folketinget har i juni 2006 vedtaget lov om forsøg med eftergivelse af gæld til det offentlige for socialt udsatte grupper baseret på et "noget for noget"-princip, idet eftergivelse knyttes til beskæftigelse, fleksjob, uddannelse eller revalidering og undgå nye restancer.
- Regeringen har i marts 2006 fremlagt beskæftigelsesstrategien "Nye veje til arbejde", der skal hjælpe *sindslidende og andre udsatte grupper* på kontanthjælp tættere på arbejdsmarkedet. Der er afsat 320 mill. kr. over fem år hertil.
- Der findes ingen officielle opgørelser af antallet af handicappede, men op mod 20 pct. mener selv, at de har handicap eller længerevarende helbredsrelaterede problemer.¹⁹ Den flerårige handlingsplan for personer med handicap, "Handicap og Job" skal gøre det nemmere at kombinere handicap og job, jf. reformprogrammet 2005. Interessen for at iværksætte initiativer har langt oversteget, hvad Beskæftigelsesministeriet tidligere har oplevet på handicapområdet. For at imødekomme flere af de mange gode forslag er handicappuljen blevet udvidet i januar 2006, jf. i øvrigt bilag 7.

Boks 5.2.

Den danske socialpolitik og Lissabon-strategien

Den danske socialpolitik er naturligvis væsentlig bredere end de oven for nævnte indsatsområder. I nærværende nationale reformprogram er kun medtaget de aspekter, der har relevans for Lissabon-strategien, dvs. primært beskæftigelsesrelaterede dele af socialpolitikken. Der henvises til handlingsplanen for social beskyttelse og social inklusion (NAP) samt arbejdet under Den Socialpolitiske Komite (SPC).

¹⁹ Socialforskningsinstituttet skønnede i 2004, at næsten 700.000 personer har handicap eller længerevarende helbredsrelaterede problemer blandt de 16-64-årige i Danmark, hvoraf ca. 400.000 er i arbejde. Tallet på knap 700.000 fremkom med udgangspunkt i, at ca. 20 pct. af 16-64-årige svarer ja til et spørgsmål om de har et handicap eller længerevarende helbredsrelaterede problemer.

Med vedtagelsen af *kommunalreformen* fra 2005 skabes der nye rammer for et mere effektivt og gennemsigtigt arbejdsmarked. Implementeringen skrider planmæssigt frem. Den 1. januar 2007 flytter Arbejdsformidlingerne og kommunerne sammen i nye fælles jobcentre og indgår et forpligtende samarbejde om beskæftigelsesindsatsen. De lokale jobcentre udgør én fælles indgang for alle ledige og virksomheder, og de bliver det centrale omdrejningspunkt i beskæftigelsesindsatsen. Deres kerneopgaver bliver at varetage den direkte beskæftigelsesindsats over for borgere og virksomheder. Fire statslige beskæftigelsesregioner skal styre og overvåge jobcentrene, så der sikres sammenhæng mellem den nationale beskæftigelsespolitik og den lokale indsats. I det ny beskæftigelsessystem vil der være øget fokus på effekter og resultater af indsatsen i de enkelte jobcentre.

Der introduceres to nye styringsredskaber: beskæftigelsesplanen og resultatrevisionen, der sammen med "jobindsats.dk"²⁰ kommer til at spille en meget vigtig rolle i styringen af det nye beskæftigelsessystem. Beskæftigelsesplanen er jobcenterets plan for beskæftigelsesindsatsen i det kommende år. Resultatrevisionen er et nyt styringsredskab, der giver staten og kommunerne overblik over resultater og effekter af beskæftigelsesindsatsen i jobcentrene med målinger inden for otte udvalgte områder.

5.3. Ligestilling og kvinders beskæftigelse

Beskæftigelsesgraden for kvinder er høj i Danmark, jf. figur 5.1. Danmark lægger stor vægt på implementering af de mål og initiativer, der anføres i EU's *ligestillingspakt*, som man fra dansk side var medforslagsstiller til, og som blev tiltrådt af Det Europæiske Råd i marts 2006.

En række initiativer kan nævnes:

- Regeringens har rettet fokus mod at nedbryde det kønsopdelte arbejdsmarked – ikke mindst fordi det er den vigtigste enkeltårsag til lønforskelle mellem kvinder og mænd, jf. parternes bidrag i bilag 7. Folketinget har vedtaget en lov om, at store virksomheder²¹ på det private arbejdsmarked skal udarbejde kønsopdelt lønstatistik, som følges op med en vejledning til virksomhederne. En vejledning om *fremme af ligeløn* på arbejdspladsen er ligeledes under udarbejdelse.
- I Danmark har alle børn ret til et tilbud om børnepasning uanset forældrenes arbejdsmarkedstilknytning. Fra 1. juli 2006 skal alle kommuner tilbyde *pasningsgaranti*, når barnet er 6 måneder. Ca. 66 pct. af alle børn i alderen 1-2 år og ca. 95 pct. af alle børn i alderen 3-6 år benytter i dag et tilbud om børnepasning. Regeringen vil over de næste tre år sænke den maksimale forældrebetaling for børnepasning fra 33 pct. til 25 pct. af udgifterne og forhøje børnechecken for børn under 3 år.
- Der er - som omtalt i det nationale reformprogram 2005 - taget initiativ til, at alle, der ikke er dækket af en barselsudligningsfond via en kollektiv overenskomst, fra 2006 omfattes af en obligatorisk ordning. Folketinget har med et bredt flertal vedtaget en lov om *barseludligning* på det private arbejdsmarked, der sikrer, at alle lønmodtagere er dækket ind af en barselfond, som udligner arbejdsgivernes udgifter i forbindelse med barsel. Ordningen er etableret i forståelse med arbejdsmarkedets parter. Fremover vil det have mindre betydning for en arbejdsgiver at ansætte en medarbejder, der viser sig at være eller blive gravid.
- I efteråret 2005 blev nedsat en *Familie- og Arbejdslivskommission*, der skal kortlægge og analysere de behov, den moderne familie stiller til både indretningen af arbejdsmarkedet, den offentlige og private service og til et mere fleksibelt samfund. Kommissionen skal afslutte arbejdet inden udgangen af 2006 og komme med konkrete anbefalinger til, hvordan samfundet kan indrettes mere fleksibelt, så den enkelte familie kan skabe en god balance mellem arbejdsliv og familieliv.
- Der er sat særlig fokus på kvinder og ledelse. For at sikre det fremtidige velfærdssamfund er det vigtigt, at virksomhederne rekrutterer de bedste talenter blandt mænd og kvinder. Andelen af *kvinder i top- og mellemliderstillinger* i det private erhvervsliv er ikke tilfredsstillende. Der er foretaget en undersøgelse om kvinder og ledelse, der viser, at kvinder i topledelsen giver bedre resultater på bundlinjen. På den baggrund er der iværksat samarbejde med arbejdsmarkedets parter om at få flere kvinder i topledelse.
- Der blev i marts 2006 udarbejdet en redegørelse om kvinders og mænds uddannelser og job. Arbejdsmarkedet er mindre fleksibelt, når nogle fag opfattes som kun kvindefag eller mandefag. Redegørelsen indeholder en lang række forslag til tiltag, der skal opløse det *kønsopdelte arbejdsmarked*, særligt i forhold til unges uddannelses- og erhvervsvalg.

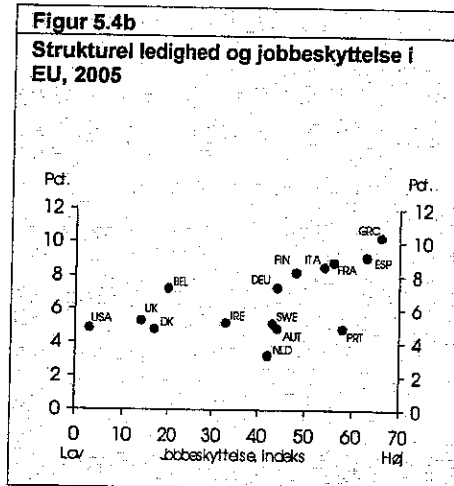
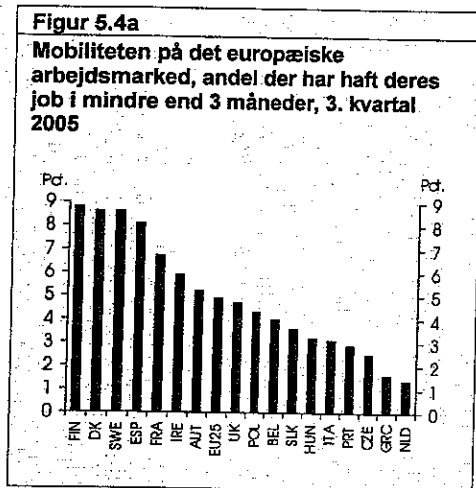
²⁰ Jobindsats.dk er målesystem for beskæftigelsesindsatsen i Arbejdsformidlingerne og kommunerne. Redskabet skal gøre det nemt at få overblik over beskæftigelsesindsatsen i Danmark og dermed vise, hvad der virker, og hvad der ikke virker. Resultaterne bringes frem i lyset, og det bliver gennemsigtigt for alle.

²¹ Statistikken skal omfatte virksomheder med mindst 35 ansatte som samtidig opfylder yderligere kvalificerende kriterier.

5.4. Omstillingsevne

Danske arbejdstageres og virksomheders *omstillingsevne* er stor. Samlet set er der i dag 800.000 danske lønmodtagere der skifter job om året. Det svarer til, at ca. 30 pct. af arbejdsstyrken skifter job hvert år. Dette ligger væsentligt over det generelle niveau i EU, jf. figur 5.4a.

Det danske arbejdsmarked er karakteriseret ved fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler, et veludviklet dagpengesystem og en aktiv arbejdsmarkedspolitik - den såkaldte "*flexicurity*"-model - som bidrager til at holde den strukturelle ledighed i Danmark nede, jf. figur 5.4b. Elementerne og relationen mellem dem er genstand for løbende overvågning og debat. Regeringen er meget opmærksom på behovet for at værne om modellen og løbende sikre balance, jf. afsnit 5.2 om regeringens seneste tiltag. Danmark støtter aktivt arbejdet på EU-plan, herunder udvikling af fælles retningslinier for flexicurity.

Anm: Som indikator for mobiliteten på arbejdsmarkedet angives i figur 5.4a andelen af beskæftigede, som har haft deres nuværende stilling i under 3 måneder, dvs. personer der kan komme fra anden beskæftigelse eller fra ledighed. Indekset for jobbeskyttelse i figur 5.4b er konstrueret af Verdensbanken, og går fra 0-100. Jo højere tal, jo højere grad af jobbeskyttelse i den nationale lovgivning. Spanien skiller sig ud med høj mobilitet samtidig med høj jobbeskyttelse, hvilket skyldes, at der har udviklet sig en markant anvendelse af ansættelser på midlertidige kontrakter.
Kilde: Eurostat, OECD, Verdensbanken samt Finansministeriets beregninger.

Arbejdstagernes og virksomhedernes omstillingsevne bør fortsat forbedres i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, som med de kollektive overenskomster bidrager til fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler, jf. også afsnit 5.4 om samarbejde vedrørende voksen- og efteruddannelse.

Det Nationale Reformprogram 2005 har endvidere sat fokus på den *decentrale danske lønforhandlingsmodel* og omtaler de kommunale parter gennemførte såkaldte omvendte model ved OK05. Der skal henvises til parternes bidrag til indeværende rapport vedrørende fremme af fleksibiliteten på arbejdsmarkedet, herunder forenkling af overenskomststrukturen, håndtering af omstruktureringer som følge af kommunalreformen mv., jf. bilag 7.

Indsatsen mod sort arbejde fortsætter, jf. reformprogrammet 2005. Som noget nyt kan dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere nu sættes i aktivering umiddelbart, hvis der ved et kontrolbesøg i en virksomhed er tvivl om, hvorvidt de reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet.

5.5. Investeringer i menneskelig kapital

Danmark ligger højt sammenlignet med andre lande i EU og OECD, når det gælder de samlede investeringer i uddannelse, jf. afsnit 2, tabel 2.2.

Det Nationale Reformprogram · 2006

Forud for Velfærdsaftalen fra juni 2006 lå et antal udvalgsarbejder bl.a. på erhvervs- voksen- og efteruddannelsesområdet, som omtalt i Reformprogrammet 2005. Målet om, at flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, skal først og fremmest opnås gennem styrkelse af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser – dvs. erhvervsuddannelserne, landbrugsuddannelserne, social- og sundhedsuddannelserne og erhvervsgrunduddannelsen. For at sikre den fornødne rummelighed i disse uddannelser er det nødvendigt at forny både strukturen, tilrettelæggelsen og de pædagogiske metoder. Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne, som blev nedsat i tilknytning til Globaliseringsrådets arbejde, vil komme med konkrete forslag til initiativer inden udgangen af 2006, der kan sikre denne rummelighed. For at skabe klare uddannelsesstilbud til unge med såvel stærke som svage forudsætninger for uddannelse samt for at sikre en tydelig adgang til videregående uddannelse er det med Velfærdsaftalen aftalt,

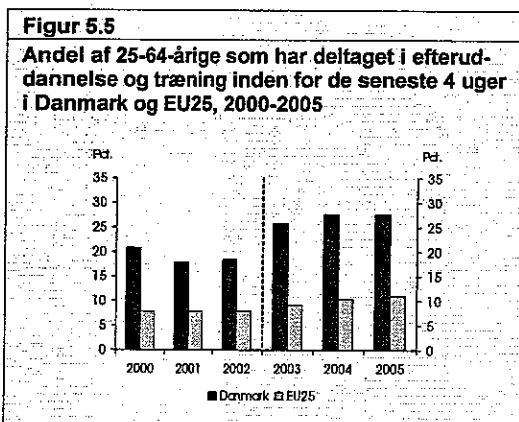
at skal erhvervsuddannelserne trindeles, og den enkelte elev skal have bedre mulighed for at vælge forskellige niveauer i fagene. Hvert trin skal afspejle en jobprofil på arbejdsmarkedet.

Der skal også skabes flere praktikpladser. Der iværksættes en national kampagne i samarbejde med erhvervsliv og organisationer for at øge antallet af praktikpladser. Erhvervsskolernes mulighed for at lave nye fleksible, individuelle erhvervsuddannelser skal forbedres, så flere beskæftigelsesområder kan dækkes. Der igangsættes en undersøgelse, som skal vurdere, om der er behov for ændringer af ordningen om Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER). Inden for staten skal antallet af praktikpladser øges med mindst 25 pct. inden udgangen af 2007. Se i øvrigt bilag 7.

I februar 2006 forud for Velfærdsaftalen lov om *ny mesterlære* vedtaget. Det bidrager til målsætningen om, at alle unge skal have en ungdomsuddannelse ved, at unge får mulighed for en praktisk oplæring i en virksomhed, der helt eller delvist erstatter grundforløbet i en erhvervsuddannelse. I sammenhæng hermed er lov om praktiske indgange og sammenhængende uddannelsesforløb i de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser vedtaget i februar 2006. Det giver bl.a. eleverne mulighed for med virkning fra januar 2007 at blive optaget på uddannelserne via en ansættelsesaftale med en praktikvirksomhed i stedet for den hidtidige skoleadgangsvej.

Indenfor rammerne af globaliseringspuljen foreslås afsat 150 mio. kr. i 2007 og 300 mio. kr. årligt fra 2008 og frem til et løft i kvaliteten på erhvervsuddannelserne, herunder til efteruddannelse.

Voksen- og efteruddannelse gennem hele livet bidrager til, at den enkelte er bedre rustet til omstilling på arbejdsmarkedet og understøtter senere tilbagetrækning. En stor del af arbejdsstyrken deltager i offentlig, privat eller virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse, jf. figur 5.5.²² Mange voksne har dog fortsat alvorlige problemer med at læse, skrive eller regne.

Anm: Fra 2003 omfatter uddannelsesaktiviteter aktiviteter uden for det almindelige uddannelsessystem. Derved er det ikke umiddelbart muligt at sammenligne perioden 2000-2002 med 2003-2005, hvilket er markeret med den stiplede linie.

Kilde: Eurostat

Der er med Velfærdsaftalen enighed om, at voksen- og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes. Aftalepartierne anerkendte slutdokumentet fra trepartsdrøftelserne 20. marts 2006, jf. nedenfor. En styrket voksen- og efteruddannelsesindsats skal især rettes mod udsatte grupper på arbejdsmarkedet. På denne baggrund er aftalt:

- Et markant løft og en målsætning om 40.000 kursister årligt på læse-, skrive- og regnekurser for voksne.
- Af sættelse af en pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, der bl.a. skal komme kortuddannede til gode. Udbetalingen fra puljen afhænger af, at arbejdsmarkedets parter øger finansieringsbidraget til en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats fremadrettet. De konkrete vilkår herfor skal aftales nærmere.
- 2.000 flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen, så det årlige antal kommer op på knap 9.000. Med ordningen opnår flere kortuddannede en faglært uddannelse.
- Forenklet og permanent jobrotationsordning med henblik på en løbende efteruddannelse af beskæftigede og opkvalificering af ledige til arbejdsmarkedet.

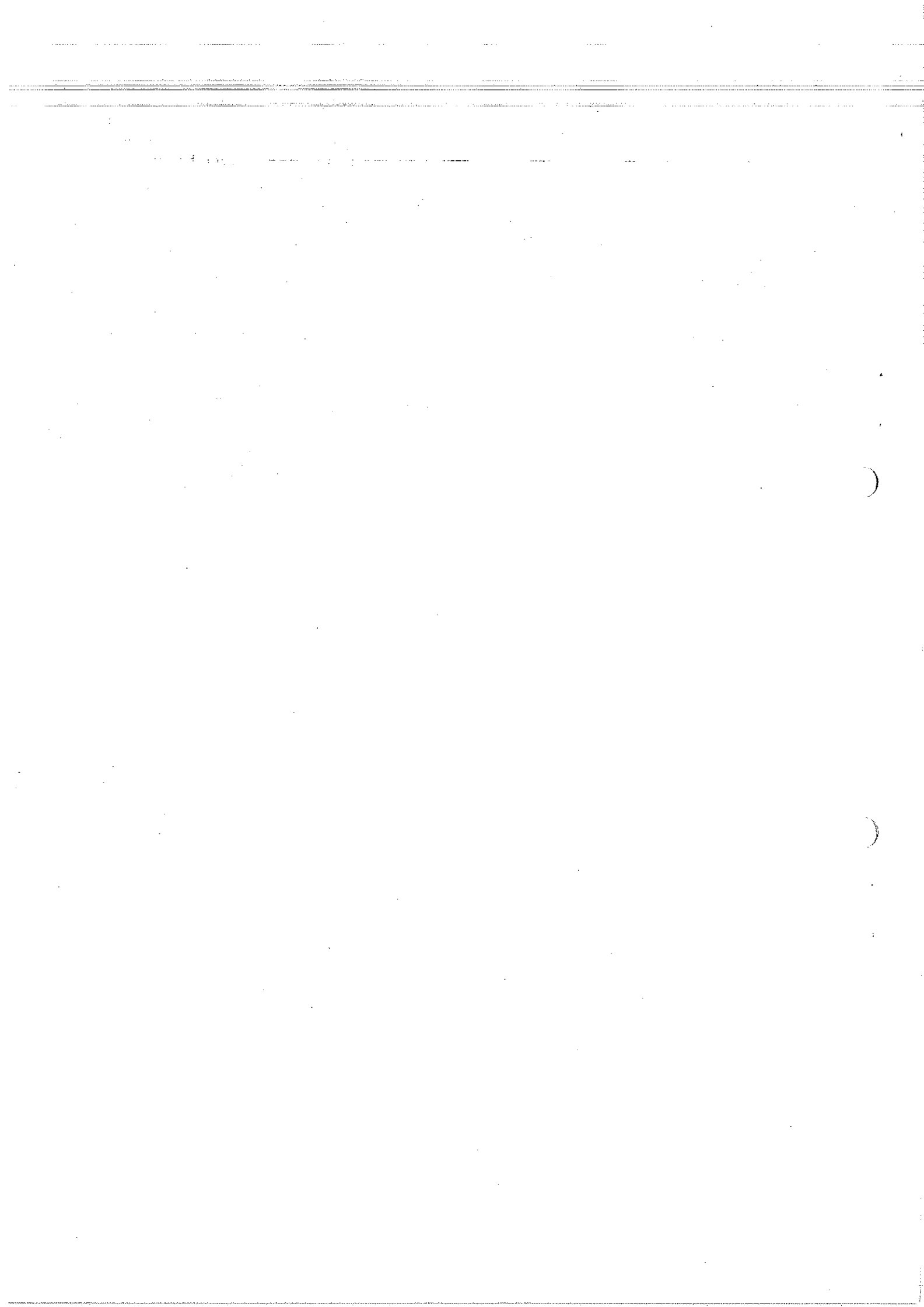
²² Opdaterede tal specifikt for arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelserne, jf. reformprogrammet 2005, er angivet i bilag 5.4.

Herudover forventes der som led i velfærdsreformen iværksat en række yderligere nye initiativer, der ligeledes skal bidrage til at fremme udsatte gruppers deltagelse og integration på arbejdsmarkedet. De omfatter bl.a. bedre vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder, øget anerkendelse af kompetence opnået uden for det offentlige uddannelsessystem samt bedre uddannelses tilbud til indvandrere (tosprogede).

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har 20. marts 2006 drøftet voksen- og efteruddannelsesindsatsen. Der er i slutdokumentet fra trepartsmødet blandt andet enighed om, at voksen- og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes, og at alle – den enkelte, virksomhederne, arbejdsmarkedets parter og det offentlige – har et ansvar for, at opgaven løftes.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har i august 2006 afsluttet et fælles arbejde om måling af voksen- og efteruddannelsesindsatsen og vil i de kommende år føre en løbende dialog om udviklingen. Regeringen og arbejdsmarkedets parter afholdt 25. september 2006 trepartsmøde om voksen- og efteruddannelse, hvor det fælles ansvar for at styrke indsatsen blev bekræftet, og konkrete tiltag blev drøftet. Der er aftalt nyt trepartsmøde i forsommeren 2007.

Med en samlet bevilling på 80 mio. kr., heraf 36 millioner kroner fra Den Europæiske Socialfond, gennemføres i 2006 og 2007 udviklingsprogrammet *Regionale kompetencecentre i lærende regioner*. Programmets målgrupper er især små og mellemstore virksomheder samt kortuddannede arbejdstagere. Formålet med programmet er at styrke voksen- og efteruddannelsesindsatsen og kvalificere udbydere af erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse for at kunne imødekomme behovet for kompetenceudvikling i SMVer samt for kortuddannede arbejdstagere, og samtidig tilvejebringe de nødvendige kvalifikationer for virksomhedernes og arbejdstagernes omstillingsevne.

Danmarks nationale reformprogram

Bilag

Bilag

Bilag til indledningen	3
0.1 Velfærdskommission, Globaliseringsråd og Trepartsdrøftelser om livslang læring – eksempler til efterfølgelse?	3
Bilag til kapitel 2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik	6
2.1 Initiativer inden for offentlig forskning og universiteter	6
2.2 Initiativer inden for innovation og vidensspredning	9
2.3 Initiativer inden for Informations- og kommunikationsteknologi (IKT).....	10
2.4 Initiativer inden for iværksætteri.....	12
Bilag til kapitel 3. Effektivitet, Konkurrence og det indre marked	14
3.1 Nettopriser på varer i forhold til udvalgte lande.....	14
3.2 Status for en række initiativer til ændringer af konkurrencebegrænsende regler	15
3.3 Centrale gennemførte politiske initiativer på konkurrenceområdet	16
Bilag til kapitel 5. Den danske beskæftigelsespolitik.....	17
5.1. Initiativer til forbedring af integrationen af flygtninge og indvandrede ud over Velfærdsaftalen.....	17
5.2 Udvalgte fællesskabsindikatorer på beskæftigelsesområdet	18
5.3 Nationale indikatorer, jf. Beskæftigelseskomiteens (EMCO's) beslutning..	20
5.4. Aktiv arbejdsmarkedspolitik – udgifter på beskæftigelsesområdet samt tal for arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelser	30
Bilag 6. Anvendelse af strukturfonde	31
Bilag 7. Bidrag fra arbejdsmarkedets parter og interessenter.....	39
7.1 Bidrag fra arbejdsmarkedets parter på det statslige område	39
7.2 Bidrag fra de kommunale - og de regionale arbejdsmarkedsparter	43
7.3 Bidrag fra parterne på det private arbejdsmarked.....	51
7.4 Bidrag fra Beskæftigelsesrådet.....	54
7.5 Bidrag fra De Samvirkende Invalideorganisationer.....	56
Bilag 8. Strukturelle indikatorer	60

Bilag til indledningen

0.1 Velfærdskommission, Globaliseringsråd og Trepartsdrøftelser om livslang læring – eksempler til efterfølgelse?

Som bidrag til erfaringsudveksling beskrives nedenfor den grundige forberedelsesproces, der gik forud for bl.a. regeringens omfattende Globaliseringsstrategi og det brede politiske forlig, Velfærdsaftalen, der sikrer et fortsat bæredygtigt dansk velfærdssystem flere årtier frem i tiden.

Udsigterne til betydelige udfordringer for det danske velfærdssamfund som følge af bl.a. befolkningens ændrede alderssammensætning fik regeringen til at nedsætte den såkaldte *Velfærdskommission*¹ i september 2003, som en midlertidig og uafhængig rådgivende kommission. Målet var at skabe et grundlag for en bred og offentlig debat samt at få foretaget en dybtgående analyse af opgavens omfang og mulige reformforslag som forberedelse af de nødvendige beslutninger.

Konkret fik Velfærdskommissionen til opgave:

- at analysere den forventede udvikling i trækket på velfærdsydelse frem til 2020² og mulighederne for at finansiere dette inden for rammerne af uændrede skatter,
- at analysere den sociale balance i velfærdsydelserne og finansieringen heraf,
- at beskrive og analysere forskellige muligheder for at finansiere velfærdsydelserne,
- at analysere mulighederne for - samt komme med konkrete forslag til - reformer, der kan øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen,
- at fremlægge forslag til reformer af velfærdssystemet, som sikrer en socialt afbalanceret og målrettet indsats for at hjælpe de grupper, som har mest behov for hjælp.

Endvidere blev Velfærdskommissionen anmodet om at undersøge andre landes håndtering af lignende problemstillinger. Kommissionens forslag skulle respektere regeringens målsætning om, at de nuværende generationer ikke efterlader en ufinansieret regning til kommende generationer.

Kommissionen blev sammensat af en formand og 8 sagkyndige medlemmer primært fra universitetsverdenen og erhvervslivet og blev tildelt et selvstændigt sekretariat på 15-20 personer. Ud over udarbejdelsen af en endelig betænkning blev Kommissionen opfordret til løbende at inddrage organisationerne i forbindelse med afgivelse af delrapporter, afholdelse af konferencer mv.

¹ For yderligere oplysninger henvises til Velfærdskommissionens hjemmeside på www.velfaerd.dk/.

² Velfærdskommissionens analyser gik dog væsentligt længere frem i tiden end til 2020.

Arbejdet løb over godt 2 år og tiltrak stor offentlig opmærksomhed og skabt debat bl.a. i forbindelse med de tre delrapporter, der blev fremlagt. Såvel konklusioner, forslag og beregningsforudsætninger blev grundigt drøftet i elektroniske medier og aviser.

Velfærdskommissionens endelige rapport blev fremlagt i januar 2006 og tegnede et billede af betydelige fremtidige udfordringer for den danske velfærdsstat ikke mindst set i lyset af den demografiske udvikling og den forventede stigende levealder. Endvidere angav Velfærdskommissionen vidtgående forslag til håndtering heraf.

På dette grundlag fremlagde regeringen i april 2006 sit udspil til reform af det danske velfærdssystem som dannede udgangspunktet for den brede politiske aftale, som blev indgået i juni.

Der synes ikke at være tvivl om, at Velfærdskommissionens arbejde har skabt en generel forståelse blandt danskerne om, at der måtte foretages justeringer. Velfærdskommissionen skabte således baggrunden for det historiske og brede politisk forlig med fokus på at øge det fremtidige arbejdsudbud.

Betydningen af den grundige forberedelsesproces kan bl.a. ses i lyset af reaktionen på tidligere forslag om justeringer af den danske efterlønsordning som står centralt i velfærdsaftalen. Forholdsvis beskedne ændringer af efterlønnen blev i 1998 genstand for markant kritik af den daværende regering. En række målinger viser, at den nu fremlagte aftale om fremtidens velstand og velfærd er blevet positivt modtaget af et klart flertal af danskerne.

Omtrent en fjerdedel af aflastningen af de offentlige finanser fra velfærdsreformerne vil blive anvendt til finansiering af investeringer til håndtering af globaliseringens udfordringer. Som forberedelse heraf blev der i april 2005 nedsat et *Globaliseringsråd*³ som kunne rådgive regeringen med henblik på udarbejdelse af en samlet strategi for at "udvikle Danmark til et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund". Rådet blev bredt sammensat med deltagelse af bl.a. ledende repræsentanter fra fagforeninger og erhvervslivets organisationer og personer fra uddannelses- og forskningsverdenen. Statsministeren var formand for rådet og økonomi- og erhvervsministeren var næstformand. Sekretariatet bestod af medarbejdere fra fem centrale ministerier.

Globaliseringsrådet afholdt omkring 25 heldagsmøder, som alle blev forberedt med debatoplæg fra regeringen og med invitation af en lang række udefrakommende oplægsholdere.

Globaliseringsrådets arbejde lagde grunden for regeringens Globaliseringsstrategi fra april 2006, som indeholdt 350 konkrete initiativer med fokus på forskning, uddannelse og innovation. Hovedmålsætningerne og finansieringen indgår i Velfærdsaftalen

³ Der kan læses mere om Globaliseringsrådets arbejde på www.globalisering.dk.

og vil blive udmøntet mellem forligspartierne i forbindelse med vedtagelsen af de årlige finanslove.

Voksen- og Efteruddannelsesområdet indgår ligeledes i Velfærdsaftalen i form af målsætninger og nye midler. Dette skal ses på baggrund af drøftelser i *Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet*⁴ mellem regeringen og en bred repræsentation fra arbejdsmarkedets parter.

Dette arbejde blev igangsat i oktober 2004 og resulterede i en fælles rapport fremlagt i februar 2006. Udvalget har afholdt 22 møder. Sekretariatet har været ledet af Finansministeriet i samarbejde med en række andre ministerier og mødeforberedelsen er sket i samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Endvidere har der været foretaget eksterne analyser af Voksen- og Efteruddannelsesområdet. Rapportens analyser udgør grundlaget for det videre arbejde med målsætningernes opfyldelse i tæt samarbejde mellem det offentlige, arbejdsgivere og lønmodtagere.

---

⁴ Rapporten findes på Finansministeriets hjemmeside www.fm.dk/1024/visNyhed.asp?artikelID=8110.

Bilag til kapitel 2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik

Nedenfor uddybes de initiativer som regeringen planlægger iværksat som anført i kapitel 2.

2.1 Initiativer inden for offentlig forskning og universiteter

Flere midler til offentlig forskning

De offentligt finansierede udgifter til forskning og udvikling skal i 2010 nå op på 1 pct. af bruttonationalproduktet via en gradvis indfasning.

Halvdelen af forskningsmidlerne skal i konkurrence

Andelen af offentlige forskningsmidler, der fordeles i konkurrence, skal senest i 2010 udgøre 50 pct. af de samlede forskningsmidler.

Flere midler til den strategiske forskning

En større andel af de offentlige forskningsmidler, der udbydes i åben konkurrence, skal målrettes strategisk forskning inden for områder, som kan være drivkraft i den fortsatte velstandsudvikling eller løse væsentlige samfundsproblemer. Fremtidige udbud af strategisk forskning skal i højere grad indeholde krav om privat medfinansiering.

Ny model for konkurrence mellem universiteter

Næsten alle forskningsmidler, der fordeles i åben konkurrence, går i dag til enkeltforskere og forskergrupper. Forskningen risikerer dermed at blive spredt og uden sammenhæng med universiteternes strategi for deres forskning. Derfor skal en andel af bevillingerne fremover uddeles i konkurrence mellem universiteterne. De enkelte universiteters ledelse skal én gang årligt i konkurrence byde ind med forslag til store, langsigtede forskningsprojekter. Forslagene skal vurderes på deres kvalitet og relevans.

Flere store og langsigtede bevillinger

Bevillingsproceduren for Det Strategiske Forskningsråd og Det Frie Forskningsråd skal ændres, så andelen af store og langsigtede forskningsbevillinger øges.

Pulje til forskningsinfrastruktur

Der skal udarbejdes en langsigtet dansk strategi for investeringer og prioriteringer af større forskningsinfrastrukturer. Der afsættes en særlig pulje på finansloven til finansiering af investeringer i større tværgående forskningsinfrastrukturer, der er så store, at de ikke kan løftes af det enkelte universitet eller forskningsinstitution.

Bedre grundlag for at prioritere

Grundlaget for den politiske prioritering af strategisk forskning skal styrkes. Derfor skal der løbende gennemføres en bred kortlægning af de forskningsbehov, som samfunds- og erhvervsudviklingen skaber, og af danske forskningsinstitutioners forudsætninger for at løse dem. Hvert fjerde år skal der laves et katalog over temaer for den strategiske forskning.

Kvalitetsbarometer og evaluering af større programmer

Dansk forsknings kvalitet skal måles og evalueres systematisk. Der skal etableres et "kvalitetsbarometer", som giver et billede af udviklingen i kvaliteten af dansk forskning. Og der skal ske en mere systematisk evaluering af forskningsprogrammer, så det sikres, at midler tildeles på baggrund af kvalitet.

Medfinansiering af dansk deltagelse i internationalt forskningssamarbejde

EU udvider i disse år det strategiske samarbejde om forskning betydeligt. Men dansk deltagelse i EU's rammeprogrammer er faldende. Reglerne skal ændres, så forskningsrådene kan give støtte til internationalt samarbejde. Og forskningsrådene skal have mulighed for at bruge midler til national medfinansiering for at fremme dansk deltagelse i EU's rammeprogrammer og andre internationale forskningsaktiviteter.

Universiteternes basismidler skal fordeles efter kvalitet

Universiteterne skal tildeles basismidler efter en samlet bedømmelse af de faktiske resultater og mål for kvaliteten af forskning, uddannelse og videnspredning. De universiteter, der opnår den højeste bedømmelse, får tilført flest basismidler relativt til deres størrelse.

Sektorforskningen skal integreres i universiteterne

I dag uddanner sektorforskningen ikke bachelorer og kandidater. Sektorforskningen skal i løbet af en kort årrække integreres i universiteterne, så også denne del af forskningen understøtter uddannelserne. Myndighedsopgaver og samarbejde med erhvervslivet skal fortsat prioriteres. Det ansvarlige ministerium indgår en flerårig kontrakt med relevante universiteter om løsningen af myndighedsopgaver.

Alle universitetsuddannelser skal leve op til internationale standarder

Alle universitetsuddannelser – eksisterende som nye – skal vurderes af et eksternt akkrediteringsorgan. Akkrediteringsorganet skal leve op til internationale anerkendte standarder og involvere udenlandske eksperter i vurderingen af uddannelserne. Kriterierne for akkreditering skal sikre, at uddannelserne lever op til høje internationale standarder. Kun uddannelser, der akkrediteres, kan få statsligt tilskud.

Bacheloruddannelser skal give bedre jobmuligheder

Bacheloruddannelserne skal være afrundede forløb, der også sigter mod beskæftigelse. Universiteterne skal samtidig udvikle nye kandidatuddannelser, så bachelorer kan vælge mellem flere overbygninger, som retter sig mod forskellige dele af arbejdsmarkedet.

Systematisk dialog med aftagere

Universiteterne skal etablere aftagerpaneler, der skal sikre systematisk dialog med aftagere om uddannelsernes kvalitet og relevans for samfundet med henblik på fx udvikling af nye og eksisterende uddannelser og udvikling af nye uddannelsesformer.

Antallet af ph.d.-stipendier og erhvervs-ph.d.er skal fordobles

Antallet af ph.d.-stipendier og erhvervs-ph.d.er skal fordobles. Stigningen skal især ske inden for naturvidenskab, teknisk videnskab, IT og sundhedsvidenskab.

Eliteuddannelser skal udfordre de dygtigste studerende

Universiteterne skal etablere elitekandidatuddannelser, dvs. 2-årige uddannelser med særlig høj undervisningsstandard og høje adgangskrav, så de dygtigste studerende kan komme på niveau med de bedste i udlandet. Universiteterne skal også etablere erhvervsorienterede eliteforløb.

Fokus på god undervisning

God undervisning er afgørende for både det faglige niveau, motivationen og fastholdelsen af de studerende. Ph.d. er skal gennemføre et kursus med eksamen i pædagogik og undervisningsteknik. Den pædagogiske opkvalificering af adjunkter skal styrkes. Alle lektorer og professorer skal undervise, og god undervisning skal belønnes ligesom god forskning.

Universiteterne skal tiltrække flere højt kvalificerede udenlandske undervisere og studerende

Der skal være flere stipendier til dygtige udenlandske studerende. Samtidig skal mange flere danske studerende have mulighed for at uddanne sig i udlandet. En ny udlændsstipendieordning skal sikre danske unge økonomisk mulighed for at tage en hel uddannelse på et udenlandsk universitet.

Universiteterne skal have større frihed til at tiltrække dygtige forskere

Universiteterne skal have mulighed for at tiltrække særligt dygtige forskere ved at anvende lønnen fleksibelt. Og de skal kunne ansætte superprofessorer med selvstændigt ledelsesansvar.

Hurtigere gennem uddannelsessystemet

Danske unge starter sent på at uddanne sig og er lang tid om det. De er omtrent 4 år ældre, når de afslutter deres videregående uddannelse, end hvis de havde fulgt den lige vej gennem uddannelserne. Derfor iværksættes initiativer, der skal tilskynde de studerende og universiteterne til at få bragt gennemsnitsalderen ned. Universiteterne vil gennem en omlægning af basisbevillingerne blive tilskyndet til i højere grad at få de studerende gennem studiet på normeret tid. Samtidig vil optagelsessystemet på de videregående uddannelser blive justeret for at tilskynde de unge til at starte tidligere.

Universiteternes viden skal nyttiggøres i samfundet

Universiteterne skal opstille konkrete mål for udnyttelse af forskningens resultater og for samarbejde med erhvervslivet. Resultaterne skal have betydning for, hvor mange

penge det enkelte universitet får tildelt. Forskere skal kunne få hjælp til at afprøve og dokumentere, om en opfindelse har kommercielle muligheder.

2.2 Initiativer inden for innovation og videnspredning

Midler til samarbejde samles i én pulje

For at styrke forsknings- og innovationssamarbejde mellem virksomheder og forsknings- og uddannelsesverdenen samles midlerne til de nuværende samspilsordninger i én pulje. Puljen skal bl.a. rumme "åbne" midler, som tildeles projekter, der ikke falder ind under allerede kendte former for samarbejde. Inden for rammerne af puljens "målrettede" midler til samarbejde etableres tre nye initiativer: Rabatordning for små og mellemstore virksomheder, mindre virksomheders bidrag til samfinansierede forskningsprojekter skal doubles op, og matchmakere skal styrke samarbejdet mellem virksomheder og forskningsinstitutioner.

Midler til Godkendte Teknologiske Serviceinstitutioner skal fordeles i åben konkurrence

De Godkendte Teknologiske Serviceinstitutioner yder rådgivning, forskning og udvikling i ny teknologi til danske virksomheder. For at skabe mere dynamik i GTS-systemet, skal flere aktører indbydes til at deltage i udbuddet om at udføre teknologisk service. Den teknologiske service skal gøres mere fleksibel, så den kan tilpasses markedets behov for ny viden og teknologi. Der skal bl.a. etableres et innovationscenter for e-business inden for rammerne af GTS-systemet. Institutionernes resultater skal evalueres internationalt.

Forskningsinstitutioner skal finansiere afprøvning af om det kan betale sig at tage patent på en opfindelse - Proof of Concept

En del af de midler der afsættes til kommercialisering af forskningsresultater, skal anvendes til at afprøve de kommercielle muligheder i en ide. Tildeling af midler til forskningsinstitutionerne skal ske i konkurrence. Der vil blive lagt vægt på samarbejde med innovationsmiljøer og på, at eksterne kompetencer inddrages i projektvurderingen.

Private virksomheder skal nemmere kunne deltage i offentligt finansieret forskning

Danske forskningstunge virksomheder skal i større grad deltage i konkurrencen om forskningsmidlerne på samme betingelser som de offentlige forskningsinstitutioner. Opslag og information om udbud af forskningsmidler skal tilrettelægges, så virksomhedernes deltagelse fremmes.

Program for brugerdrevet innovation

Der igangsættes et program for brugerdrevet innovation, der skal styrke rammevilkårene for virksomheders og offentlige institutioners arbejde med brugerdrevet innovation. Der skal etableres et samlet forskningsmiljø inden for brugerdrevet innovation. Forskningsmiljøet skal være tværfagligt. Der igangsættes erhvervs-ph.d-forløb i forbindelse med forskningsmiljøet. Samtidig igangsættes konkrete forsøg med bru-

gerdreven innovation i virksomheder og offentlige institutioner. Der skal derudover skabes rammer, der giver mulighed for etablering af netværk mellem fx virksomheder og videninstitutioner, udvikles efteruddannelses tilbud mv.

Markedsplads for handel med viden

En ny internetbaseret markedsplads for handel med rettigheder skal skabe et gennemsigtigt og velfungerende marked for køb og salg af patenter, varemærker og andre rettigheder.

Strategi for dansk deltagelse i EU's teknologiinitiativer

Der skal udarbejdes en strategi for dansk deltagelse i de store, strategiske teknologiinitiativer, som EU planlægger som led i det 7. rammeprogram for forskning.

Medfinansiering af dansk deltagelse i internationale forsknings- og udviklingsprogrammer

Rådet for Teknologi og Innovation skal kunne medfinansiere internationale programmer og projekter, der kan fremme innovationen i danske virksomheder.

Brohoveder for kontakt til internationale forsknings-, innovations- og erhvervsmiljøer

I tilknytning til udvalgte ambassader og handelskontorer i udlandet etableres brugerfinansierede brohovedfunktioner for kontakt til førende forsknings-, innovations- og erhvervsmiljøer i de pågældende lande.

Green card skal få flere kvalificerede udlændinge til Danmark

Der skal indføres en green card-ordning, der giver særligt kvalificerede udlændinge uden konkret jobtilbud, men med gode forudsætninger for beskæftigelse, mulighed for at få opholdstilladelse i op til 6 måneder med henblik på at søge arbejde i Danmark. Udenlandske studerende, som færdiggør en videregående uddannelse i Danmark, skal i forlængelse heraf have mulighed for at søge arbejde i 6 måneder.

2.3 Initiativer inden for Informations- og kommunikationsteknologi (IKT)

Sammenhængende IKT-systemer

Borgerportal

Der skal etableres en fællesoffentlig borgerportal (<http://www.borger.dk/>), som lanceres den 1. januar 2007. I 2008 udvides borger.dk til også at omfatte "min side", hvor man som borger kan få et samlet overblik over alle sine mellemværender med det offentlige samt direkte adgang til alle digitale selvbetjeningsløsninger.

IKT-governance

Der er udviklet en model til myndighedernes IKT-kompetencestyring, der efterfølgende er fulgt op med en modenhedsmodel for myndighedernes styring af IKT. Ligeledes er der udarbejdet en model for modenheden i forhold til styring og gennemførelse af it-projekter hos statens IKT-leverandører, og der arbejdes på at udforme

en certificeringsordning for leverandører. Der skal endvidere udvikles en model til måling af effekt af gennemførte it-projekter.

Fælles offentlig elektronisk sags- og dokumenthåndtering (FESD).

Der skal sikres større sammenhæng i den offentlige sektor og skabes mulighed for samarbejde på tværs af organisationer. Der skal derfor skabes standarder med fokus på dataudveksling og grænseflader.

Interaktiv forbrugerguide på teleområdet

Statens webbaserede forbrugerguider skal samles i en interaktiv forbrugerguide.

Fællesoffentligt katalog for it-standarder

En væsentlig barriere for interoperabilitet i offentlige it-løsninger skal løses gennem fastlæggelse, udvikling og anvendelse af åbne standarder. Der er derfor etableret et katalog over it-standarder for processer, data/informationer og teknik med anbefalinger til anvendelsen heraf i den offentlige sektor. Brugen af åbne standarder skal bidrage til øget gennemsigtighed, større innovation og konkurrence på it-markedet.

Kommunalreform og digital forvaltning på miljøområdet

Den påbegyndte sektorstandardisering på miljøområdet skal fortsættes. Det indebærer bl.a. færdiggørelse og videreudvikling af en amtslig miljøportal, sammenlægning af amternes arealinformationssystemer og fælles udvekslingsstandarder for miljøsager.

Den IKT-mæssige udfordring ved kommunalreformen

IKT-systemer skal sammenlægges og overflyttes i forbindelse med kommunalreformen. En vejledning om overdragelse af IKT-systemer i forbindelse med kommunalreformen er udarbejdet, og der er udpeget 20 centrale IKT-standarder, som offentlige myndigheder bør sikre, at deres IKT-systemer kan overholde.

Matrikulært Ajourførings- og KvalitetssikringsSystem

Sagsbehandling og digital forvaltning skal understøttes gennem færdigudvikling af et IKT-baseret Matrikulært Ajourførings- og KvalitetssikringsSystem (miniMAKS).

E-faktura og handelsdokumenter

Digitaliseringen af arbejdsgange i det offentlige skal fortsættes. Alle virksomheder skal fremsende elektroniske fakturaer i OIOXML-format ved handel med det offentlige. Ligeledes er der etableret en officiel dansk version af den internationale katalogkategoriseringsstandard UNSPSC. Der skal offentliggøres en OIOXML-standard for alle dokumenter i en basal indkøbsproces baseret på den internationale standard UBL 2.0.

Innovation med IKT

Innovationsinitiativer er beskrevet i bilag 2.1 (forskning) og 2.2 (innovation).

Effektive IKT-markeder

Strategisk eftersyn af telereguleringen for at sikre innovation og investeringer

Det fremgår af regeringens globaliseringsstrategi fra april 2006, at mere konkurrence skal give bedre infrastruktur. Som ét initiativ i den forbindelse skal Videnskabsministeriet kortlægge, om de overordnede rammebetingelser på teleområdet kan forbedres for at styrke innovation og investeringer. Eftersynet tager udgangspunkt i 18 markedsundersøgelser af konkurrencen på telemarkedet og den forestående revision af det europæiske regelsæt for elektronisk kommunikation (teledirektivpakken).

Modernisering af reglerne for tildeling af frekvenser

Konsekvenserne ved indførelse af en mere markedsdrevet frekvensadministration skal vurderes. Liberalisering af frekvensanvendelsen og udvidelse af muligheden for handel med frekvenser skal indgå i vurderingen. Målet er at sikre en mere effektiv udnyttelse af frekvenser samt at styrke innovation og konkurrence.

Digitalt tv

Det analoge jordbaserede sendenet skal lukkes ved udgangen af okt. 2009. Udsendelse af public service-programmer i et jordbaseret, digitalt sendenet er påbegyndt.

IKT til gavn for alle

E-læring

Brugen af e-Læring skal fremmes. I 2006 er der afsat ti millioner kroner til at demonstrere muligheder og reducere barrierer for anvendelsen af e-Læring. I 2006 er der særlig fokus på mobile portaler til e-Læring, på e-Læring til at understøtte forskningsbaseret efteruddannelse af højtuddannede samt e-Læring til uddannelse af medarbejdere i centraladministrationen.

Selvbetjeningsløsning til anmeldelse af fødsler, faderskab og navngivning

Borgerne skal selv kunne anmelde fødsler, faderskab, navngivning og navneændringer via internet ved brug af digital signatur.

2.4 Initiativer inden for iværksætteri

Styrkelse af Selvstændighedsfonden

Regeringen vil arbejde for, at den private sektors engagement i Selvstændighedsfonden styrkes markant. Fonden skal i større udstrækning formidle samarbejde mellem skoler og erhvervsliv og udvikle undervisningsmateriale, konkurrencer og iværksæterspil for unge.

Tilbud om fag i iværksætteri til alle unge

Alle elever i erhvervsuddannelserne og alle studerende på de videregående uddannelser skal have tilbud om fag eller kurser i entrepreneurskab.

Nye iværksætterhuse

Regeringen vil i samarbejde med kommuner og de regionale vækstfora etablere regionale iværksætterhuse. Sigtet er at skabe et samlet kvalificeret rådgivningstilbud, hvor potentielle vækstiværksættere og mindre virksomheder med vækstambitioner ét sted kan få adgang til alle former for relevant rådgivning og hjælp, fx om virksomhedsstart og finansiering.

En bedre prioritering af bevillingerne til innovationsmiljøerne

Innovationsmiljøerne bidrager med risikovillig kapital til højteknologiske og videnbaserede iværksættere. En gradvis reform af bevillingsmodellen for innovationsmiljøerne, et nyt udbud i 2008 samt udvikling af nye samarbejdsmodeller mellem innovationsmiljøerne og med universiteter og erhvervsliv, skal være med til at sikre, at kompetencerne samles i stærkere miljøer end i dag.

Ny kapitalstærk venturefond

En lov er vedtaget i maj 2006 om oprettelse af ny kapitalstræk venturefond gennem en delvis privatisering af Vækstfonden. Kapitalgrundlaget på 3-4 mia. kr. tilvejebringes ved indskud fra Vækstfonden og fra pensionsselskaber og andre private investorer. Fonden forventes etableret primo 2007.

Nye finansieringsformer til vækstiværksættere

Vækstfondens finansiering af idéudvikling, test af marked og sparring fra erfarne erhvervsfolk (proof of business) skal forbedres. En matchingfond skal tilskynde "business angels" til at investere i nye virksomheder.

Færre byrder for virksomhederne gennem digital sagsbehandling

Der skal indføres digital sagsbehandling på de 25 offentlige serviceydelser, der bruges af flest mindre virksomheder – herunder alle registreringer, byggesager mv. Løsningerne skal genbruge relevante data på tværs af myndigheder, så virksomhederne indberetter én gang ét sted.

Hurtigere behandling af konkursboer

Hurtigere behandling af konkursboer skal give genstartere bedre vilkår f.eks. ved at justere de frister, der gælder for behandlinger af konkursboer. Samtidig skal der igangsættes en forsøgsordning med et "Early Warning System", der skal hjælpe i øvrigt rentable virksomheder, som er på vej mod konkurs pga. midlertidige problemer.

Bilag til kapitel 3. Effektivitet, Konkurrence og det indre marked

3.1 Nettopriser på varer i forhold til udvalgte lande

Danmarks nettoprisniveau ligger 6 pct. over gennemsnittet for EU9. Tabel 3.1 giver et indtryk af, hvilke varer, der trækker prisniveauet op, og hvilke varer der omvendt trækker prisniveauet ned.

Tabel 3.1	
Nettopriser på varer (gennemsnit 2003-2004)	
	EU9 = 100
Danske priser højere end EU9	
Læskedrikke	128
Bøger, tidsskrifter og aviser	126
Autoreservedele	120
Medicin og sundhed	115
Brød og komprodukter	112
Sports- og fritidsudstyr	109
Musik, film og spil	108
Radio- og tv-udstyr	108
Mælk, smør og yoghurt ¹	106
Frugt og grønt	105
Hvidevarer og el-apparater	104
Kød	104
Sukkerprodukter, chokolade og is	102
Beklædning	101
Danske priser lavere end EU9	
Olie og fedt	100
Øl	99
Fisk	96
Transportmidler	92
Kaffe, te og kakao	91
Møbler, gulvbelægning m.v.	89
Planter og blomster	76
Samlet indeks for varer	101

Note 1: Danmark sammenlignet med Sverige, Tyskland, Holland og UK.
Kilde: Eurostat, OECD og Konkurrencestyrelsens beregninger.

3.2 Status for en række initiativer til ændringer af konkurrencebegrænsende regler

Tabel 3.2 Status for en række initiativer til ændringer af konkurrencebegrænsende regler		
Emne	Initiativ	Status
Byggeri	Byggematerialer vedrørende vandforsyning og afløb, som ikke er ifm. drikkevand, undtages fra krav om særlig myndighedsgodkendelse. VA-godkendelsen er blevet forenklet for produkter, der fortsat skal have en dansk godkendelse. Håndværkere får lov at udføre samme el- og vvs-arbejder, som private i dag selv må udføre.	Initiativerne vedr. vvs- og elarbejderne er gennemført i 2004. Godkendelsesordningen er ændret i 2005.
Jordbunds- og forderstofanalyser	Autorisationsordningen ophører for laboratorier, der analyserer jordbundsprøver.	Gennemført i 2005.
Teaterloven	Arbejdsgruppen har undersøgt administrationen af en række støtteordninger.	Ændret i 2005.
Nærings-, restaurations- og hotelloven	Hotel- og restaurationsloven foreslås ændret, så en restauration ud over tillavet mad også vil kunne sælge detalvarer ud af huset. Tilsvarende vil der i butikker også kunne ske servering (samdrift).	Gennemført i 2005.
Ejendomsrådgivere	Regeringen præsenterede i januar 2005 12 forslag, som skal gøre det bedre og billigere at købe, sælge og eje sin bolig.	De konkurrencefremmende elementer i denne aftale er gennemført i 2005.
Lukkeloven	Udvidelse i antal åbningsdage.	Gennemført i 2005.
Juridisk rådgivning	Forbud mod annoncering indenfor juridisk rådgivning (vinkelskriverloven) ophæves. Der vil blive udarbejdet regler om god skik vedr. juridisk rådgivning. Forbrugerombudsmanden får tilsyn med juridisk rådgivning. Der er nedsat et udvalg under Justitsministeriet vedr. advokaters møderetsmonopol i civile sager og ejerskab af advokatvirksomheder.	Ændring af vinkelskriverloven er fremsat for Folketinget i 2005. Advokatudvalget forventes at afrapportere medio 2006.
Matrikel- og landinspektører	Private landinspektører får adgang til matrikulære arbejder i København og på Frederiksberg. Eksterne kan fremover eje op til 49 pct. af en landinspektørvirksomhed.	Ejerskabsreglerne er ændret i 2005. Det matrikulære arbejde forventes konkurrenceudsat i 2006.
Tandlæger	En overenskomst med bl.a. øget prisgennemsigtighed. Mål om yderligere prisgennemsigtighed i næste overenskomst. Desuden stiles mod at erstatte faste priser med maksimaltakster.	Ny aftale indgås i 2006.
Stikkontakter	Åbning for konkurrence for samme type stikkontakter, som anvendes i de fleste europæiske lande.	Forventes igangsat i 2006.
Sandsugere	Konkurrencerådet har i juni 2005 anbefalet mere konkurrencevenlige regler på markedet for sandsugere.	Enerettighederne for sandsugere planlægges udfaset i Folketingssamlingen 2006/07.
Lodser	Lodsområdet liberaliseres delvist pr. 1. januar 2007.	Lovforslag fremsættes første halvår 2006.
Københavns Frihavn	Konkurrencerådet har i juni 2005 anbefalet mere konkurrencevenlige regler for Københavns Frihavn.	Forventes ændret ved kommende ændring af lov om Københavns Frihavn.
Arbejdstilsynet	Arbejdstilsynets kontrol med elevatorer og trykbærende udstyr (dampkedler m.v.) konkurrenceudsættes i højere grad.	Initiativerne fsva. trykbærende udstyr og elevator skal være gennemført i hhv. 2007 og 2009.

3.3 Centrale gennemførte politiske initiativer på konkurrenceområdet

Til opfyldelse af regeringens mål er der fremlagt en række konkurrencepolitiske tiltag, der skal gøre dansk økonomi mere konkurrencepræget.

Boks 3.1

Regeringens konkurrencepolitiske initiativer

- Ændring af konkurrenceloven pr. 1. februar 2005. Det var den fjerde ændring siden 1998. Ændringen har blandt andet medført, at Konkurrencerådet kan gøre tilsagn bindende. Når virksomheden afgiver tilsagn, forpligter den sig til at opføre sig på en måde, der fremmer konkurrencen. Der lægges dermed op til flere forligsløsninger i sager, hvor en virksomhed er under mistanke for at overtræde loven. Ændringen gør det også muligt for Konkurrencerådet at påbyde dominerende virksomheder at udarbejde og indsende skriftlige samhandelsbetingelser til Konkurrencestyrelsen.
- I sommeren 2004 fremlagde en tværministeriel arbejdsgruppe en rapport, som anbefalede ændringer af en række konkurrencebegrænsende regler på forskellige områder. Den nuværende status for anbefalingerne fremgår af tabellen i bilag 3.2.
- Danmark var det første medlemsland, der implementerede de nye udbudsdirektiver og herved fik gavn af de mere fleksible og klarere regler for EU-udbud. For så vidt angår bygge- og anlægskontrakter under EU-tærskelværdien har Danmark tillige revideret tilbudsloven (L338/2005). Med den nye tilbudslov er konkurrencen øget og de administrative byrder reduceret.
- Klagesystemet på udbudsområdet er styrket med en ny bekendtgørelse, der indebærer at offentlige udbydere skal underrette både de forbigåede tilbudsgivere og vinderen om tildelingsbeslutningen på samme tid. Ligeledes er en stand still-periode indført. Det betyder, at udbydere skal overholde en obligatorisk pause mellem tildelingsbeslutningen og kontraktens indgåelse.
- Øget liberalisering af infrastrukturer, herunder mål om liberalisering og effektivisering af affaldssektoren og forslag til at modernisere reguleringen og organiseringen af vandsektoren. Derudover er eneretten til udbringning af breve blevet nedsat til kun at gælde breve under 50 gram. Der er sket en øget liberalisering af lodsområdet. Regionale lodsninger – dvs. lodsninger til og fra danske havne – konkurrenceudsættes pr. 1. januar 2007.
- Derudover er der fremlagt initiativer til at gøre den offentlige markedsadfærd mere konkurrencepræget, ligesom der er fremlagt initiativer til fremme af den økonomiske åbenhed i forhold til udlandet.

Bilag til kapitel 5. Den danske beskæftigelsespolitik

5.1. Initiativer til forbedring af integrationen af flygtninge og indvandrede ud over Velfærdsaftalen

Regeringen har indledt *firepartsdrøftelser om en styrket integration* med arbejdsmarkedets parter (DA, LO og KL) som opfølgning på firepartsaftalen i maj 2002 om integration af flygtninge og indvandrere på arbejdsmarkedet. Denne aftale understreger det fælles ansvar for, at nyankomne udlændinge får en aktiv start og så hurtigt som muligt kommer i arbejde – primært via en kombination af danskundervisning og tilknytning til en arbejdsplads. Det skal blandt andet drøftes, hvordan den individuelle indsats for den ledige i jobcentrene kan tilrettelægges gennem f.eks. adgangspakker. *Adgangspakkerne* skal sikre en hensigtsmæssig kombination af redskaberne i lovgivningen i forhold til de særlige udfordringer i forhold til beskæftigelsesindsatsen for indvandrere, ved at sammensætte en grundmodel for indsatsen.

Regeringen har, som led i strukturreformen på beskæftigelsesområdet, taget initiativ til oprettelse af en *specialfunktion for beskæftigelsesindsatsen for indvandrere* pr. 1. januar 2007. Funktionen skal understøtte og rådgive alle landets jobcentre i forbindelse med beskæftigelsesindsatsen over for indvandrere. Der skal fortsat være *særlige indvandrerkyndige konsulenter* ansat i de jobcentre, hvor der er en stor koncentration af ledige indvandrere, og derfor et stort behov for ekspertise med sagsbehandling af indvandrere. Integrationservice, som er oprettet af Integrationsministeriet, har til opgave at bistå og rådgive kommunerne med det formål at optimere uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen for flygtninge, indvandrere og efterkommere.

Parterne på det private arbejdsmarked har fremlagt resultaterne af et *treårigt projekt "Virksomhedsrettet Integration"*. De visiterede var i projektets opstart langt fra arbejdsmarkedet. Projektet har anvendt den såkaldte trappemodel, hvor beskæftigelsesindsatsens forskellige redskaber kobles på den lediges forløb i takt med, at den ledige udvikler sine kompetencer og dermed kommer tættere på arbejdsmarkedet. Evalueringen viser bl.a., at 50 pct. af de visiterede ledige nu er i ordinært arbejde eller ordinær uddannelse, at en langvarig og håndholdt indsats med individuelle, virksomhedsvendte integrationsforløb med mentorordning samt at bistand af jobkonsulenter har medvirket til denne succes, *jf. i øvrigt bilag 7*.

Parterne på det amts- og primærkommunale og statslige område har i foråret 2006 fulgt op på aftalen mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter om integrationsindsatsen med en egentlig aftale om integrations- og oplæringsstillinger. I modsætning til løntilskudsjob, hvor indsatsen primært er rettet mod arbejdsmarkedet generelt, er grundtanken, at *integrations- og oplæringsstillinger* primært er rettet mod opkvalificering til et ordinært job på arbejdspladsen, *jf. i øvrigt bilag 7*.

5.2 Udvalgte fællesskabsindikatorer på beskæftigelsesområdet

Indikatorerne er fastlagt af Rådet (beskæftigelsesministre) til brug for overvågning af medlemslandenes opfyldelse af retningslinjerne.

Tabel 5.3						
Nøgletal på fællesskabsindikatorer på beskæftigelsesområdet						
Indikator	DK 2000	DK 2003	DK 2004	DK 2005	EU-15 (2005)	EU-25 (2005)
Retningslinie 17						
Beskæftigelsesfrek. 15-64-årige (1)	76,3	75,1	75,7	75,9	65,1	63,8
Beskæftigelsesfrek. 15-64-årige, mænd	80,8	78,6	79,7	79,8	72,9	71,3
Beskæftigelsesfrek. 15-64-årige, kvinder	71,6	70,5	71,6	71,9	57,4	56,3
Beskæftigelsesfrek. 55-64-årige	55,7	60,2	60,3	59,5	44,1	42,5
Beskæftigelsesfrek. 55-64-årige, mænd	64,1	67,3	67,3	65,6	53,2	51,8
Beskæftigelsesfrek. 55-64-årige, kvinder	46,6	52,9	53,3	53,5	35,4	33,7
Ledighed, total (2)	4,3	5,4	5,5	4,8	7,9	8,7
Ledighed, mænd	3,9	4,8	5,1	4,4	7,0	7,9
Ledighed, kvinder	4,8	6,1	6,0	5,3	8,9	9,8
Retningslinie 18						
Ungdomsledighed 15-24-årige, total (3)	4,8	6,0	5,6	-	7,6*	8,3*
Ungdomsledighed 15-24-årige, mænd	5,0	6,2	6,2	-	8,0*	8,8*
Ungdomsledighed 15-24-årige, kvinder	4,5	5,9	4,9	-	7,3*	7,8*
Kønsmæssig ledighed (kvinder-mænd) (4)	0,9	1,3	0,9	0,9	1,9	1,9
Kønsmæssig beskæftigelse (mænd-kvinder) (5)	9,2	8,1	8,1	7,9	15,5	15,0
Ændring i arbejdsudbud, total (6)	-0,6	-0,1	0,6	-0,3	0,4	0,5
Ændring i arbejdsudbud, mænd	-0,7	0,2	0,2	-0,4	0,3	0,3
Ændring i arbejdsudbud, kvinder	-0,5	-0,4	1,1	-0,3	0,6	0,5
Tilbagetrækningsalder i gnst., total (7)	-	62,2	62,1	-	61,0*	60,7*
Tilbagetrækningsalder i gnst., mænd	-	62,3	62,6	-	61,0*	60,9*
Tilbagetrækningsalder i gnst., kvinder	-	62,0	61,6	-	61,0*	60,4*
Retningslinie 19						
Forskel i ledighed ml. EU borgere og ikke EU borgere (8)	9,2	13,4	13,8	8,1	9,4	-
Arbejdsledesheden (9)	-	91,0	89,0	-	78,3*	77,7*
Langtidsledige, total (10)	0,9	1,1	1,2	1,1	3,3	3,9
Langtidsledige, mænd	0,8	1,2	1,1	1,1	2,9	3,6
Langtidsledige, kvinder	1,1	1,0	1,3	1,2	3,7	4,5
Retningslinie 22						
Beskatning af lavindkomster (11)	41,2	39,9	39,4	-	36,3*	36,4*
Kønsmæssig løn (12)	15,0	18,0	17,0	-	-	15,0e

Tabel 5.3

(fortsat) Danske nøgletal på fællesskabsindikatorer på beskæftigelsesområdet

Indikator	DK 2000	DK 2003	DK 2004	DK 2005	EU-15 (2005)	EU-25 (2005)
Retningslinie 23						
Andel 18-24-årige med højst 9. kl., total (13)	11,6	10,3	8,5	8,5	16,9	14,9
Andel 18-24-årige med højst 9. kl., mænd	13,4	10,3	10,4	9,4	19,4	17,1
Andel 18-24-årige med højst 9. kl., kvinder	9,9	10,2	6,7	7,5	14,5	12,7
Udd.niveau for 22-årige, total (14)	69,8	73,0	74,8	76,0	74,5	77,3
Udd.niveau for 22-årige, mænd	64,5	71,8	73,2	74,5	71,6	74,6
Udd.niveau for 22-årige, kvinder	74,8	74,2	76,3	77,5	77,5	80,0
Efterudd. 25-64-årige, total (15)	20,8	25,7	27,6	27,6	11,9	10,8
Efterudd. 25-64-årige, mænd	17,9	23,3	23,4	24,2	11,0	10,0
Efterudd. 25-64-årige, kvinder	23,8	28,1	31,9	31,0	12,8	11,7
Efterudd. 25-34-årige, total	30,0	35,8	37,9	38,8	18,6	17,3
Efterudd. 25-34-årige, mænd	27,2	34,6	35,2	38,3	18,0	16,6
Efterudd. 25-34-årige, kvinder	32,6	37,0	40,7	39,4	19,2	18,0
Efterudd. 55-64-årige, total	11,0	17,1	18,7	19,7	5,9	5,1
Efterudd. 55-64-årige, mænd	8,9	13,6	13,2	16,4	5,2	4,6
Efterudd. 55-64-årige, kvinder	13,4	20,6	24,2	23,0	6,5	5,6
Retningslinie 24						
Udgifter til udd. som andel af BNP (16)	8,3	8,3	-	-	5,2**	5,2**

*) Senest opdaterede tal er fra 2004.

**) Senest opdaterede tal er fra 2003.

- 1) Andel af populationen i alderen 15-64 år der er i beskæftigelse.
- 2) Andel af arbejdsstyrken der er uden arbejde.
- 3) Andel af populationen i alderen 15-24 år der er uden arbejde.
- 4) Forskel i ledighed mellem kvinder og mænd i procentpoints. Beregnet som kvinder-mænd.
- 5) Forskel i beskæftigelsesfrekvens mellem mænd og kvinder i procentpoints. Beregnet som mænd-kvinder.
- 6) Årlig ændring i arbejdsudbuddet, inklusiv arbejdsløse og personer i arbejde i alderen 15-64 år.
- 7) Gennemsnitsalder ved tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Baseret på en sandsynlighedsmodel der tager højde for den relative ændring i aktivitetsniveau fra et år til et andet i en bestemt alder.
- 8) Forskel i ledighed mellem EU borgere og ikke EU borgere, i procentpoints.
- 9) Den marginale effektive skat på arbejdsindkomst når der tages højde for den kombinerede effekt af øget skat på arbejde og fjernelse af sociale ydelser, når man tager et job. Beregnet som forholdet mellem ændring i personlig nettoindkomst divideret med ændring i bruttoindkomst for en person, der går fra arbejdsløshed til job med en løn på 67 pct. af gennemsnittet.
- 10) Andel af arbejdsstyrken der er langtidsledige (12 måneder eller mere).
- 11) Forholdet mellem indkomstskat plus sociale bidrag divideret med lønomsparinger for en arbejdstager, der tjener 67 % af gennemsnitslønnen.
- 12) Forskel mellem mænd og kvinders gennemsnitlige bruttotimeløn som en andel af mænds gennemsnitlige bruttotimeløn.
- 13) Andel af de 18-24-årige der højst har færdiggjort 9. klasse og ikke deltager i anden uddannelse.
- 14) Andel af 22-årige der mindst har gennemført en ungdomsuddannelse. Aldersgruppen 20-24 år bruges som proxy.
- 15) Andel af populationen i alderen 25-64 år der deltager i efteruddannelse og træning.
- 16) Samlede udgifter til uddannelse som andel af BNP. Tallene for EU-15 og EU-25 er estimater for 2001.

Kilde: Indicators for monitoring the Employment Guidelines 2005 compendium (May 2006).

5.3 Nationale indikatorer, jf. Beskæftigelseskomiteens (EMCO's) beslutning

Tabel 5.4.
Unge skal påbegynde en handlingsplan inden 6 måneders ledighed – input og output indikatorer

	År	I alt	Mænd	Kvinder
(A) Antal unge nyledige (1)				
	2003	30.229	21.121	17.108
	2004	46.232	24.420	21.812
	2005	39.022	19.021	20.001
(B) Antal nyledige (A), der stadig var ledige efter 6 måneder				
	2003	1.299	747	552
	2004	3.036	1.424	1.612
	2005	2.411	1.215	1.196
Andel (B)/(A) output-indikator				
	2003	0,03	0,04	0,03
	2004	0,07	0,06	0,07
	2005	0,06	0,06	0,06
(C) Antal nyledige (A), som har fået en handlingsplan inden for 6 måneder (2)				
	2003	466	244	222
	2004	1.629	872	757
	2005	891	460	431
Andel (C)/(A)				
	2003	0,01	0,01	0,01
	2004	0,04	0,04	0,03
	2005	0,02	0,02	0,02
(D) Antal nyledige, der stadig var ledige efter 6 måneder (B), og som ikke har fået en handlingsplan (2)				
	2003	587	352	235
	2004	443	248	195
	2005	213	128	85
Andel (D)/(B)				
	2003	0,45	0,47	0,43
	2004	0,15	0,17	0,12
	2005	0,09	0,11	0,07

Tabel 5.4

Unge skal påbegynde en handlingsplan inden 6 måneders ledighed – input og output indikatorer.

Anmærkninger til opgørelserne:

Vedr. opgørelsesperioden: Opgørelsesperioden angiver tidspunktet for den lediges modtagelse af en jobplan, kontaktsamtaler eller aktiveringsstilbud. Det betyder, at hvis opgørelsesperioden er året 2005, vil "Antal nyledige under 30 år" omfatte ledige der i året 2005 modtog en jobplan, en kontaktsamtale eller et aktiveringsstilbud. Disse personer havde således første ledighedsdag 6 måneder tidligere – dvs. i 2. halvår 2004 og 1. halvår 2005.

Vedr. måling A: Nyledige. Opgørelsesgrundlaget er ændret i forhold til NAP 2004, så tælling af antal nyledige tager udgangspunkt i a-kassernes indberetning af den lediges første ledighedsdag. I tidligere opgørelser (NAP 2004) var grundlaget for tælling af nyledige - i mangel af bedre - første gang personen bliver ledig og ikke har modtaget dagpenge i de forudgående 52 uger.

Vedr. måling B: Antal unge ledige med 26 ugers ubrudt fuld ledighed/aktivering. Målingen omfatter antal nyledige, som er registreret med uafbrudt fuldtidsledighed/aktivering i 26 uger fra tidspunktet for første ledighedsdag.

Vedr. fordeling på unge og ældre: Pr. 1. juli 2003 udvidedes ungegruppen til også at omfatte de 29-årige, som herefter har krav på en jobplan inden 6 måneders ledighed. Som overgangsordning gjaldt, at 25 til 29-årige med 1. ledighedsdag i 1. halvår 2003 havde krav på en jobplan senest inden 12 måneders ledighed, dog inden den 31.12.03.

Vedr. IHP og Jobplaner: Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 indførtes pr. 1. juli 2003 Jobplaner i stedet for individuelle handlingsplaner (IHP). Måling C og D omfatter i 2003, 2004 og 2005 således jobplaner i stedet for IHP.

Kilde: AMS (AMANDA)

Tabel 5.5.

Unge skal påbegynde en handlingsplan inden 6 måneders ledighed – data til måling af indsatsens omfang

	År	I alt	Mænd	Kvinder
Antal unge nyledige				
	2003	38.229	21.121	17.108
	2004	46.232	24.420	21.812
	2005	39.022	19.021	20.001
Opkvalificering				
	2003	371	200	171
	2004	757	378	379
	2005	725	340	385
Offentlige løntilskudsjob				
	2003	37	7	30
	2004	59	16	43
	2005	66	19	47
Private løntilskudsjob				
	2003	25	18	7
	2004	107	70	37
	2005	106	57	49
Andet				
	2003	30	11	19
	2004	90	41	49
	2005	69	33	36

Anm: Fordelingen på aktivitetstyper tager udgangspunkt i den angivne første aktivitet i jobplanen, eller det tilbud personen har deltaget i. Fordelingen viser således fordelingen på aktivitetstype for forsikrede unge ledige, der inden 6 måneders ledighed enten har en jobplan eller har deltaget i tilbud.

Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 erstattedes tidligere vejledning og uddannelse med redskabet "Opkvalificering", og Jobtræning erstattedes med "Løntilskudsjob", hvorfor aktivitetsnavnene i tabellerne er ændret tilsvarende.

Kilde: Danmarks Statistik, AMANDA og DREAM

Tabel 5.6.**Voksne skal påbegynde en handlingsplan inden 12 måneders ledighed – input og output indikatorer**

	Ar	I alt	Mænd	Kvinder
(A) Antal voksne nyledige				
	2002	141.113	70.129	70.984
	2003	115.269	58.515	56.754
	2004	106.533	52.464	54.069
(B) Antal nyledige (A), der stadig var ledige efter 12 måneder				
	2003	4.473	2.520	1.953
	2004	2.996	1.653	1.343
	2005	2.470	1.328	1.142
Andel (B)/(A) output-indikator				
	2003	0,03	0,04	0,03
	2004	0,03	0,03	0,02
	2005	0,02	0,03	0,02
(C) Antal nyledige (A), som har fået en handlingsplan inden for 12 måneder (2)				
	2003	2.208	1.277	931
	2004	1.540	889	651
	2005	874	502	372
Andel (C)/(A)				
	2003	0,02	0,02	0,01
	2004	0,01	0,01	0,01
	2005	0,01	0,01	0,01
(D) Antal nyledige, der stadig var ledige efter 12 måneder (B), og som ikke har fået en handlingsplan (2)				
	2003	791	489	302
	2004	176	105	71
	2005	134	90	44
Andel (D)/(B)				
	2003	0,18	0,19	0,15
	2004	0,06	0,06	0,05
	2005	0,05	0,07	0,04

Tabel 5.6**Voksne skal påbegynde en handlingsplan inden 12 måneders ledighed – input og output indikatorer****Bemærkninger til opgørelserne:**

Vedr. opgørelsesperioden: I de tidligere opgørelser (NAP 2004) gjaldt opgørelsesperioden tidspunktet for nyledighed. Opgørelserne er nu ændret således, at opgørelsesperioden tager udgangspunkt i tidspunktet for den lediges modtagelse af en jobplan, kontaktsamtaler og aktiveringstilbud. Det betyder eksempelvis, at hvis opgørelsesperioden er året 2004, så vil Antal nyledige under over 29 år omfatte ledige med 1. ledighedsdag 12 måneder før den valgte opgørelsesperiode, altså i året 2003.

Vedr. måling A: Nyledige. Opgørelsesgrundlaget er ændret i forhold til NAP 2004, så tælling af antal nyledige tager udgangspunkt i a-kassernes indberetning af den lediges 1. ledighedsdag. I tidligere opgørelser (NAP 2004) var grundlaget for tælling af nyledige - i mangel af bedre - 1. gang personen er ledig og ikke har modtaget dagpenge i de forudgående 52 uger.

Vedr. måling B: Antal voksne ledige med 52 ugers ubrudt fuld ledighed/aktivering. Målingen omfatter antal nyledige, som er registreret med uafbrudt fuldtidsledighed/aktivering i 52 uger fra tidspunktet for første ledighedsdag.

Vedr. fordeling på unge og ældre: Pr. 1. juli 2003 udvidedes ungegruppen til at omfatte til og med de 29-årige, som herefter har krav på en jobplan senest inden 6 måneders ledighed. Som overgangsordning gjaldt, at 25 til 29-årige med 1. ledighedsdag i 1. halvår 2003 havde krav på en jobplan senest inden 12 måneders ledighed, dog in-

den den 31.12.03. De voksne (30 til 59-årige) har krav på en jobplan senest inden 52 ugers ledighed. Vedr. IHP og Jobplaner: Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 indførtes pr. 1. juli 2003 Jobplaner i stedet for individuelle handlingsplaner (IHP). Måling C og D omfatter i 2003 og 2004 jobplaner i stedet for IHP.

Noter:

1) Opgørelsesperioden tager udgangspunkt i tidspunktet for den lediges modtagelse af jobplan, kontaktsamtaler og aktiveringstilbud. Det betyder eksempelvis, at hvis opgørelsesperioden er året 2004, så vil Antal nyledige over 29 år omfatte ledige med 1. ledighedsdag 12 måneder før den valgte opgørelsesperiode, altså i 2003.

2) Fra 2003 indeholder denne kategori sager, hvor der er iværksat jobplan, tilbud eller gennemført kontaktførelsessamtale 52 uger efter nyledighed. Tidligere var der kun tale om individuelle handlingsplaner eller tilbud.

Kilde: AMS (AMANDA)

Tabel 5.7.

Voksne skal påbegynde en handlingsplan inden 12 måneders ledighed – data til måling af indsatsens omfang

	Ar	I alt	Mænd	Kvinder
Antal voksne nyledige				
	2003	141.113	70.129	70.984
	2004	115.269	58.515	56.754
	2005	106.533	52.464	54.069
Opkvalificering				
	2003	1.081	548	533
	2004	808	382	426
	2005	940	446	494
Offentlige løntilskudsjob				
	2003	115	31	84
	2004	76	34	42
	2005	83	25	58
Private løntilskudsjob				
	2003	47	30	17
	2004	67	42	25
	2005	58	42	16
Andet				
	2003	33	16	17
	2004	93	45	48
	2005	94	56	38

Anm: Fordelingen på aktivitetstyper tager udgangspunkt i den angivne første aktivitet i jobplanen, eller det tilbud personen har deltaget i. Fordelingen viser således fordelingen på aktivitetstype for forsikrede voksne ledige, der inden 12 måneders ledighed enten har en jobplan eller har deltaget i tilbud.

Med arbejdsmarkedsreformen i 2003 erstattedes tidligere vejledning og uddannelse med redskabet "Opkvalificering" og Jobtræning erstattedes med "Løntilskudsjob", hvorfor aktivitetstypenavne i tabellerne er ændret tilsvarende.

Kilde: Danmarks Statistik, AMANDA og DREAM

Tabel 5.8.

Gennemsnitligt antal deltagere i aktivering, 2002-2005 - mindst 25 pct. af de langtidsledige skal senest 2010 deltage i aktiv foranstaltning

	År	I alt	Mænd	Kvinder
(F) Gennemsnitligt antal forsikrede ledige				
	2002	123.251	57.188	66.063
	2003	146.331	70.158	76.173
	2004	149.252	70.367	78.885
	2005	132.849	60.256	72.593
Gennemsnitlige antal deltagere i aktive foranstaltninger (E), som påbegyndte som ledige. Aktivringstype				
<i>Ansættelse med løntilskud (1)</i>				
	2002	14.472	5.807	8.365
	2003	12.950	5.572	7.379
	2004	16.717	7.390	9.328
	2005	14.431	6.675	7.756
<i>Vejledning og opkvalificering (2)</i>				
	2002	26.477	9.060	17.417
	2003	21.046	7.248	13.798
	2004	18.320	6.520	11.800
	2005	17.073	5.912	11.161
(E) I alt				
	2002	40.949	14.867	25.782
	2003	33.996	12.820	21.177
	2004	35.037	13.910	21.128
	2005	31.504	12.587	18.917
Andelen (E)/(E+F) - inputindikator (3)				
	2002	0,58	0,21	0,28
	2003	0,19	0,15	0,22
	2004	0,19	0,17	0,21
	2005	0,19	0,17	0,21
(G) Antal afsluttede aktiveringsforløb				
	2003	168.147	72.951	95.196
	2004	150.420	66.741	83.679
	2005	177.474	80.242	97.232
(H) Antal afsluttede aktiveringsforløb, hvor personerne stadig er ledige hhv. 3 og 6 måneder efter afslutningen af aktiveringsforløbet				
<i>Efter 3 måneder</i>				
	2002	56.276	25.634	30.642
	2003	68.096	31.001	37.095
	2004	76.284	35.321	40.963
<i>Efter 6 måneder</i>				
	2002	54.585	24.964	29.621
	2003	59.051	26.894	32.157
	2004	61.284	28.628	32.656
Andel (H)/(G) - outputindikator				
<i>Efter 3 måneder</i>				
	2002	0,33	0,35	0,32
	2003	0,45	0,46	0,44
	2004	0,43	0,44	0,42
<i>Efter 6 måneder</i>				
	2002	0,32	0,34	0,31

2003	0,39	0,40	0,38
2004	0,35	0,36	0,34

Table 5.8.

Gennemsnitligt antal deltagere i aktivering, 2001-2003 (2004) - Mindst 25 pct. af de langtidsledige skal senest 2010 deltage i aktiv foranstaltning

Anm: Det bemærkes, at Danmarks Statistik er anvendt som kilde vedr. (F), mens AMANDA er benyttet for (E), hvilket afviger fra NAP 2002. E og F indeholder kun data for forsikrede ledige. Dette er sket dels for at sikre, at de samme kilder anvendes til at angive udviklinger for det samme gennem hele NAP 2003. Dels er det sket, da AMS har ikke tidligere leveret data til denne tabel. I forsøget på at genskabe tabellen fra sidste år, har AMS benyttet AMFORA statistikken på Danmark Statistiks hjemmeside. Denne øvelse ledte til konklusionen, at kontanthjælpsmodtagere har været talt med under uddannelse og jobtræning (E) (talleren), mens der kun har været forsikrede ledige i (F) (nævneren). Dette giver teknisk ikke nogen mening. Det skal bemærkes, at jobtræning er inkl. Individuel jobtræning. Data for uddannelse og jobtræning er derfor lavere end i NAP 2002. Dette medfører derfor, at (E)/(E+F) samt (E)/(F) er lavere end tidligere år.

Bemærkninger til afsluttede aktiveringsforløb:

Med hensyn til afsluttede aktiveringsforløb skal det bemærkes, at antallet af aktiveringsforløb afviger fra tidligere kørsler. Det er dog ikke umiddelbart muligt at forklare forskellen, da AMS ikke er i besiddelse af tidligere korte programmer for netop denne bilagstabel. Da tallene ikke er identiske for NAP 2002 og NAP 2003, er der forskel på (H)/(G). Det bemærkes, at (H)/(G) efter 3 måneder er højere end NAP2002. Det bemærkes dertil, at H/G efter 6 måneder er lavere end H/G efter 3 måneder, hvilket svarer til den gangse opfattelse. Dermed afviger H/G mønsteret fra NAP 2002.

Noter:

- 1): Kategorien "Jobtræning" blev i 2003 ændret til "Ansættelse med løntilskud"
- 2): Kategorien "Uddannelse" blev i 2003 ændret til "Vejledning og opkvalificering"
- 3): Ny definition af aktiveringsgraden

Kilde: Danmarks Statistik, AMANDA og DREAM

Tabel 5.9.

Andelen af befolkningen over 75 år i specialiserede institutioner og andelen af over 80-årige hjemmehjælpsmodtagere i befolkningen. 2001-2005

	År	I alt
Personer i alderen 75+		
Specialiserede institutioner		
	2001	25.690
	2002	24.322
	2003	22.446
	2004	19.776
	2005	17.102
Befolkningen		
	2001	378.783
	2002	379.333
	2003	378.452
	2004	379.443
	2005	380.663
Pct. der bor i specialiserede institutioner		
	2001	6,78
	2002	6,41
	2003	5,93
	2004	5,21
	2005	4,49
Personer i alderen 80+		
Hjemmehjælp		
	2001	106.609
	2002	108.770
	2003	107.691
	2004	106.609
	2005	109.454
Befolkningen		
	2001	213.567
	2002	216.582
	2003	216.989
	2004	220.871
	2005	222.829
Pct. der modtager hjemmehjælp		
	2001	49,92
	2002	50,22
	2003	49,63
	2004	48,27
	2005	49,12

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 5.10.

Beskæftigelses- og arbejdsløshedsfrekvenser for personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande og indvandrere fra ikke-vestlige lande, fordelt efter lavt, mellem og højt kvalifikationsniveau. Aldersgruppe 16-66 år. Årene 2002-2005

År	I alt	Mænd	Kvinder
Lavt kvalifikationsniveau - beskæftigelsesfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2002	61,7	68,1	55,8
2003	60,6	66,5	55,0
2004	58,6	64,2	53,3
2005	58,2	63,8	52,7
Indvandrere fra ikke-vestlige lande			
2002	43,4	51,0	36,2
2003	44,0	51,6	37,5
2004	42,5	49,4	35,9
2005	43,1	50,1	36,3
Lavt kvalifikationsniveau - arbejdsløshedsfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2002	5,5	4,8	6,2
2003	5,7	5,1	6,4
2004	7,0	6,3	7,8
2005	6,6	5,8	7,4
Indvandrere fra ikke-vestlige lande			
2002	12,7	11,6	14,0
2003	13,1	12,0	14,4
2004	17,1	15,5	19,3
2005	17,1	15,3	19,4
Mellem kvalifikationsniveau - beskæftigelsesfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2002	81,9	84,0	79,5
2003	81,3	83,2	79,1
2004	79,8	82,0	77,3
2005	79,8	82,2	77,2
Indvandrere fra ikke-vestlige lande			
2002	51,5	56,9	45,5
2003	53,4	58,2	48,1
2004	52,1	56,5	47,3
2005	53,4	57,8	48,8
Mellem kvalifikationsniveau - arbejdsløshedsfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			
2002	3,3	3,7	3,0
2003	3,6	3,5	3,8
2004	4,6	4,3	4,9
2005	4,0	3,7	4,5
Indvandrere fra ikke-vestlige lande			
2002	11,2	10,8	11,5
2003	11,6	11,9	11,2
2004	14,6	14,7	14,4
2005	14,1	13,7	14,4
Højt kvalifikationsniveau - beskæftigelsesfrekvens			
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande			

	2002	88,4	89,6	87,4
	2003	87,5	88,4	86,7
	2004	86,1	87,2	85,1
	2005	86,2	87,4	85,1
Indvandrere fra ikke-vestlige lande				
	2002	55,2	57,6	51,8
	2003	56,2	57,9	53,8
	2004	55,3	56,8	53,3
	2005	56,8	57,7	55,6
Højt kvalifikationsniveau - arbejdsløshedsfrekvens				
Personer af dansk oprindelse, efterkommere og indvandrere fra vestlige lande				
	2002	2,3	2,2	2,4
	2003	2,8	2,9	2,7
	2004	3,6	3,7	3,5
	2005	3,2	3,2	3,2
Indvandrere fra ikke-vestlige lande				
	2002	9,5	8,4	10,2
	2003	10,7	11,5	9,5
	2004	14,0	14,7	12,9
	2005	13,8	14,6	12,8

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 5.11.
Den relative størrelse af ugunstigt stillet gruppe i befolkningen, 2001

	16-64-årige
Gruppen af personer, der har et handicap eller en længerevarende sygdom	
(A) Antal personer, der har et handicap eller en længerevarende sygdom	678.114
(B) Antal personer, der ikke har et handicap eller en længerevarende sygdom	2.764.858
(C) I alt	3.442.972
(A)/(C) pct.	20

Anm.: Tallene er fremkommet på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse og er således udtryk for personers egen oplevelse.
Kilde: Socialforskningsinstituttet 2004.

Tabel 5.12.
Personer der har handicap eller længerevarende sygdom, 2. kvartal 2002

	Har en selv- vurderet nedsat ar- bejdsevne	Har ikke en selvvurderet nedsat ar- bejdsevne	Hele gruppen af personer der har et handicap eller en længe- revarende syg- dom	Har ikke et han- dicap eller en længereva- rende sygdom
Primær stillingsstatus, pct., alle 16-64-årige				
Beskæftiget	47	81	58	85
Ledig	7	3	5	4
Uden for arbejdsstyrken	44	12	34	6
Under uddannelse	2	3	3	5
I alt	100	99	100	100
Primær stillingsstatus, opvægtede tal, alle 16-64-årige				
Beskæftiget	214.325	181.049	395.374	2.367.116
Ledig	29.819	6.588	36.407	100.500
Uden for arbejdsstyrken	202.060	26.458	228.518	169.546
Under uddannelse	10.497	7.319	17.815	25.359
I alt	456.701	221.414	678.114	2.662.521
Primær stillingsstatus, pct., alle 16-64-årige kvinder				
Beskæftiget	43	77	53	81
Ledig	6	3	5	4
Uden for arbejdsstyrken	48	14	38	8
Under uddannelse	3	5	3	5
I alt	100	99	99	98
Primær stillingsstatus, opvægtede tal, alle 16-64-årige kvinder				
Beskæftiget	112.593	77.301	189.894	1.107.003
Ledig	15.591	3.358	18.949	58.986
Uden for arbejdsstyrken	123.398	14.073	137.470	101.137
Under uddannelse	7.099	4.795	11.894	70.145
I alt	258.681	99.528	358.208	1.337.271
Primær stillingsstatus, pct., alle 16-64-årige mænd				
Beskæftiget	51	85	64	88
Ledig	7	3	5	3
Uden for arbejdsstyrken	40	10	28	5
Under uddannelse	2	2	2	4
I alt	100	100	99	100
Primær stillingsstatus, opvægtede tal, alle 16-64-årige mænd				
Beskæftiget	101.732	103.748	205.480	1.260.114
Ledig	14.228	3.229	17.458	41.513
Uden for arbejdsstyrken	78.662	12.385	91.048	68.409
Under uddannelse	3.398	2.524	5.922	57.551
I alt	198.020	121.887	319.907	1.427.588

Noter:

1): Tallene vedrørende personer med handicap eller længerevarende sygdomme er ikke opdateret siden NAP 2004. Tallene stammer fra et såkaldt ad hoc modul, som EU-landene havde tilknyttet deres LFS (Labour Force Survey) i 2002. Dette ad hoc modul er ikke siden blevet gentaget.

2): Personer på orlov fra beskæftigelse eller ledighed indgår som henholdsvis beskæftigede og ledige.

Kilde: Danmarks Statistik og SFI (beregninger på registerdata og LSF)

5.4. Aktiv arbejdsmarkedspolitik – udgifter på beskæftigelsesområdet samt tal for arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelser

Tabel 5.13

Udgifter på beskæftigelsesområdet

Mio. kroner i løbende priser	2003 (regnskab)	2004 (regnskab)	2005 (regnskab)	2006 (finanslov)
Forsikrede ledige forsørgelse	27.472	28.239	25.273	25.130
- heraf aktiveringsydelse	3.061	2.708	2.815	3.418
- heraf løntilskud til private arbejdsgivere	248	485	460	403
- heraf løntilskud til off. arbejdsgivere	1.827	2.153	1.487	1.977
- heraf tilskud til voksenlærlinge	110	99	106	132
- heraf dagpenge	22.225	22.793	20.405	19.200
Forsikrede ledige - aktiveringsdriftsudgifter	2.290	2.324	2.481	1.875
Kontanthjælpsmodtagere - forsørgelsesudgifter aktiverede	13.321	13.868	13.683	13.478
Kontanthjælpsmodtagere - aktivering driftsudgifter	1.660	1.816	1.825	1.795
Sygedagpenge	10.765	11.117	11.241	11.161
Revaldring mv., forsørgelse	4.156	3.891	3.528	3.545
Revalideringsinstitutioner mv., driftsudgifter	736	699	671	707
Fleksjob, løntilskud	2.961	3.864	4.821	5.805
Skånejob, løntilskud	160	167	164	141
Ledighedsydelse	752	1.260	1.655	2153
I alt	64.272	67.245	65.342	65.789

Anm.: Udgifter til efterløn, overgangsydelse mv., barseldagpenge og børnepasningsorlov er ikke medtaget. AF's udgifter til personale og øvrig drift udgjorde 906,3 mio. kr. i 2005. Kommunernes udgifter til personale og øvrig drift på beskæftigelsesområdet kan ikke opgøres særskilt. For driftsudgifter til revalideringsinstitutioner mv. er opgørelsen for 2006 kommunernes budgetterede udgifter for 2006.

Kilde: Finansloven for finansåret 2005 og 2006, statsregnskabet for 2003- 2005, de kommunale regnskaber 2003-2005, kommunale budgetter for 2006 og opgørelse af de kommunale refusionsanmodninger samt eget skøn (sygedagpengeudgifter med nul pct. statsrefusion i 2006).

Tabel 5.14.

Voksen- og efteruddannelse, antal årselever, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006
AMU med deltagerbetaling	7.252	7.102	8.460	8.714	8.412
EUD – enkeltfag	3.925	2.087	814	593	769
Deltidsuddannelser	610	399	460	712	440

Anm.: Deltagerbetaling på omfattende områder af arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) og erhvervsuddannelse, enkeltfag (EUD) blev indført i 2002 for at kvalificere efterspørgselen og medførte umiddelbart et fald i antallet af årselever på EUD enkeltfag. En række grupper og uddannelser er friholdt fra brugerbetaling.

Kilde: Undervisningsministeriet. For 2006 er der tale om budgettal.

Øvrige bilag

Bilag 6. Anvendelse af strukturfonde

EU's indsats gennem strukturfondene 2000-2006 bidrager til virkeliggørelsen af tre mål: Fremme af udviklingen og strukturtilpasningen i regioner med udviklingsefterslæb (mål 1), støtte til økonomisk og social omstilling i områder med strukturproblemer (mål 2) og støtte til tilpasning og modernisering af uddannelses-, erhvervsuddannelses- og beskæftigelsespolitikker og -systemer (mål 3).

Det danske arbejde med strukturfondsmidler sker under mål 2-program (Regionalfonden og Socialfonden) og et mål 3-program (Socialfonden) samt de såkaldte fællesskabsinitiativer Interreg III (Regionalfonden), Urban (Regionalfonden) og Equal (Socialfonden).

Regionalfonden

Mål 2-programmets regionalfondsdel (ca. 1,055 mia. kr.) ydes i særligt udpegede yderområder i Bornholms Regionskommune, Fyns Amt, Nordjyllands Amt, Ringkøbing Amt, Storstrøms Amt, Sønderjyllands Amt, Viborg Amt og Århus Amt. Programmet finansieres med en blanding af statslige og regionale midler.

Regionalfondsdelens af mål 2-programmet er opdelt i to indsatsområder i form af rammebetingelser (udvikling af regionen) og virksomhedsudvikling, *jf. tabel 6.1*:

- Støtten til *rammebetingelser* gives til offentlige projekter, der har en positiv effekt på de generelle vilkår for udviklingen i området, f.eks. ved forbedring af områdets attraktivitet som erhvervsområde, bosætningssted og turistmål. Indsatsen kan for eksempel rette sig mod infrastrukturen, det kulturelle udbud i området eller bymiljøet. Der ydes også tilskud til rådgivnings- og udviklingsprojekter, f.eks. foranalyser og forbedret adgang til erhvervsservice. Støttemodtagerne er amter, kommuner, offentlige institutioner, offentligt lignende organisationer eller andre, der gennemfører offentligt lignende projekter.
- For så vidt angår *virksomhedsstøtte* går støtten til udvikling af eksisterende virksomheder og til etablering af nye. Der kan være tale om investeringsstøtte, for eksempel tilskud til anlægsudgifter ved nyetablering eller start af nye produktionsinitiativer. Produktudvikling, rådgivning, forundersøgelser, miljøstyring og markedsundersøgelser er andre former for tiltag, der skal styrke viden og udvikling i små og mellemstore virksomheder. Modtagerne af støtte er private fremstillings- og servicevirksomheder, fortrinsvis små og mellemstore virksomheder.

Mål 2-programmet har på de fleste områder nået de fastsatte mål for programperioden mht. fremme af beskæftigelse, antal kursusedtagere, antal projekter m.m. Analysen⁵ af de gennemførte aktiviteter under mål 2-programmet peger på, at programmet

⁵ Ajourføring af midtvejsvurderingen af mål 2-programmet, 2005. Teknologisk Institut.

fra sin start i 2000 til medio 2005 har skabt eller bevaret ca. 5.000 job i de støtteberettigede områder. Hertil kommer, at de allerede gennemførte aktiviteter må forventes at have yderligere positive effekter på beskæftigelsen i de kommende år.

I alt næsten 10.000 job forventes således ifølge projektledernes egne vurderinger skabt i kraft af de projekter, som allerede har opnået støtte fra programmet. Dette tal er sandsynligvis for optimistisk, men det er evaluators vurdering, at mål 2-programmets samlede jobskabende effekt ved udløbet af programperioden i 2006 vil ligge betydeligt over 5.000 skabte eller bevarede arbejdspladser. At udviklingen i mål 2-områderne ikke har kunnet vendes generelt, må ifølge evaluator tilskrives mål 2-programmets beskedne størrelse i den store sammenhæng.

Udviklingen i overgangsområderne, dvs. de områder hvor strukturfondsstøtten er under afvikling, er lidt bedre end i de egentlige mål 2-områder. Befolkningsudviklingen i overgangsområderne er positiv, og udviklingen i antal beskæftigede personer bosat i det enkelte område er kun svagt negativ. Disse to forhold sammenholdt tyder på, at overgangsområderne i højere grad er blevet pendlingsoplande i forhold til de regionale økonomiske centre, dvs. de større provinsbyer.

Der har desuden været en positiv udvikling i både mål 2-områdernes og overgangs-områdernes generelle uddannelsesniveau. Andelen af personer uden uddannelse er faldet med hhv. godt 3,5 og knap 4 procentpoint fra 1999 til 2005. Denne udvikling er dog ikke stærkere end i landet som helhed, og endda svagere end i flere andre regioner.

Fællesskabsinitiativet Urban (ca. 40 mio. kr.) er rettet mod byområdet Gellerup-Hasle-Herredsvang i den vestlige del af Århus. Formålet er at få skabt et blivende, bæredygtigt og velfungerende byområde ved gennem lokale partnerskaber at styrke de sociale, kulturelle og beskæftigelsesmæssige kontakter mellem borgere og virksomheder.

Der gives tilskud under indsatsområderne 'kompetencer og jobs', 'oprustning af sociale og organisatoriske ressourcer' og 'integration gennem kultur og fritid'. Støtte-modtagerne er offentlige myndigheder, offentligt lignende institutioner og andre organisationer. Programmet medfinansieres fortrinsvis af kommunale midler.

Tabel 6.1
Oversigt over midler allokeret via Regionalfondens Mål 2 og Urban

	Til rådighed 2000-2006	Til Rådighed 2005	Forbrug 2005 (2005-priser)	Til rådighed 2006
(Mio. kr. løbende priser)				
Mål 2, 2000-2006				
Udvikling af regionen	717,5	104,1	44,1	186,2
Virksomhedsudvikling	294,8	42,4	39,5	44,7
Total	1050,1	146,5	83,6	314,5
Urban, 2000-2006				
Kompetencer og job	10,9	2	0,8	0,9
Oprustning af sociale og organisatoriske ressourcer	7,2	0,8	1,9	0,1
Integration gennem kultur og fritid	19,7	3,6	0,5	7
Total	37,8	6,4	3,2	8

Anm.: Eksklusiv teknisk assistance.

Fællesskabsinitiativet Interreg III (ca. 250 mio. kr.) har til formål at stimulere samarbejdet over EU's indre og ydre grænser. Programmerne medfinansieres af regionale midler. Initiativet støtter en bred vifte af samarbejdsprojekter internt i EU og mellem EU og tredjelande, der grænser op til EU's grænser.

Projekter inden for områder som SMV-udvikling, uddannelse, miljøbeskyttelse og infrastruktur gennemføres typisk af offentlige myndigheder, offentligt lignende myndigheder eller socioøkonomiske aktører. Private virksomheder kan deltage i Interreg-projekter, men der ydes ikke tilskud til deres udgifter.

Initiativet er inddelt i tre grupper:

- Interreg IIIA støtter grænseoverskridende samarbejde mellem naboregioner. I alt støttes 53 programmer for 2000-2006, heraf tre dansk-tyske programmer samt Øresundsprogrammet mellem Sverige og Danmark.
- Interreg IIIB støtter tværnationalt samarbejde mellem nationale, regionale og lokale myndigheder med henblik på at fremme en højere grad af fysisk integration i Europa. Der findes i alt 13 programmer, hvoraf Danmark deltager i programmerne koncentreret om Nordsøen og Østersøen.
- Interreg IIIC støtter tværregionalt samarbejde med henblik på at effektivisere regionaludviklingspolitikker og -instrumenter. Konkret støttes etablering af netværk og erfaringsudveksling på europæisk plan.

Socialfonden

Den Europæiske Socialfond skal bidrage til at mindske de sociale forskelle i EU. Med strukturfondsperioden 2000-2006 er Socialfonden blevet et nøgleinstrument i forbindelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi og grundlaget for økonomisk støtte til beskæftigelsesstrategien.

Ud fra socialfondsforordningen bidrager fonden især til de aktioner, der gennemføres i henhold til den europæiske beskæftigelsesstrategi og de årlige retningslinjer for beskæftigelse.

Mål 3-programmet dækker hele landet og er det største af socialfondsprogrammerne i Danmark (ca. 2,9 mia. kr. fra 2000-2006). Der kan søges støtte til projekter, der mindsker ledigheden, der fremmer integrationen af udsatte grupper på arbejdsmarkedet, der efteruddanner og udvikler kompetencer hos dem, der er i arbejde, samt til projekter, der afdækker de fremtidige behov for kvalifikationer og kompetencer på arbejdsmarkedet, *jf. tabel 6.2.*

Ca. 80 pct. af bevillingerne under mål 3 gives til projekter under individrettede foranstaltninger, de resterende 20 pct. gives til projekter under foranstaltninger for udvikling af systemer og strukturer.

Den samlede vurdering af de individrettede foranstaltninger ud fra de ved programstart opsatte mål er, at indsatsen opfylder målet om innovation, dvs. tilfører det givne politikområde noget nyt. Projekterne er generelt innovative og projekternes resultater er som forventet eller bedre. Herunder oplever de også på et overordnet plan, at deres mainstreamingindsats virker, dvs. at projektideer og -erfaringer faktisk tages op af andre – især andre praktikere. Ser man mere specifikt på effekten i form af påvirkning af det omgivende samfund med hensyn til f.eks. fokus på kønsligestilling og rummelighed på arbejdsmarkedet ift. seniorer og fremme af kvinders muligheder, er resultaterne af mål 3-programmet imidlertid svære at anskueliggøre. Da mål 3-programmet har en yderst begrænset finansiel vægt i forhold til de ordinære udgifter til beskæftigelse og uddannelse er en overordnet påvirkning ikke målbar.⁶ Samtidig er der generelt et forholdsvis begrænset fokus på disse områder blandt de individrettede projekter.

Den effekt som de individrettede projekter genererer, drejer sig først og fremmest om kompetenceudvikling og opkvalificering af projektdeltagerne, og dermed forbedrede forudsætninger for at komme i beskæftigelse eller fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet. Derimod er det sværere at konstatere deciderede beskæftigelseseffekter. Det skal dog bemærkes, at de formentlig forholdsvis ringe beskæftigelseseffekter hænger sammen med, at mål 3-projekterne netop eksperimenterer med nye typer indsatses og forløb.

Den systemrettede indsats opfylder ligeledes målet om innovation og eksperimenterer i lidt højere grad med inddragelse af eksterne samarbejdspartnere samt intern rollefordeling blandt ledere og medarbejdere, hvilket stemmer godt overens med forskellen i hhv. individ- og systemrettede foranstaltningers formål. Mainstreamingtiltag er endnu mere integrerede i denne indsats, hvilket naturligvis også er en forudsætning for, at de systemrettede projekter kan få effekter på – netop – omgivende systemer. Indsatsens mainstreamingsucces ligger dog også her primært horisontalt i

⁶ Mål 3-programmets årlige budget svarer til ca. 1,3 pct. af de samlede årlige aktive ydelser.

forhold til praktikere og administrative ledere og kun i mere begrænset omfang vertikalt i forhold til det politiske niveau. Derfor har der ikke endnu kunnet konstateres omfattende effekt af de systemrettede foranstaltninger i form af gennemslagskraft til det ordinære system.

Tabel 6.2

Oversigt over midler allokeret via Socialfondens mål 3 og mål 2

	Til rådighed 2000-2006	Til Rådighed 2005	Forbrug 2005 (2005-priser)	Til rådighed 2006
(Mio. kr. løbende priser)				
Mål 3, 2000-2006				
Aktiv arbejdsmarkedspolitik	722,5	43,6	55,6	0,0
Adgang til arbejdsmarkedet	816,7	180,5	131,8	192,1
- Nye typer længere forløb og tilknytning	761,9	172,8		184,2
- Særlig integrationsindsats	54,8	7,7		7,9
Kompetenceudvikling	1048,2	147,2	160,3	176,9
- Foregribelse, policy og effekt	104,8	7,1		
- Kvalifikationer og fleksibilitet	733,7	122,9		
- Forbedringer af uddannelse og rådgivning	209,7	17,1		
Iværksætter- og innovationskultur	261,6	532	36,6	63,9
Total	2849,0	424,5	384,3	432,9
Mål 2, 2000-2006				
Kompetenceudvikling	401,4	59,3	49,5	59,3
Total	401,4	59,3	49,5	59,3

Anm.: Eksklusiv teknisk assistance.

Socialfondens mål 2-program (ca. 400 mio. kr.) dækker bestemte områder af Danmark. Programmet skal styrke betingelserne for den udvikling og omstilling, der sikrer velstand, beskæftigelse og ligestilling samt et bæredygtigt miljø i de egne af Danmark, som er mindre gunstigt stillet med hensyn til jobs, erhverv, virksomheder og transport.

Med mål 2-indsatsen er det muligt at sætte bredt ind. Socialfondsindsatsen kan give de mennesker, der bor og arbejder i mål 2-regionerne, ny udvikling og kompetence, og Regionalfonden kan støtte udvikling af virksomheder, veje, anlæg, organisations og produktionsmetoder. Der er mulighed for at søge støtte til projekter, der både har en socialfondsdel og en regionalfondsdel.

Socialfonden yder støtte under programmets indsatsområde 3, der er opdelt i følgende tre aktivitetstyper:

- Kompetenceudvikling
- Udvikling af strategiske infrastrukturer og

- **Kvalitetsoptimering.**

Projekter i mål 2, som har fokuseret på kompetenceudvikling, har involveret et forholdsvist stort antal personer: næsten 11.000 per medio 2005. Dermed har programmet mere end nået sit mål på dette område. Også med hensyn til antallet af virksomheder, der har deltaget i kompetenceudviklingsprojekter, har programmet mere end nået sit mål. Det er desuden evaluators vurdering, at de gennemførte projekter under mål 2 programmets indsatsområde 'Kompetenceudvikling' har bidraget til, at der er skabt nye uddannelses tilbud i regionerne, og til at samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner i regionerne er blevet styrket. 69 pct. af kompetenceudviklingsprojekterne har involveret metodeudvikling og udvikling af nye tilbud og former for kompetenceudvikling.

Fællesskabsinitiativet Equal (ca. 225 mio. kr.) er et tværnationalt samarbejde til fremme af en ny praksis i bekæmpelsen af forskelsbehandling og uligheder af enhver art i forbindelse med arbejdsmarkedet. I Equal-programmet kan der både gives støtte til projekter, der vedrører personer, der søger adgang til arbejdsmarkedet, og til dem, der allerede er i arbejde.

Programmet indeholder fire temaer:

- Forbedring af indvandrere, efterkommere og flygtninges integration og muligheder på arbejdsmarkedet.
- Nedbrydning af det kønsopdelte arbejdsmarked.
- Forbedring af socialt marginaliseredes, herunder handicappedes, integration og muligheder på arbejdsmarkedet.
- Forbedring af asylansøgers integration og muligheder på arbejdsmarkedet.

Strukturfondsperioden 2007-2013

EU's strukturpolitik er i perioden 2007-2013 rettet mod tre mål:

- Konvergenzmålet (mål 1), som omfatter støtte til de fattigste regioner. Danmark vil ikke få midler under mål 1.
- Målet om konkurrenceevne og beskæftigelse (mål 2). Hele Danmark er omfattet af dette mål.
- Grænseoverskridende territorielt samarbejde (mål 3). Danmark er omfattet af flere programmer, herunder i samarbejde med Sverige, Tyskland, landene omkring Nordsøen og landene omkring Østersøen.

Strukturfondsindsatsen skal fremover anvendes til at understøtte Lissabon-målsætningerne om vækst og beskæftigelse. I den forbindelse er det besluttet at 60 pct. af midlerne til konvergenzmålet (mål 1) og 75 pct. af midlerne til målet om konkurrenceevne og beskæftigelse (mål 2) øremærkes til en række prioriteter inden for dette område.

Danmark får i strukturfondsperioden 2007-2013 mulighed for at anvende 511 mio. kr. årligt (2007-priser) til initiativer under det nye mål 2 "Regional konkurrenceevne og beskæftigelse". Desuden tildeles Danmark 104 mio. kr. årligt til det nye mål 3 "Territorielt samarbejde". Yderområderne skal have mindst samme andel af strukturfondsmidlerne som hidtil. De generelle rammer for strukturfondsindsatsen i Danmark er fastlagt i lov om erhvervsfremme.

Med udgangspunkt i Lissabon-strategien, det nationale reformprogram og regeringens globaliseringsstrategi er det fra dansk side besluttet at fokusere indsatsen under mål 2 om *regional konkurrenceevne og beskæftigelse* på to overordnede områder for at få størst mulig effekt af de strukturfondsmidler, som tilfalder Danmark under dette mål.

Socialfondsindsatsen rettes mod "Flere og bedre jobs" med det formål at bidrage til at sikre de danske virksomheder tilstrækkelig og velkvalificeret arbejdskraft via udviklingen af de menneskelige ressourcer. Regionalfondsindsatsen rettes mod "Innovation og viden" mhp. at bidrage til at sikre de danske virksomheder gode rammebetingelser med henblik på iværksætter, innovation og anvendelsen af ny teknologi.

Det tidsmæssige sammenfald mellem den danske kommunalreform og den nye strukturfondsperiode giver en særlig mulighed for at skabe en bedre sammenhæng mellem den EU-finansierede, nationale, regionale og lokale erhvervspolitiske indsats, både indholdsmæssigt og geografisk/administrativt.

De regionale vækstfora, som er nedsat i alle regioner samt på Bornholm, skal således udarbejde regionale erhvervsudviklingsstrategier, som danner rammen om de regionale vækstforas prioriteringer af strukturfondsmidlerne. 90 pct. af midlerne under mål 2 fordeles indikativt til de regionale vækstfora.

Danmarks Vækstråd skal sikre samspillet mellem erhvervspolitiske indsatser på forskellige niveauer. Som led heri skal de regionale vækstfora sende de regionale erhvervsudviklingsstrategier i høring i Danmarks Vækstråd. Desuden udbydes 10 pct. af strukturfondsmidlerne under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse via årlige temaer udvalgt af Danmarks Vækstråd.

Det grænseoverskridende samarbejde er i strukturfondsperioden 2007-2013 opprioriteret til et selvstændigt mål 3. Ikke mindst for Øresundsregionen, Femern Bælt regionen og Sønderjylland-Schleswig er det grænseoverskridende samarbejde en central og integreret del af områdernes strategi for vækst og erhvervsudvikling. De grænseoverskridende samarbejder bidrager bl.a. til at skabe et fælles regionalt arbejdsmarked på tværs af grænser til gavn for regionernes virksomheder og at styrke samarbejdet på uddannelses-, miljø-, kultur- og erhvervsområdet.

Antallet af grænseoverskridende samarbejder fastlægges sammen med vores nabolande. Regeringen forventer, at Danmark vil indgå i et dansk-svensk-norsk program,

der involverer Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Midtjylland og Region Nordjylland, to dansk-tyske programmer, der omfatter Region Sjælland og Region Syddanmark samt et sydbaltisk program, der vedrører Bornholm. Regeringen forventer desuden, at Danmark deltager i to transnationale programmer, ét for landene omkring Nordsøen, og ét for landene omkring Østersøen. Midlerne prioriteres og administreres af tværnationale udvalg.

Bilag 7. Bidrag fra arbejdsmarkedets parter og interessenter

7.1 Bidrag fra arbejdsmarkedets parter på det statslige område

Fremme af arbejde gennem hele livet (retningslinie 18)

Parterne på det statslige arbejdsmarked aftalte i forbindelse med overenskomst- og aftalefornyelsen 2005 (OK05) bedre vilkår for børnefamilierne på en række områder. En nærmere beskrivelse af det aftalte fremgår af 2005-bidraget.

Fælles barselsvejledning

Parterne har, bl.a. på baggrund af aftalerne ved OK05 om forbedrede forhold for børnefamilierne, udgivet en fælles barselsvejledning i marts 2006. Vejledningen er udarbejdet som en hjælp ved anvendelse af barselsaftalen, og den behandler derudover også bestemmelser i ligebehandlings- og dagpengelovgivningen samt andre relevante regler, f.eks. om ferie. Parterne har med vejledningen ønsket at give et overblik over området samt – bl.a. gennem konkrete eksempler – at give svar på de mange forskelligartede og detaljerede spørgsmål, som reglerne har givet anledning til.

Det rummelige arbejdsmarked (retningslinie 19)

Parterne aftalte ved OK05 en forbedret indsats for integration af personer med anden etnisk baggrund end dansk på det statslige arbejdsmarked. En nærmere beskrivelse af det aftalte fremgår af 2005-bidraget.

Særlige integrations- og oplæringsstillinger

Den 1. februar 2006 blev integrations- og oplæringsstillinger i staten lanceret af en række ministerier i fællesskab med over 50 stillingsopslag med forskelligt jobindhold i www.job-i-staten.dk og i dagspressen. Derudover har parterne udarbejdet en vejledning, der ligeledes blev lanceret den 1. februar. Der har siden da været opslået mere end 60 forskellige stillinger, der spænder over en lang række funktioner, bl.a. service-, AC- og kontor området. Ca. 30 af disse stillinger var besat medio maj 2006.

25 pct. flere elevpladser

Parterne aftalte ved OK05 at arbejde for at øge antallet af elever i staten med 25 pct. inden udgangen af 2007. Dette vil kunne bidrage til målsætningerne om, at flere unge skal have en ungdomsuddannelse, og samtidig kan det være med til at sikre kvalificerede medarbejdere med henblik på fremtidig rekruttering.

Ansættelse af flere elever generelt forventes også at medføre flere elever med anden etnisk baggrund end dansk. Dette vil kunne bidrage positivt til integrationen og til realisering af målsætningen om flere ansatte i staten med anden etnisk baggrund. Ansættelse i en elevstilling er således en god indgang til det statslige arbejdsmarked for etniske minoriteter. Andelen af elever med anden etnisk baggrund end dansk er i pe-

rioden fra udgangen af 1. kvartal 2005 til udgangen af 1. kvartal 2006 steget fra 9,2 pct. til 9,8 pct. af det samlede antal elever.

Det overvejes at fastsætte kvoter for, hvor mange elever de enkelte ministerområder er forpligtet til at uddanne. Parterne har nedsat en arbejdsgruppe, der planlægger en opfølgende indsats på området.

Skabe større fleksibilitet kombineret med sikkerhed i beskæftigelsen og begrænse segmenteringen af arbejdsmarkedet (retningslinie 21)

Ved OK05 aftalte parterne bl.a. forenkling af overenskomststrukturen, forenkling af arbejdstidsreglerne, modernisering af samarbejdsaftalen, øget indsats for et bedre arbejdsmiljø, styrket indsats i forhold til erfarne medarbejdere samt opblødning af aftalerne om lavere pligtig afgangsalder for tjenestemænd. En nærmere beskrivelse af det aftalte fremgår af 2005-bidraget.

Forenkling af overenskomststrukturen

Med henblik på forenkling af overenskomststrukturen har parterne ved den efterfølgende indgåelse af de enkelte fællesoverenskomster og organisationsaftaler sammenlagt overenskomster og aftaler og har dermed reduceret antallet heraf. Desuden har parterne ændret og forenklet systematikken i overenskomster og aftaler, bl.a. med det formål at undgå gentagelse af bestemmelser, der allerede fremgår af andre aftaler eller af lovgivningen.

Ny arbejdstidsaftale

Parterne indgik den 24. marts 2006 en ny arbejdstidsaftale. Aftalen gælder for tjenestemænd samt på en række overenskomstområder. Aftalen er en rammeaftale og lægger i højere grad end tidligere op til indgåelse af lokale aftaler. Derudover er aftalen gjort lettere tilgængelig ved en indholdsmæssig såvel som sproglig forenkling af de enkelte bestemmelser.

Arbejdsmiljø – fælles indsats mod arbejdsrelateret stress

I relation til den øgede indsats for et bedre arbejdsmiljø, har parterne implementeret EU-aftalen om arbejdsrelateret stress i samarbejdsaftalen. Parterne har i forlængelse heraf afholdt en række informationsmøder for medlemmer af samarbejdsudvalgene om denne nye opgave. Endvidere er der udarbejdet en fælles vejledning til samarbejdsudvalgene, som beskriver, hvordan de kan arbejde med formulering af retningslinier for arbejdspladsens samlede indsats for at identificere, forebygge og håndtere arbejdsrelateret stress. Vejledningen forventes offentliggjort i sommeren 2006.

Ordninger og aftaler for seniorer og erfarne medarbejdere i staten

Der har allerede igennem flere år været muligheder for lokalt at aftale særlige ordninger for seniorer på statens arbejdspladser – især vedrørende arbejdstid, fratrædelse og pension. Nedenfor er beskrevet ordninger aftalt ved overenskomstforliget i staten i 2005.

Fratrædelsesordninger: Der er aftalt muligheder for fratrædelsesordninger, som har til formål at give økonomisk kompensation. Det vil typisk være tillæg af pensionsår/ekstra pensionsbidrag, en fratrædelsesgodtgørelse eller en kombination heraf.

Fastholdelsesordninger: Fastholdelsesordningerne har til formål at udskyde tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet. Der kan være tale om nedgang i charge fra det fyldte 55. år, men med mulighed for pensionsmæssig og/eller lønmæssig kompensation efter den hidtidige løn, eller det kan være en deltidsansættelse fra det fyldte 60. år med op til fuld pensionsopsparing. En anden mulighed kan være efter det fyldte 62. år at give op til 12 ekstra fridage om året.

Udvikling af coachkompetencer: Der er gennemført kurser for erfarne medarbejdere, hvor de får udviklet deres kompetencer vedrørende coaching. Formålet er, at medarbejderne efterfølgende kan støtte op om og fungere som sparringspartnere for andre medarbejdere på arbejdspladsen. Der har været gennemført to kursusforløb i 2005-2006.

Karriereafklaringsforløb for erfarne medarbejdere: Parterne har udviklet et tilbud om særlige karriereafklaringsforløb for erfarne medarbejdere over 50 år. Karriereafklaringen gennemføres som et individuelt eller en kombination af individuelt og gruppebaseret rådgivningsforløb med en ekstern rådgiver. Sigtet er dels at skabe bedre forudsætninger for, at de erfarne medarbejdere kan blive længere tid på arbejdsmarkedet, dels at sætte fokus på kompetencer og et udviklende arbejdsliv. Der vil være tale om en fleksibel afvikling af forløbene, under hensyntagen til de involverede institutioner og de enkelte ansatte. P.t. har ca. 170 medarbejdere fået tilsagn om deltagelse i et karriereafklaringsforløb. Ordningen vil blive evalueret ved udgangen af 2006.

Fælles for ovennævnte projekter er, at de vil blive videreført som faste initiativer, hvis forsøgene falder godt ud.

Kommunalreformen – jobbyttebørs: I forbindelse med kommunalreformen vil en række opgaver og medarbejdere blive overført mellem de forskellige dele af den offentlige sektor i Danmark. Personalestyrelsen har, for at imødekomme medarbejdere der overgår til staten ved kommunalreformen, oprettet en særlig internetbaseret jobbyttebørs, hvor medarbejdere indtil den 1. januar 2007 har mulighed for – efter aftale med arbejdsgiverne – at bytte de job, de pågældende er blevet tilbudt i staten.

Tilpasse uddannelsessystemer til nye kompetencekrav (retningslinje 24)

Parterne aftalte i forbindelse med OK05 at fortsætte den store indsats på kompetenceudviklingsområdet og herunder at sætte særlig fokus på almen kvalificering generelt og på de kortuddannedes kompetenceudvikling.

Særlig indsats for kortuddannede

Som et af de væsentligste initiativer gennemføres et projekt om ”Individuel kompetenceafklaring og læring”, der har til formål at skabe en motiveret anvendelse af ud-

dannelsessystemet for kortuddannede. Det skal ske ved at skabe nogle adgangsveje og ved at skoler, som gerne vil arbejde med statens medarbejdere, indgår forpligtende aftaler om samarbejde. For at skabe adgangsveje skal skoler og arbejdspladser samarbejde om kompetenceafklaring og læringsforløb. Medarbejderne gennemgår en kompetenceafklaring – som består af en kortlægning og beskrivelse af, hvad den enkelte medarbejder kan og har behov for at kunne. Efterfølgende planlægges og gennemføres læringsforløb tilpasset den enkeltes behov. Begge dele sker i samarbejde med arbejdspladsen. Der kan blive tale om mange forskellige typer af læringsforløb, som sigter mod faglige, organisatoriske og/eller personlige kompetencer eller mod grundlæggende færdigheder som f.eks. læsning, skrivning, sprog og IT.

7.2 Bidrag fra de kommunale - og de regionale arbejdsmarkedsparter

Generel beskæftigelsespolitik (retningslinje 17)

Da Danmarks reformprogram 2006 skal fremstå som en opdatering af reformprogrammet 2005, har parterne på det kommunale og regionale arbejdsmarked valgt at lade deres bidrag fremstå som en opdatering af deres bidrag fra 2005. Af hensyn til muligheden for at følge udviklingen er angivelserne af retningslinienumre fastholdt.

Da parterne på det kommunale og regionale arbejdsmarked i 2005 fremkom med deres bidrag før Danmarks reformprogram var endelig formuleret, er der behov for nogle bemærkninger til det endelige reformprogram 2005 for Danmark.

Parterne finder det vigtigt, at Danmark er ambitiøs i udformningen af det nationale reformprogram. Herunder opstiller konkrete realistiske mål i forhold til de enkelte indsatsområder med udgangspunkt i de faktiske forhold på arbejdsmarkedet. Dermed skærpes såvel målsætningerne som mulighederne for gennemførelse og opfølgning.

Efter parternes opfattelse er målene i Danmarks reformprogram 2005 imidlertid ikke i tilstrækkelig grad relateret til de faktiske forhold på arbejdsmarkedet, og parterne finder dette beklageligt, fordi programmet derved mister praktisk anvendelighed.

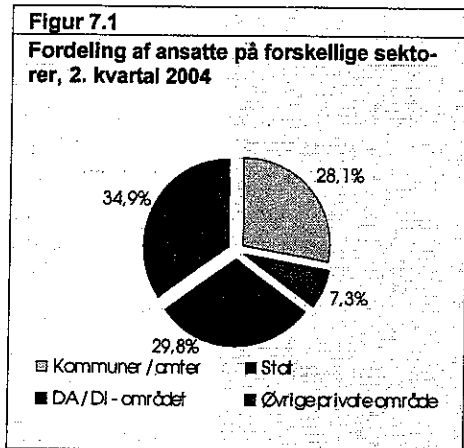
Som det bliver beskrevet i det følgende, har parterne på det kommunale og amtslige arbejdsmarked imidlertid indgået en række aftaler og taget en række initiativer, som understøtter det lokale arbejde med de konkrete udfordringer, som konfronterer den enkelte kommune og det enkelte amt/region.

Tilsvarende gennemførtes overenskomstforhandlingerne i foråret 2005 efter en – i forhold til tidligere – ”omvendt” forhandlingsproces, hvilket bl.a. indebærer en øget hensyntagen til konkrete forskelligheder mellem forskellige overenskomstgrupper på det kommunale og amtslige arbejdsmarked.

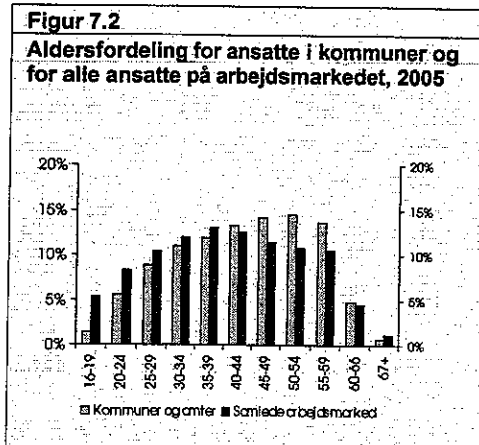
Parterne kan bl.a. fremhæve følgende om den omvendte model:

- At den forholdsmæssigt lange proces med forberedelse af den omvendte forhandlingsmodel var med til at skabe bred forståelse og afklaring af OK2005,
- At køreplanen indgået mellem parterne konkretiserede og skabte klarhed om den omvendte forhandlingsmodel,
- At forhandlingsforløbet med delforlig var med til at skabe fremdrift i såvel forhandlingerne på det generelle område som organisationsforhandlingerne,
- At der ved OK2005 blev opnået et resultat, som er et udtryk for en konstruktiv balance mellem forhandlingstemaerne ved henholdsvis de generelle forhandlinger og organisationsforhandlingerne.

Som nedenstående figur 7.1 illustrerer, at det kommunale og amtslige arbejdsmarked udgør en betydelig del af det samlede arbejdsmarked i Danmark, og parterne er sig det hermed forbundne ansvar for et velfungerende arbejdsmarked bevidst.

Kilde: Danmarks Statistik og Beskæftelsesministeriet.

Som eksempel på forskelligheden i de udfordringer, som er på forskellige dele af arbejdsmarkedet, kan nævnes forskelle i alderssammensætning. Som det fremgår af figur 7.2 ovenfor er aldersfordelingen for ansatte i kommuner og amtter karakteriseret ved, at der er forholdsmæssigt flere ældre medarbejdere i denne sektor sammenlignet med aldersfordelingen for det samlede arbejdsmarked i Danmark.

I det følgende omtales en række af de initiativer, som parterne har taget under hensyntagen til de konkrete udfordringer på det kommunale og amtslige arbejdsmarked.

Fremme af arbejde gennem hele livet (retningslinie 18)

Øget kvindelig deltagelse på arbejdsmarkedet

I forhold til ligestillingen mellem mænd og kvinder knytter sig bl.a. en udfordring i forhold til andelen af kvinder og mænd i topchefstillinger. Godt tre ud af fire ansatte i kommuner og amtter er kvinder, men som det fremgår af nedenstående tabel 7.1, er andelen af kvinder i topchefstillinger lav relativt hertil.

Tabel 7.1
Andel kvinder og mænd i topchefstillinger

Gruppe af ansatte	Kvinder i pct. år 2000	Mænd i pct. år 2000	Kvinder i pct. år 2005	Mænd i pct. år 2005
Ledelse i amtterne	18,4	81,6	27,9	72,1
Ledelse i kommunerne	20,0	80,0	27,3	72,7
Total fordeling af ansatte i sektoren	76,0	24,0	76,6	23,4

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor, særkørsel.

Som det kan ses af tabellen er der en stigning i den relative andel af kvindelige topchefer i perioden 2000–2005, og der kan således på dette område konstateres en positiv udvikling i ligestillingen mellem mænd og kvinder. Det er dog endnu uvist hvor-

ledes den kommende kommunalreform vil påvirke kønsfordelingen blandt topcheferne i kommuner og de kommende regioner.

Længere tid på arbejdsmarkedet

Den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er pr. 2004 opgjort til 62,3 år i Danmark, jf. Socialforskningsinstituttets rapport "Et længere arbejdsliv, København 2005". Danmark har dermed EU's næsthøjeste tilbagetrækningsalder, kun overgået af Sverige. I kommuner og regioner bidrager de indgåede senioraftaler mellem arbejdsgiverne og lønmodtagerne til Danmarks topplacering i international sammenhæng.

Moderne social beskyttelse blandt andet arbejdsmarkedspension

Arbejdsmarkedspensioner har eksisteret i en årrække på det kommunale og amtslige område og er løbende blevet udbygget i forbindelse med overenskomstfornyelserne. Nedenstående tabel 7.2 viser det gennemsnitlige pensionsbidrag i forhold til den samlede gennemsnitlige løn (eksklusiv overarbejde) for overenskomstansatte i alt, for mænd og for kvinder. Som det fremgår, er der også fra år 2000-2005 sket en udbygning af pensionsbidraget, således at dette i 2005 udgør 11 pct. af den samlede løn.

Ved OK2005 aftalte parterne en udbygning af minipensionsordningen (som omfatter ansatte, der ikke opfylder karensbetingelserne knyttet til den udbyggede pensionsordning). Aftalen betyder, at pensionsprocenten for minipensionsordningen med virkning fra 1. april 2006 hæves til den enkelte overenskomstgruppes fuldt udbyggede pensionsprocent. Herved hæves pensionsbidraget for ca. 21.400 fuldtidsbeskæftigede eller 4,5 pct. af alle ansatte fra 7,69 pct. til mindst 12,5 pct. (af den pensionsgivende løn). Som det fremgår af tabel 7.2, er den gennemsnitlige månedsløn højere for mænd end kvinder, og tilsvarende er pensionsbidraget også højere, hvilket især skyldes, at der er forskel mellem forskellige overenskomstgruppers lønninger. Ud over, at forhøjelsen af minipension omfatter flere kvinder end mænd, har parterne særligt i forhold til ligestilling på pensionsområdet aftalt, at der skal ydes fortsat pensionsbidrag under den ulønnede del af barselsperioden.

Månedsløn	Februar	Gennemsnits- løn	Gnst. pensions- bidrag	Pens. i pct. af gnst. løn
2005	Alle	26.500	3.000	11%
	Kvinder	25.800	2.900	11%
	Mænd	29.200	3.300	11%
2000	Alle	21.400	2.100	10%
	Kvinder	20.800	2.000	10%
	Mænd	23.700	2.300	10%

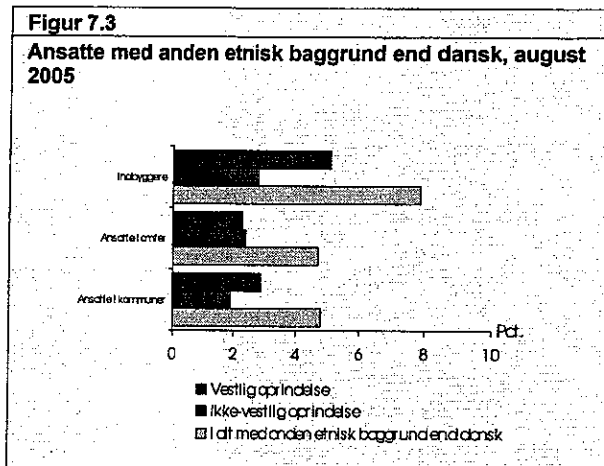
Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor, LOPAKS.

Det rummelige arbejdsmarked (retningslinie 19)

Kommunernes Landsforening (KL)/Amtsrådsforeningen og foreningen for Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO) afsluttede den 10.

februar 2006 forhandlingerne om en aftale om integrations- og oplæringsstillinger. Med aftalen om integrations- og oplæringsstillinger er der fulgt op på aftalen om integrationsindsatsen indgået mellem arbejdsmarkedets parter og regeringen i 2002.

Nedenstående figur 7.3 viser antal indbyggere og ansatte i kommuner og amter efter oprindelse opgjort for august 2005.

Målet er, at andelen af borgere med anden etnisk baggrund end dansk, der er ansat på de kommunale arbejdspladser, skal afspejle sammensætningen i befolkningen. Som det fremgår af figuren er der endnu et stykke vej til at målet nås.

Parternes ambition med aftalen er, at grupper med manglende sprogkunderskaber og/eller manglende faglige kompetencer kan opnå beskæftigelse på den enkelte arbejdsplads. I modsætning til løntilskudsjob, hvor indsatsen primært er rettet mod opkvalificering til arbejdsmarkedet generelt, er det grundtanken, at integrations- og oplæringsstillingen primært er rettet mod opkvalificering til et ordinært job på arbejdspladsen. En person omfattet af aftalen ansættes i en ordinær stilling, hvor der i op til et år indgår et opkvalificerings- og oplæringsforløb. Den pågældende vil således ikke have de nødvendige kvalifikationer til at bestride en stilling på ordinære vilkår, men forudsættes efter ansættelse og oplæring i en periode på op til et år, at have de nødvendige forudsætninger herfor. Når oplæringsperioden er udløbet overgår den ansatte til ansættelse på ordinære løn- og ansættelsesvilkår.

Særligt kan følgende fremhæves om aftalen:

- Integrations- og oplæringsstillingerne skal ses som et supplement til de eksisterende muligheder i beskæftigelseslovgivningen (ansættelse med løntilskud, virksomhedspraktik mv.),

- En person omfattet af aftalen ansættes i en ordinær stilling, dvs. der ikke er knyttet et merbeskæftigelseskrav til stillingen,
- Der er ikke knyttet et løntilskud til oplæringsdelen,
- Det øverste medindflydelses- og medbestemmelsesudvalg drøfter med henblik på fastlæggelse af generelle retningslinier, rammer og principper for oplæringsforløbene,
- Aftale om etablering af integrations- og oplæringsstillinger, herunder den konkrete ansættelse, indgås mellem kommunen/regionen og (lokale) repræsentanter for den forhandlingsberettigede organisation,
- Arbejdstiden udgør 37 timer ugentligt. Der kan etableres deltidansættelse på mindst 30 timer ugentligt,
- Der er en forpligtelse til oplæring og opkvalificering i gennemsnitlig mindst 20 pct. af arbejdstiden. Ved deltidstillinger udgør oplæringstiden gennemsnitlig mindst 6 timer af den ugentlige arbejdstid,
- Der udarbejdes ved ansættelsen en udviklingsplan, der beskriver arbejdsfunktioner, arbejdsområde og opgaver for oplæringsforløbet,
- Den ansatte aflønnes med overenskomstmæssig begyndelsesløn i 80 pct. af den aftalte ugentlige arbejdstid. Begyndelseslønnen omfatter eventuelle centralt aftalte tillæg og eventuelle tillæg efter lokale forhåndsftaler.
- For ansættelsesforholdet gælder bestemmelserne i den relevante overenskomst eller organisationsaftale mv., hvor disse ikke er fraveget,
- Aftalen er gældende fra den 1. april 2006.

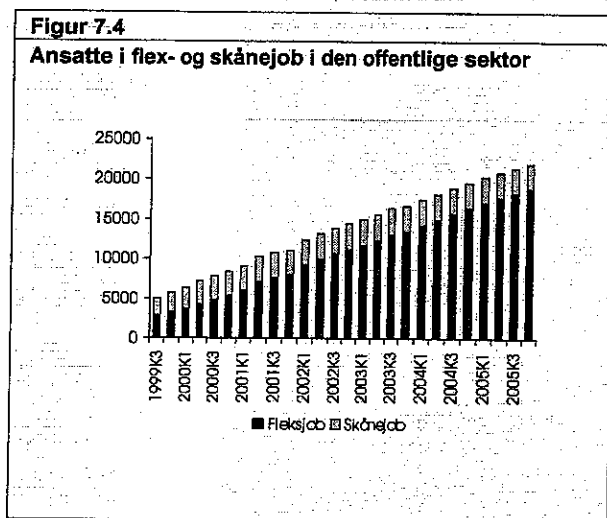
I tilknytning til aftalen indgik parterne aftale om to protokollater. I henhold til det ene protokollat udarbejder parterne en fælles vejledning om aftalen. Parterne iværksætter desuden efter aftale personalepolitiske projekter, der kan medvirke til at øge integrationen ligesom det aftales, at aftalen evalueres efter 3 år.

Der indføres med det andet protokollat en adgang for den enkelte organisation til at anmode kommunen/amtet/regionen om en drøftelse, hvis en organisation finder, at der på en arbejdsplads er et åbenbart misforhold mellem antallet af ansatte uden løntilskud og antallet af ansatte med løntilskud samt virksomhedspraktik omfattet af kapitel 11 og 12 i Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Det er parternes vurdering, at der med aftalen om integrations- og oplæringsstillinger er skabt et væsentligt og operationelt håndterbart redskab, der kan være medvirkende til at sikre en varig tilknytning til arbejdsmarkedet for de grupper med manglende sprogkundskaber og/eller manglende faglige kompetencer, der hidtil har haft svært ved at opnå beskæftigelse på det danske arbejdsmarked.

Forebyggende arbejdsmarkedstiltag til svage grupper

Nedenstående *figur 7.4* viser udviklingen i antal ansatte i flex- og skånejob siden 1999, i den offentlige sektor. Som det fremgår, er der sket en pæn stigning i ansættelse på vilkår, hvor der tages særlige hensyn til den ansattes specielle forudsætninger.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.

Skabe større fleksibilitet kombineret med sikkerhed i beskæftigelsen og begrænse segmenteringen af arbejdsmarkedet (retningslinie 21)

Positiv håndtering af omstruktureringer

Gennemførelsen af opgave- og strukturreformen i den offentlige sektor betyder, at mange myndighedsopgaver flyttes fra et forvaltningsniveau til et andet. Antallet af kommuner reduceres fra 271 til 98. De 14 amter nedlægges, og der oprettes 5 nye regioner. Reformen gennemføres pr. 1. januar 2007 og mange ansatte skal skifte arbejdsgiver. Der er i den forbindelse indgået en række aftaler mellem de offentlige arbejdsgivere og personaleorganisationerne.

Forhandlingerne er gennemført af flere omgange, som eksempler kan nævnes:

- Aftale om løngaranti samt fælleserklæring om tryghed (indgået ved overenskomstfornyelsen pr. 1. april 2005),
- Aftale om løn- og ansættelsesvilkår for overførsel af ansatte i amterne, Hovedstadens Udviklingsråd (HUR) og Hovedstadens Sygehusfællesskab (H:S) til ansættelse i kommunerne (indgået i maj 2005). Aftalen indeholder en række principper for overførslen, hvorfor der er pågående forhandlinger om indgåelse af aftaler med de forhandlingsberettigede organisationer om de konkrete løn- og ansættelsesvilkår, for eksempelvis pædagoger, lærere og sundhedspersonale på amtslige sociale institutioner, der overføres til kommunerne,
- Aftale om samarbejde og samarbejdsudvalg i de nye fælles beskæftigelsescentre, hvor der fremover både er statslige medarbejdere og kommunale medarbejdere (aftaleudkast afventer godkendelsesprocedure),
- Pågående forhandlinger om vilkår for overførsel af ansatte i staten til ansættelse i kommunerne i forbindelse med etablering af 14 pilotjobcentre på beskæftigelsesområdet,

- Aftale om vilkår for overførsel til ansættelse under sammenlægningsudvalg og forberedelsesudvalg (overførsler før 1. januar 2007 – indgået marts 2006).

Forbedring af kvaliteten i arbejdet herunder sikkerhed og sundhed

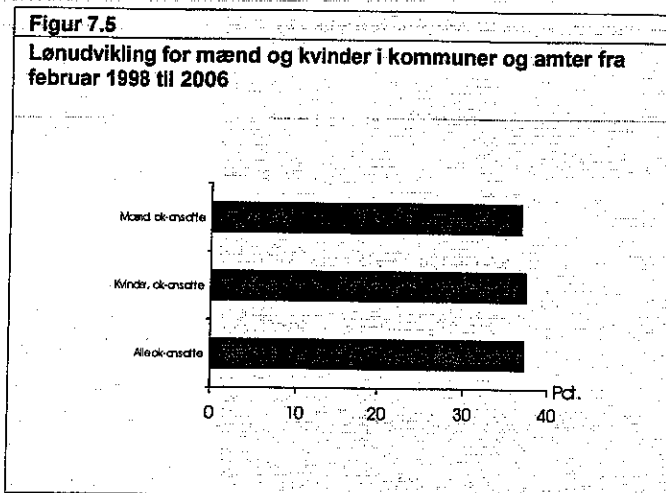
Parterne indgik i 2005 en aftale om indsats i forhold til arbejdsbetinget stress. I forlængelse af denne aftale, har de (amts)kommunale parter gennemført en række tiltag i det forløbne år. I december 2005 blev konferencen "Stress på dagsroden i kommuner og amter" afholdt med Det Personalepolitiske Forum som arrangør. 1.000 repræsentanter fra amter og kommuner deltog. Op til konferencen blev det første af en serie på fem stressmagasiner udgivet. De første fire numre vil samlet set give indblik i hvad arbejdsbetinget stress er, hvordan det kan forebygges samt hvad der allerede er gjort i kommuner og amter. Det sidste nummer giver en opsamling af de redskaber og metoder, som bliver nævnt i de første fire magasiner. Yderligere er der iværksat en stafet, som handler om stress og strukturreform. Stafetten blev sat i gang ved en startkonference primo februar 2006. Forud var udvalgt 6 kommuner og 2 regioner/amter til at gennemføre udviklings- og stafetforløb. Fire forløb kører frem til november 2006, hvorefter fire andre stafetholdere tager over. Der vil løbende ske netværksdannelse og erfaringsudveksling på tværs af projekterne, samt til øvrige ansatte i amter og kommuner som ønsker inspiration til at arbejde med samme emner.

Sikring af beskæftigelsesfremmende lønudvikling (retningslinie 22)

Ligeløn

I forhold til ligeløn mellem mænd og kvinder har parterne indgået en aftale om statistikgrundlag for de lokale lønforhandlinger, som bl.a. sikrer, at de lokale parter har opmærksomhed på kønsaspektet i forbindelse med den lokale løndannelse.

Nedenstående figur 7.5 viser lønudviklingen for overenskomstansatte i alt, samt særskilt for mænd og kvinder, for perioden siden indførelsen af lokal løndannelse, dvs. fra februar 1998 til februar 2006. Som det fremgår, er der balance mellem lønudviklingen for mænd og kvinder. Det Fælleskommunale Løndatakontor udarbejder årligt en detaljeret ligelønsstatistik for ansatte i kommuner og amter.

Anm.: Bruttoløn = samlet løn minus overarbejde.

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor, LOPAKS.

Tilpasse uddannelsessystemer til nye kompetencekrav (retningslinie 24)

Fleksible læreprocesser og adgang til uddannelse

Det Personalepolitiske Forum afholdt Den Personalepolitiske Messe, den 31. august 2006 i Bella Center i København. Messens titel var "Afrejse mod fremtidens arbejdsplads". Ca. 5000 personer deltog. Der blev sat fokus på, hvordan forandringer i kommunerne og regionerne håndteres bedst muligt nu og fremover. Dette skete gennem workshops, værktøjspræsentationer, foredrag, debatarrangementer og kulturelle aktiviteter. Der var udvalgt 5 personalepolitiske temaer, hvorunder aktiviteterne foregik: Nye organisations- og arbejdsformer, arbejdsmiljø, mangfoldighed, ledelse og kompetenceudvikling.

7.3 Bidrag fra parterne på det private arbejdsmarked

Parterne på det private arbejdsmarked (Ledernes Hovedorganisation (LH), Sammenlutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA), Landsorganisationen i Danmark (LO) og Dansk Arbejdsgiverforening (DA)) kan på nuværende tidspunkt gøre følgende status for igangsatte initiativer i programperioden, idet opmærksomheden henledes på, at reformperioden blev påbegyndt midt i en overenskomstperiode på DA/LO-området.

Organisering af beskæftigelsespolitikken

Den nye organisering af beskæftigelsesindsatsen fra 2007 er ved at blive etableret. Arbejdsmarkedets parter er nu ultimo juni 2006 blevet bedt om at udpege lokale repræsentanter til 80 af de i alt 91 nye lokale beskæftigelsesråd. På det regionale plan har de 4 regionale beskæftigelsesråd konstitueret sig medio juni måned. Det er DA og LO, der i de regionale beskæftigelsesråd har påtaget sig hvervet som formænd.

Fleksibilitet kombineret med beskæftigessikkerhed

Arbejdsmarkedets parter i Danmark har med stor fornøjelse brugt mange kræfter på at modtage delegationer og deltage i konferencer mv. for bl.a. at forklare indretningen på det danske arbejdsmarked – den såkaldte flexicurity model. Sammen med de positive resultater for dansk økonomi, har disse aktiviteter ført til, at reformovervejelser baseret på en flexicurity tankegang er sat på dagsordenen i EU bl.a. via beslutningen om, at Kommissionen sammen med medlemslandene og arbejdsmarkedets parter på europæisk niveau skal udvikle et sæt af fælles principper for flexicurity.

Medlemsorganisationer hos DA og medlemsforbund hos LO har i fællesskab taget de første skridt til at etablere kontakter med udenlandske samarbejdspartnere mhp. at skabe grundlag for en lettere adgang for udenlandske arbejdstagere til beskæftigelse i Danmark. Der er f.eks. udarbejdet ansættelseskontrakter på polsk, tysk og engelsk og gennemført initiativer for at afdække, om der er forhold hos de udenlandske arbejdstagere, som har betydning for løn og arbejdsvilkår ved ansættelse i Danmark.

Integration af flygtninge og indvandrere på arbejdsmarkedet

Der foreligger nu en evaluering af det 3-årige Projekt Virksomhedsrettet Integration, der er et fælles integrationsprojekt mellem KL, DA, LO, 13 kommuner og lokale virksomheder. Projektet er gennemført fra 1. maj 2003 til 10. maj 2006. De visiterede ledige udlændinge til projektet er alle langt fra arbejdsmarkedet (i matchkategori 3 eller 4), da de startede. Evalueringen er baseret på 320 ledige udlændinges integrationsforløb. De har alle fået tilbud efter den såkaldte trappemodell, hvor beskæftigelsesindsatsens forskellige redskaber kobles på den lediges forløb i takt med, at den ledige udvikler sine kompetencer og dermed kommer tættere på arbejdsmarkedet. En af fordelene ved projektet har været, at erfaringerne er gjort af både kommunen og de enkelte virksomheder. Den endelige opgørelse viser, at 50 pct. af de visiterede ledige nu er i ordinært arbejde eller ordinær uddannelse. Den grundlæggende erfaring er, at trappemodellen er en god model til at bringe ledige udlændinge i arbejde. Hovedkonklusionerne er, at det er muligt og meget givtigt at etablere sam-

arbejder omkring integrationsindsatsen – både mellem de tre parter, mellem kommuner og lokale virksomheder, og kommunerne imellem. Mange af de ledige udlændinge er langt fra arbejdsmarkedet, men det er muligt at hjælpe dem i arbejde gennem en langvarig og håndholdt indsats.

Nøglen til succes er individuelle, virksomhedsvendte integrationsforløb med meget tæt opfølgning. Mentorordninger er et rigtig godt redskab til at støtte integrationen på virksomheden. Jobkonsulenterne i projektet skal være opsøgende overfor nye virksomheder og ikke mindst stå til rådighed og støtte de borgere og virksomheder, som er i gang med et integrationsforløb.

LO og DA har anbefalet regeringen at implementere nogle af de metoder og værktøjer, der er udviklet i projektet i den løbende beskæftigelsesindsats. Der henvises til parternes bidrag i NAP 2004 for en nærmere beskrivelse af projektet.

Et projekt med integration af flygtninge og indvandrere på SALA og LO området er afsluttet i oktober 2006. Resultaterne fra projekt "Mangfoldighed på arbejdspladsen", er, at der er sat en positiv bølge i gang i forhold til at flytte ledelses- og medarbejderholdninger i relation til integration af nydanskere på arbejdsmarkedet. Der er udviklet og implementeret personalepolitikker om bl.a. rekruttering og ansættelse, værdier, arbejdspladskultur, arbejdsorganisering og fastholdelse.

Helhedsorienteret arbejdsmiljøindsats

Den nye nationale handlingsplan for den samlede arbejdsmiljøindsats i Danmark frem til udgangen af 2010 prioriterer fire områder; arbejdsulykker, det psykiske arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær og støj og omfatter derfor menneskers sygefravær, erhvervsevnetab og arbejdsophør. Der er fastsat konkrete reduktionsmål frem mod 2010, der løbende vil blive vurderet undervejs - første gang formentlig i 2007.

Udvikling af kompetencer

Et element i trepartsdrøftelserne mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter om voksen- og efteruddannelsesindsatsen, der blev afsluttet i februar 2006, var at afdække omfanget af beskæftigedes deltagelse i voksen- og efteruddannelse. Resultatet heraf er, at det kan konstateres, at mere end 60 pct. af de beskæftigede og ledige i 2004 deltog i en voksen- og efteruddannelsesaktivitet. Ca. 54.000 årselever deltog i et offentligt udbudt forløb, 43.600 i privat udbudte forløb og mellem 31.400–41.300 i et virksomhedsinternt forløb. De samlede omkostninger er for det offentlige ca. 5 mia. kr., hvoraf arbejdsgiverne (offentlige såvel som private) bidrager med ca. 1. mia. kr. til finansiering af løntabsgodtgørelse og med 0,7 mia. kr., der primært afholdes af arbejdsgiverne som deltagerbetaling.

En spørgeskemaundersøgelse har afdækket et skøn i størrelsesordenen 10 mia. kr., som virksomhedernes samlede forbrug på voksen- og efteruddannelsesområdet. Blandt de arbejdspladser som anvendte voksen- og efteruddannelse kan de gennemsnitlige udgifter opgøres til omkring 2 pct. af lønsummen.

Mange ledere har godt fat i efteruddannelsen. Fra 2004 til 2005 steg antallet af personer på Den Grundlæggende Lederuddannelse, Akademiuddannelsen i ledelse og Diplomuddannelsen i ledelse med mellem 50 procent og 100 procent. Uddannelser som Lederne har udviklet i samarbejde med Undervisningsministeriet.

7.4 Bidrag fra Beskæftigelsesrådet

Beskæftigelsesrådet støtter Lissabonstrategiens overordnede målsætninger på beskæftigelsesområdet. Der skal fortsat arbejdes for at skabe flere og bedre arbejdspladser for alle, så produktionen kan fremmes og konkurrenceevnen forbedres. Derfor skal den danske beskæftigelsespolitik være helhedsorienteret og inkluderer grupper, der har behov for en særlig indsats. Beskæftigelsesrådet vil derfor opfordre til, at der i kapitel 5 i reformprogrammet i overensstemmelse med mainstreamingprincippet, tages stilling til, hvordan en indsats rettet mod det ordinære arbejdsmarked kan tilrettelægges for personer med nedsat arbejdsevne.

Beskæftigelsesrådet skal ligeledes fremhæve, at Rådet finder det værdifuldt, at bidrag fra parterne indgår som en integreret del af reformprogrammet og er medtaget i sin helhed som bilag.

Beskæftigelsesrådet har noteret sig, at regeringen anerkender den såkaldte flexicurity-model på det danske arbejdsmarked, og at regeringen vil bidrage til at holde balancen i modellen ved i fremskridtsrapporten at tydeliggøre, at arbejdsmarkedets parter med de kollektive overenskomster bidrager til fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler.

I kapitel 5 fremhæves det, at regeringsgrundlaget har fokus på indsatsområder, der skal bidrage til at øge arbejdsudbuddet, og de tiltag regeringen har taget i lyset heraf er oplistet. Beskæftigelsesrådet skal foreslå, at kapitel 5 suppleres med et afsnit om, hvilke konkrete tiltag der er taget for at styrke formidlingsindsatsen og bekæmpe et stadigt stigende problem med flaskehalse på arbejdsmarkedet. Mangel på arbejdskraft er den store udfordring, og i det lys finder Beskæftigelsesrådet det væsentligt at styrke kompetenceafklaringen og have fokus på, hvordan personer med handicap kommer ind på og blive fastholdt på arbejdsmarkedet.

Allerede i 2005 anbefalede Beskæftigelsesrådet, at flaskehalsindsatsen skulle være i fokus ved kontraktforhandlingerne med regionerne for 2006. I forbindelse med udmelding af centrale mål og resultatkrav for 2006 var et af de 5 resultatkrav fokuseret direkte på flaskehalsindsatsen.

Formålet med resultatkravet var at udvide udbuddet af arbejdskraft i den enkelte AF-region på egne flaskehalsområder samt på flaskehalsområder i tilstødende naboregioner.

Også i halvårsopfølgningen på resultatkontrakterne for 2006 var fokus på flaskehalsindsatsen, ligesom Beskæftigelsesrådet i forbindelse med implementering af det nye beskæftigessystem flere gange har drøftet, om den nye organisering af den flaskehalsforebyggende indsats er tilstrækkelig effektiv og kan sikre, at jobcentrene har incitamentet til at dække alle områder med flaskehalse.

I udmeldingen af mål for beskæftigelsesindsatsen i 2007 har betjeningen af det ordinære arbejdsmarked og bekæmpelsen af flaskehalse ligeledes en fremtrædende placering.

Beskæftigelsesrådet finder derfor, at regeringen bør rette opmærksomheden på det nye systems evne til at imødekomme de kommende flaskehalsudfordringer på et stramt dansk arbejdsmarked, så virksomhederne kan få den kvalificerede arbejdskraft, som de har behov for.

Med hensyn til formidlingsindsatsen finder Beskæftigelsesrådet, at der bør sættes fokus på, om det offentlige beskæftigelsessystem i tilstrækkeligt omfang prioriterer at bistå det ordinære arbejdsmarked med kvalificeret og motiveret arbejdskraft.

Beskæftigelsesrådet er bekymret over, hvor lidt den ordinære formidling fylder på arbejdsmarkedet, og at virksomhederne tilsyneladende ikke finder denne service tilstrækkelig attraktiv.

De digitale selvbetjeningsredskaber, som eksempelvis jobnet.dk, hvor arbejdssøgende og virksomheder kan finde hinanden, er udmærkede, så længe der er samklang mellem udbud og efterspørgsel.

I den nuværende situation, hvor store dele af markedet ikke selv kan klare matchningen, kan der være behov for at øge fokus på jobformidlingsindsatsen, således at virksomhederne mere direkte kan få løst deres rekrutteringsbehov.

7.5 Bidrag fra De Samvirkende Invalideorganisationer

Mennesker med handicap er mindst lige så forskellige, som andre, og bliver berørt af mange forskellige problemstillinger ift. arbejdsmarkedet. Derfor er det vigtigt, at de målsætninger og resultater, som handlingsplanen beskæftiger sig med, ikke kun afspejler mennesker med handicap på ét isoleret punkt ift. det rummelige arbejdsmarked. Handicap skal 'mainstreames' gennem alle retningslinjer. De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI) stiller følgende krav til en forbedret beskæftigelsespolitik:

Der mangler overblik over uddannelsesniveau

DSI mener, at det er vigtigt, at der fremover bliver gjort en indsats for at få afdækket uddannelsesniveaue for mennesker med handicap. Det er kun 3 procent af personer med handicap, der er under uddannelse⁷. Personer med handicap er overrepræsenterede i gruppen af personer med en relativt kort uddannelse. Den lave andel af personer med handicap, der enten har en uddannelse eller er under uddannelse, er en del af forklaringen på, hvorfor det er sværere for personer med handicap at komme ind på arbejdsmarkedet og/eller blive fastholdt der. Et godt overblik kan danne grundlag for en forbedret indsats, som i dag kan være vanskelig at målrette.

Der er behov for bredt fokuseret ligebehandling af mennesker med handicap

Mennesker med funktionsnedsættelse skal have samme rettigheder til at deltage i samfunds- og arbejdslivet som alle andre. Derfor skal beskæftigelsesområdet og samfundets sektorer og strukturer som helhed være sammenhængende og inkluderende, og forskelsbehandling bekæmpes. DSI vurderer, at et lovgivningsforbud mod diskriminering af mennesker med handicap med krav om sektorbaserede handlingsplaner og et administrativt klageorgan er det rette supplerende middel til realisering af handicappolitikken.

Særlig indsats for personer visiteret til fleksjob

Ledigheden blandt fleksjobvisiterede er mere end 20 procent. Derfor finder DSI, at der fortsat er brug for en særlig indsats for at skabe flere fleksjob. Der skal mere kvalitet ind i visitationen. Folketingets lovændringer med bl.a. indførelse af yderligere rådighedssanktioner ift. den enkelte gør det ikke alene.

Information til virksomheder om støtte- og kompensationsmuligheder

Der er brug for mere viden og let tilgængelig rådgivning til virksomheder om personer med handicap i beskæftigelse, herunder særligt vedrørende støttemuligheder og kompensationsordninger. Hertil kommer et behov for styrket information om virksomhedernes nye pligter ift. ligebehandling og rimelig tilpasning.

Barrierer for arbejdsmarkedstilknytningen

Fordomme er fortsat den største barriere for, at personer med handicap kan fastholdes på eller få tilknytning til arbejdsmarkedet. DSI har derfor i 2006 iværksat et pro-

---

⁷ Kilde: Clausen, Thomas, Pedersen, Jane G., Olsen, Bente M. og Bengtsson, Steen (2004): Barrierer for handicappedes beskæftigelsesmuligheder. København: Socialforskningsinstituttet, Arbejdspapir 15:2003.

jekt 'Fra barriere til karriere', hvor personer med handicap i beskæftigelse skaber dialog med virksomheder og derved nedbryder barrierer omkring mennesker med handicap i beskæftigelse.

Deltagelsen på arbejdsmarkedet for personer med handicap er tæt forbundet med bl.a. gode uddannelses-, transport- og tilgængelighedsforhold. Kun gennem en 'mainstreamet', sektorbaseret og sammenhængende indsats kan beskæftigelsesgab for personer med handicap reduceres.

DSI ser gerne, at myndigheder og arbejdsmarkedets parter anvender flere ressourcer på holdningsbearbejdende aktiviteter og indgår aktivt i at få flere personer med handicap inkluderet på arbejdsmarkedet.

Regeringens strategi 'Handicap & Job'

DSI finder fortsat regeringens flerårige beskæftigelsesstrategi for personer med handicap fra 2004 meget relevant. DSI's mål er, i tråd med regeringens politik, at beskæftigelsespotentialet blandt de mange personer med handicap, som desværre i dag står udenfor arbejdsmarkedet, skal bidrage langt mere og bedre, end tilfældet er i dag. DSI afventer resultaterne fra evalueringen af den foreløbige indsats og imødeser en dialog om mulighederne for at tilrette indsatsen for de kommende år.

Generel beskæftigelsespolitik (retningslinje 17)

Danmark har en støtte- og kompensationslovgivning med ganske få mangler, men desværre kunne tilknytningen til arbejdsmarkedet blandt personer med handicap være meget bedre. Der er derfor et stort behov for at gøre en særlig indsats for at øge beskæftigelsen af personer med handicap ift. hele arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedet skal indeholde den rette fleksibilitet i forhold til at kunne rumme personer med handicap – principielt i alle job, hvor mennesker med handicap har de efterspurgte kompetencer, og jobformidlingsindsatsen for personer med handicap skal styrkes.

Fremme af arbejde gennem hele livet (retningslinie 18)

Udgangspunktet for DSI's arbejde er dansk handicappolitik grundforudsætning om, at alle skal have lige muligheder for at deltage i samfundslivet. Det betyder også, at alle former for direkte eller indirekte forskelsbehandling skal bekæmpes. Langt fra alle personer med handicap modtager den compensation, som er nødvendig i forhold til et uafhængigt liv – på arbejdet, i uddannelse eller i fritiden. Derudover har personer med handicap i arbejde ikke samme adgang som andre til alle overenskomstaftalte goder, f.eks. sundhedsaftaler, forsikringsordninger mv.

Derfor har DSI i 2006 iværksat en ny politik med krav om rettigheder, der skal forhindre, at personer med handicap forskelsbehandles. DSI bryder dermed 'De Gode Viljers Vej' som den eneste vej. Uden at kunne supplere med påbud, forbud og sanktioner er det ikke muligt at skabe lige muligheder for alle.

DSI lancerer i 2006 – med støtte fra Arbejdsmarkedsstyrelsen – en oplysningskampagne om dansk lovgivning om forbud mod forskelsbehandling arbejdsmarkedet.

DSI sætter med oplysningskampagnen fokus på at øge viden om ligebehandling af personer med handicap på arbejdspladsen.

Det rummelige arbejdsmarked (retningslinie 19)

Der er behov for at styrke inklusion på arbejdsmarkedet i forhold til alle personer med handicap, hvis ikke flere skal ende på varig offentlig forsørgelse. Nogle handicapgrupper ekskluderes desværre i dag i stigende grad fra det danske arbejdsmarked.

I 2004 lancerede DSI – med støtte fra Arbejdsmarkedsstyrelsen – en job- og informationsportal; www.ijobnu.dk. Jobbanken er for mennesker med en funktionsnedsættelse og førtidspensionister. Erfaringerne viser, at der er mange personer i ledighed, der har lagt deres CV ind, men at det går trøgt med at få virksomheder til at slå ledige stillinger op. DSI vurderer, at der stadig er et stort informationsbehov ift. virksomheder.

Personer med handicap har brug for den rette indsats for at komme i arbejde. Forsøgsvis har DSI-ungdom i 2005 igangsat projekt 'Ban vejen for dit fremtidige job', hvor unge uddannede mennesker med en funktionsnedsættelse coaches, så de lærer at fokusere på kompetencer i stedet for begrænsninger. Erfaringerne viser, at en fokuseret indsats kan bringe unge mennesker i erhvervspraktik, hvor de kan få erfaring med arbejdsmarkedet.

Regeringens tiltag 'Nye veje til arbejde'

Personer med et psykisk handicap har en alt for lav og ustabil arbejdsmarkedstilknøynng. I den forbindelse hilser DSI regeringens tiltag 'Nye veje til arbejde' velkomment. DSI har nu i en årrække arbejdet på at gøre forsøgsordningen 'Støtteperson til handicappede i erhverv' permanentgjort. Der foreligger positive resultater med at integrere og fastholde mennesker med nedsat kognitiv- og/eller psykisk arbejdsevne på arbejdsmarkedet ved at give dem en støtteperson på arbejdspladsen, så der er intet til hinder for at fjerne denne forskelsbehandling af personer med psykiske lidelser.

Forbedre matchningen af arbejdsmarkedsbehovene (retningslinie 20)

Kommunalreformens nye beskæftigelsessystem med én indgang til kontakt til det offentlige for alle skaber udfordringer i forhold til indsatsen for personer med handicap. DSI er bekymret for, om der er den rette struktur og viden i jobcentrene ift. jobindsatsen, når det gælder mennesker med handicap. DSI kan kun opfordre kraftigt til, at der holdes øje med dette, når reformen implementeres.

Fremme af fleksibilitet på arbejdsmarkedet (retningslinie 21)

Det er vigtigt at få personer med handicap tilknyttet arbejdsmarkedet i funktioner, som har kvalitet for den enkelte og for virksomheden. De nye former for organisering af arbejdet tager ikke alle tilstrækkelig hensyn til mennesker med handicap. Fleksibilitet på arbejdsmarkedet bør også være gældende for mennesker med handicap.

DSI er ikke interesseret i et opdelt arbejdsmarked, hvor mennesker med handicap bliver sat på sidelinjen, som beskæftiges i særlige job uden for normeringer eller eks-

kluderes. Herudover skal personer med en funktionsnedsættelse, der er eller vil være selvstændig erhvervsdrivende naturligvis have nødvendige muligheder for støtte- og kompensationsmuligheder.

Sikring af beskæftigelsesvenlig lønudvikling og forbedre investering i menneskelig kapital (retningslinie 22 og 23)

Personer med handicap skal have mulighed for at uddanne og efteruddanne sig som alle andre, og derigennem sikre en karriereudvikling, der forhindrer udstødning fra arbejdsmarkedet. Det kan være med til at skabe lige muligheder for alle på arbejdsmarkedet bl.a. i forhold til rimelig lønudvikling uden forskelsbehandling. Alt for mange mennesker med handicap forlader uddannelsessystemet for tidligt.

Indsatsen for livslang læring i forhold til personer med funktionsnedsættelse er et område, som DSI til stadighed finder for lavt prioriteret politisk. En helhedsorienteret tilgang nødvendiggør en fuld og umiddelbar adgang til socialpædagogisk støtte, hjælpemidler og kompensation på efter- og videreuddannelser.

Tilpasse uddannelsessystemer til nye kompetencekrav (retningslinie 24)

Mange mennesker med handicap har ikke mulighed for at opnå uddannelse, der reelt kvalificerer dem til arbejdsmarkedet. F.eks. har 53 procent af døve kun grundskole som højeste fuldførte uddannelse. Der er fortsat et stort behov for at få afdækket uddannelsesforhold for mennesker med forskellig type af handicap. Ofte er der et misforhold mellem de uddannelsesmæssige kvalifikationer, som personer med handicap har, og de kvalifikationer, der efterspørges.

Den manglende fysiske tilgængelighed på mange uddannelsesinstitutioner og manglende information om og adgang til socialpædagogisk støtte er barrierer i forhold til at give mulighed for frit valg af uddannelse.

Bilag 8. Strukturelle indikatorer

Tabel 8.1

Oversigt over vedtagne 14 strukturelle hovedindikatorer

	Danmark					EU25				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Købekraftskorr. BNP pr. indbyg. ¹	124,9	121,4	120,9	121,6	123,1	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Arbejdsproduktivitet ^{1,3}	104,4	102,0	102,9	103,8	104,9	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Besk.-frekvens, total	76,2	75,9	75,1	75,7	75,9	62,8	62,8	62,9	63,3	3,8
Besk.-frekvens, ældre	58,0	57,9	60,2	60,3	59,5	37,5	38,7	40,2	41,0	2,5
Samlede udgifter til FoU ²	2,40	2,55	2,59	2,61	-	1,93	1,93	1,92	1,90	-
Unge uddannelsesniveau ⁴	78,3	79,6	73,0	74,8	76,0	76,1	76,5	76,5	76,6	7,3
Forbrugerpriseniveau ¹	130,7	135,6	138,8	137,0	-	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Faste bruttokapitalinvesteringer ^{2,5}	17,9	17,8	17,8	18,0	-	17,8	17,2	16,9	17,1	-
Risiko for fattigdom ⁶	10,0	-	12,0	11,0	-	16,0	-	15,0	16,0	-
Regional variation i beskæftigelse	-	-	-	-	-	13,5	13,3	12,9	12,2	-
Langtidsledighed	0,9	0,9	1,1	1,2	1,1	3,8	3,9	4,1	4,1	9
Emission af drivhusgasser ⁷	100,2	99,1	106,3	-	-	91,4	90,7	92,0	-	-
Energiintensitet ⁸	126,1	123,8	128,2	120,3	-	209,7	206,5	209,5	204,9	-
Volumen af fragttransport ^{2,9}	85,5	86,2	87,7	86,8	-	99,4	100,3	99,7	104,7	-

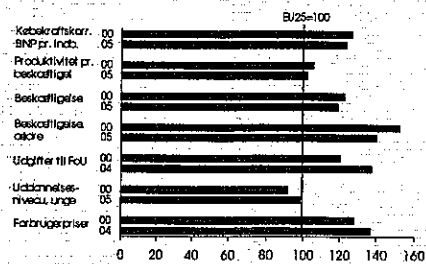
Anm.: Tabellen viser de 14 vedtagne strukturelle hovedindikatorer for opfyldelse af Lissabon-strategien.

Kilde: Eurostat.

Anm.: Indikatoren "regional variation for beskæftigelse" er ikke medtaget, da Danmark ikke har data for denne.

Figur 8.1a

Strukturelle indikatorer, indeks EU25 = 100

Kilde: Eurostat.

Figur 8.1b

Strukturelle indikatorer, indeks EU25 = 100

